

Programmabegroting 2026

INHOUDSOPGAVE

Programmabegroting 2026.....	1
Inhoudsopgave.....	3
Financiële positie.....	4
Uiteenzetting financiële positie.....	4
Programma 1. Duurzame en gezonde samenleving.....	15
Programma 2. Leefbare en bereikbare samenleving.....	20
Programma 3. Interactie met de samenleving.....	27
Programma 4. Inclusieve en participatiesamenleving.....	30
Programma 5. Werkende en lerende samenleving.....	37
Programma 6. Informatie en kennissamenleving.....	43
Programma 7. Financiën en bedrijfsvoering.....	46
Programma 8. Algemeen bestuur en regionale samenwerking.....	50
Algemene dekkingsmiddelen, VPB, onvoorzien en mutaties reserves.....	54
Paragrafen.....	56
I. Lokale lasten.....	56
II. Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	68
III. Onderhoud kapitaalgoederen.....	77
IV. Financiering.....	84
V. Bedrijfsvoering.....	87
VI. Verbonden partijen.....	94
VII. Grondbeleid.....	103
VIII. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (WOO).....	107
Financiële begroting.....	109
I. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid.....	109
II. Overzicht baten en lasten 2026.....	109
III. Structureel begrotingssaldo.....	110
IV. Incidentele baten en lasten.....	110
V. Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren.....	111
VI. Reserves en Voorzieningen.....	117
VII. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.....	120
VIII. Geprognoseerde balans.....	120
IX. EMU-saldo.....	122
X. Nieuwe investeringen 2026-2029.....	122
XI. Baten en lasten per taakveld.....	126
XII. Ombuigingen Programmabegroting 2026.....	130
XIII Maatregelen verlagen zorgvragen.....	131

FINANCIËLE POSITIE

Uiteenzetting financiële positie

Algemeen

In dit hoofdstuk schetsen wij het financiële beeld voor de periode 2026-2029.

Wij informeren u over de omvang van het begrotingsresultaat, het structurele begrotingsresultaat en over de verschillen ten opzichte van de Kadernota. Ook wordt ingegaan op de opgenomen ombuigingen. Vervolgens gaan we in op de vermogenspositie van Overbetuwe, hoe deze zich verhoudt tot het geactualiseerde risicoprofiel en de BBV-indicator solvabiliteit. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de gehanteerde uitgangspunten en een totaaloverzicht van de lasten en baten 2026.

Begrotingsresultaat 2026-2029

Het begrotingsresultaat voor periode 2026-2029 geven we in onderstaande tabel weer.

	2026	2027	2028	2029
Begrotingsresultaat 2026-2029	0	0	0	369

De begroting 2026 sluit met een structureel overschot van € 369.000 in jaarschijf 2029. In de jaren 2026 t/m 2028 is sprake van een sluitende begroting door de inzet van incidentele dekkingsmiddelen, met name door de inzet van de algemene reserve. We lichten dit nader toe in de paragraaf "Duiding begrotingsresultaat en financiële positie".

Ten opzichte van de Kadernota 2026 hebben zich een aantal wijzigingen voorgedaan die in onderstaande tabel zijn opgenomen. De wijzigingen leiden tot een begrotingstekort van € 1,7 miljoen in 2026 dat vervolgens daalt tot een tekort van € 1,2 miljoen in 2029.

Afwijkingen begroting 2026 t.o.v. Kadernota 2026				
	2026	2027	2028	2029
Nadelen	-1.771	-1.814	-2.012	-1.899
- Doorwerking structureel nadeel 2e Bestuursrapportage 2025	-1.168	-1.169	-1.169	-1.169
- Meicirculaire 2025 - jaarschijven 2026 t/m 2028	-170	-84	-197	0
- Lagere doorbelasting grondexploitatie (overhead en rente)	-65	-65	-65	-65
- Hogere bijdrage aan Veilig Thuis	-47	-47	-47	-47

- Septembercirculaire 2025	-321	-449	-534	-618
Voordelen	119	119	119	714
- Meicirculaire 2025 - jaarschijf 2029	0	0	0	595
- OZB-areaaluitbreiding (incl. hogere afdracht Park 15)	119	119	119	119
Diverse overige kleinere verschillen per saldo	-1	22	98	-36
Totaal afwijkingen ten opzichte van Kadernota 2026	-1.653	-1.673	-1.795	-1.221

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen

Doorwerking structureel nadeel 2e Bestuursrapportage 2025

Dit structureel nadeel van € 1,1 miljoen betreft een niet te realiseren taakstelling uit de begroting 2022 op de budgetten voor de jeugdzorg. Alle maatregelen zijn doorgevoerd en de ombuigingen uit eerdere jaarschijven zijn allemaal gehaald.

Septembercirculaire 2025

Het budgettaire effect is voor alle jaren negatief. In grote lijnen wordt dit budgettaire effect verklaard door een drietal oorzaken. Het volume accres is ten opzichte van de meicirculaire 2025 naar beneden bijgesteld op basis van de actuele raming van de ontwikkeling van het bbp door het Centraal Planbureau. Daarnaast is de indexatie voor inflatie naar beneden bijgesteld en is er een negatief effect op de maatstaf WOZ-waarden. Voor een uitgebreidere toelichting op het financieel effect van de septembercirculaire 2025 verwijzen we naar het afzonderlijke voorstel (via TIC) over die circulaire.

Meicirculaire 2025

Het budgettaire effect voor 2029 is positief en voor de andere jaren negatief. Dit wordt met name veroorzaakt door het accres. Het meerjarige budgettaire effect voor de periode 2026-2029 komt uit op € 0,1 miljoen positief. Voor een uitgebreidere toelichting op het financieel effect van de meicirculaire 2025 verwijzen we naar het afzonderlijke raadsvoorstel over die circulaire (2025-036145).

OZB areaaluitbreiding

De opbrengsten uit de onroerendzaakbelasting (OZB) stijgen, doordat we meer opbrengsten krijgen, als gevolg van de uitbreiding van ons areaal (nieuwe woningen en bedrijventerreinen).

Duiding begrotingsresultaat en financiële positie

Voor een goede duiding van het begrotingsresultaat is het inzicht in de structurele lasten en baten, het verloop van het eigen vermogen (algemene reserve) en het risicoprofiel van belang.

Structureel begrotingsresultaat

Het saldo van de begroting bestaat uit incidentele en structurele lasten en baten. Wanneer we de incidentele lasten en baten buiten beschouwing laten resteert het structurele begrotingsresultaat. Op deze manier wordt inzichtelijk of de structurele lasten gedekt kunnen worden door de structurele baten.

Structureel begrotingsresultaat voor aanvullende dekking 2026				
	2026	2027	2028	2029

Totaal afwijkingen ten opzichte van Kadernota 2026	-1.653	-1.673	-1.795	-1.221
Saldo van incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Struct. begrotingsresultaat 2026-2029 voor aanvullende dekking	-1.653	-1.673	-1.795	-1.221

Alle afwijkingen ten opzichte van de Kadernota 2026 zijn structureel van aard. Ten opzichte van de Kadernota 2026 is het structurele begrotingssaldo in alle jaren aanzienlijk negatiever geworden.

Totaal te dekken structureel tekort				
	2026	2027	2028	2029
Structureel begrotingssaldo Programmabegroting 2026	-1.653	-1.673	-1.795	-1.221
Structureel begrotingssaldo Kadernota 2026	-2.850	-1.349	-858	7
Totaal te dekken structureel tekort 2026-2029	-4.503	-3.022	-2.653	-1.214

Om te komen tot een structureel sluitende begroting in boekjaar 2029 is gezocht naar aanvullende structurele dekking. Voor 2029 gaat het om structurele dekking ter grootte van € 1.583.000. Conform de gehanteerde uitgangspunten van de Kadernota 2026 bestaat 30% van de dekking van het te dekken structurele tekort in 2029 uit lastenverzwaringen. Het resterende deel (70%) wordt gerealiseerd via ombuigingen (verlaging uitgavenbudgetten). Een specificatie van de aanvullende structurele dekkingsmiddelen is opgenomen in de onderste tabel.

Aanvullende structurele dekking 2026				
	2026	2027	2028	2029
Totaal te dekken structureel tekort 2026-2029	-4.503	-3.022	-2.653	-1.214
Aanvullende structurele dekking vanaf 2026 (zie spec. hieronder)	2.001	1.783	1.633	1.583
Structurele saldi na aanvullende structurele dekking	-2.502	-1.239	-1.020	369

Specificatie aanvullende structurele dekking 2026				
	2026	2027	2028	2029
OZB-verhoging (30% van te dekken structureel tekort jaarschijf 2029)	364	364	364	364
Schrappen ingroeipad verhoging OZB	751	251	pm	pm
Uitstel vastgoedprojecten	636	636	636	636
Verhogen pakket maatregelen zorgvragen	0	0	0	200
Voordeel insourcen screeners	0	133	133	133
Versnellen maatregelen verlagen zorgvragen	0	150	250	0
Aanname verlaging korting rijk WOZ-maatstaf	250	250	250	250
Totale aanvullende structurele dekking 2026	2.001	1.783	1.633	1.583

Toelichten belangrijkste dekkingsmiddelen

OZB-verhoging (30% van te dekken structureel tekort jaarschijf 2029)

Het uitgangspunt van de Kadernota 2026 is om 30% van het tekort op te lossen door middel van lastenverzwaringen.

Schrappen ingroeipad verhoging OZB

In de Kadernota 2026 was een ingroeipad voor de verhoging van de OZB opgenomen. Dat ingroeipad wordt geschrapt.

Uitstel vastgoedprojecten

Door uitstel van diverse vastgoedprojecten is er sprake van structurele vrijval van financiële ruimte.

Verhogen pakket maatregelen zorgvragen

Aan het pakket maatregelen zorgvragen wordt een aanvullend bedrag toegevoegd. Om dit te bereiken zijn aangekondigde maatregelen van het rijk nodig vanaf 1 januari 2028.

Voordeel insourcen screeners

Door het in dienst nemen van screeners kan een structurele ombuiging worden gerealiseerd.

Versnellen maatregelen verlagen zorgvragen

In de Kadernota 2026 is een ingroeipad opgenomen voor de financiële effecten van de maatregelen voor het verlagen van de zorgvragen. Dat ingroeipad wordt wat versneld.

Aanname verlaging korting rijk WOZ-maatstaf

Door de OZB-verhogingen is de aanname dat dit zal leiden tot een verlaging van de korting op de Algemene Uitkering via de WOZ-maatstaf.

Om in de jaren 2026 t/m 2028 tot een sluitend begrotingssaldo te komen, zijn incidentele dekkingsmiddelen ingezet. In totaal wordt er gedurende deze periode € 3,7 miljoen uit de Algemene Reserve gehaald. De effecten hiervan op het weerstandsvermogen lichten we toe in de paragraaf Algemene Reserve. Daarnaast vallen door uitstel van vastgoedprojecten kapitaallasten vrij.

Inzet eenmalige dekkingsmiddelen 2026-2029				
	2026	2027	2028	2029
Structurele saldi na aanvullende structurele dekking	-2.502	-1.239	-1.020	369
Inzet Algemene Reserve op basis van Kadernota 2026	1.850	349	0	0
Uitstel vastgoedprojecten	364	364	364	0
Aanvullende inzet Algemene Reserve	288	526	656	0
Begrotingssaldo 2026-2029 na inzet eenmalige dekking	0	0	0	369

Splitsing totaal resultaat in structureel en incidenteel				
	2026	2027	2028	2029
Meerjarenperspectief Programmabegroting 2026	0	0	0	369
Incidenteel resultaat 2026-2029 Programmabegroting 2026	2.502	1.239	1.020	0
Structureel resultaat 2026-2029 Programmabegroting 2026	-2.502	-1.239	-1.020	369

Het structurele overschot van € 369.000 in 2029 zal worden toegevoegd aan de Algemene Reserve (AR). De netto-onttrekking uit de AR komt daarmee uit op € 3,3 miljoen.

Ombuigingen

In deze begroting zijn ombuigingen en lastenverzwaringen opgenomen, waaronder alle dekkingsvoorstellen zoals die bij de Kadernota 2026 zijn vastgesteld. In bijlage XII van deze begroting hebben we per programma aangegeven om welke maatregelen het gaat. We zullen bij de reguliere bestuursrapportages over de voortgang van de verschillende ombuigingen rapporteren. In lijn met motie M7 "Meer duidelijkheid", die is aangenomen door de raad bij de behandeling van de Kadernota 2026, zullen we in de bestuursrapportage aangeven in hoeverre er sprake is van onvoorziene effecten die we niet hebben voorzien in de formats. Het betreft dan de verwachte maatschappelijke effecten, mogelijke alternatieven en hoe eventuele negatieve effecten worden gecompenseerd.

Een belangrijke ombuigingsmaatregel betreft bij Programma 4, nr. 4.02 "Maatregelen verlagen zorgvragen WMO en Jeugd". We geven onderstaand een nadere toelichting op dit format. Om dit te bereiken worden een aantal maatregelen voorgesteld. Het gaat hierbij vooral om:

- sturen op (kortere) indicaties,
- minder (stapeling van) producten,
- striktere afspraken met andere wettelijke verwijzers,
- en een versterking van onze lokale toegang, het Sociaal Team Overbetuwe (STO).

Ook wordt in lijn met de recent vastgestelde verordening sociaal domein en bijbehorende beleidsregels ingezet op:

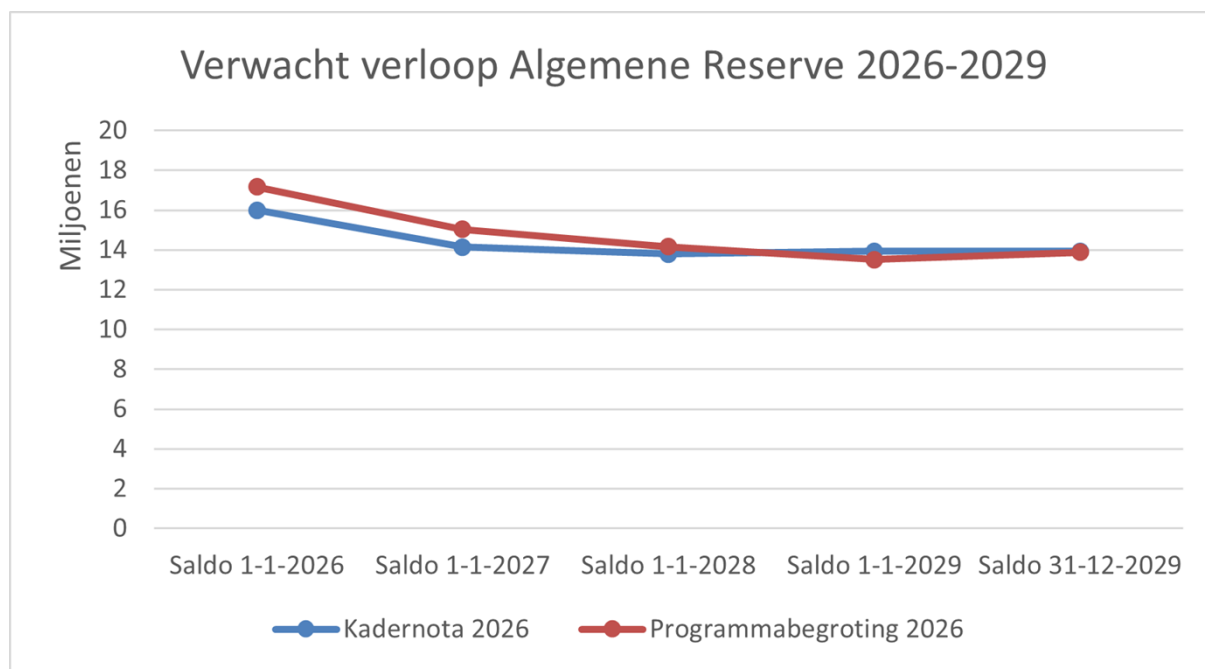
- meer algemene voorzieningen en groepsaanbod,
- voorliggend veld en informele hulp,
- normaliseren en eigen kracht,
- het voeren van regie op (m.n. complexe) casuïstiek,
- en het maken van afspraken met zorgaanbieders en verwijzers over het tijdig en waar mogelijk op- en afschalen van zorg.

Algemene Reserve

De noodzakelijke omvang van een Algemene Reserve (AR) is afhankelijk van de kwaliteit van het risicomanagement, de begrotingsdiscipline en de ruimte om binnen de begroting onverwachte risico's op te kunnen vangen.

We presenteren in deze Programmabegroting een structureel begrotingsoverschot van € 369.000 in 2029. Zoals hiervoor ook vermeld, wordt er gedurende de periode 2026 t/m 2028 in totaal € 3,7 miljoen uit de AR gehaald. Het overschot in 2029 zal worden toegevoegd aan de AR. Per saldo is er dus sprake van een onttrekking van € 3,3 miljoen aan de AR, over de gehele meerjarenperiode van deze begroting.

In onderstaande afbeelding is het verwachte verloop van de AR op basis van deze Programmabegroting 2026 vergeleken met het verwachte verloop, zoals dat was opgenomen in de Kadernota 2026.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel is geactualiseerd en gebaseerd op de nota Risicomanagement 2023. Deze actualisatie leidt tot een risicoprofiel dat iets hoger is dan in de begroting 2025 (zie voor een nadere toelichting de paragraaf weerstandsvermogen). Dit risicoprofiel (€ 9,65 miljoen) afgezet tegen de algemene reserve van € 17,2 miljoen levert een weerstandsratio van 1,8. Bij deze ratio hoort de kwalificatie 'ruim voldoende', deze kwalificatie zit aan de bovenkant van de na te streven bandbreedte van 1,4 tot 2,0.

Ontwikkeling weerstandsratio	Per 1-1	Bedrag AR	Risicobedrag *	Ratio
Saldo Algemene Reserve	2026	17.177.000	9.645.000	1,78
Inzet Algemene Reserve in 2026		-2.138.000		
Saldo Algemene Reserve	2027	15.039.000	9.645.000	1,56
Inzet Algemene Reserve in 2027		-875.000		
Saldo Algemene Reserve	2028	14.164.000	9.645.000	1,47
Inzet Algemene Reserve in 2028		-656.000		
Saldo Algemene Reserve	2029	13.508.000	9.645.000	1,40

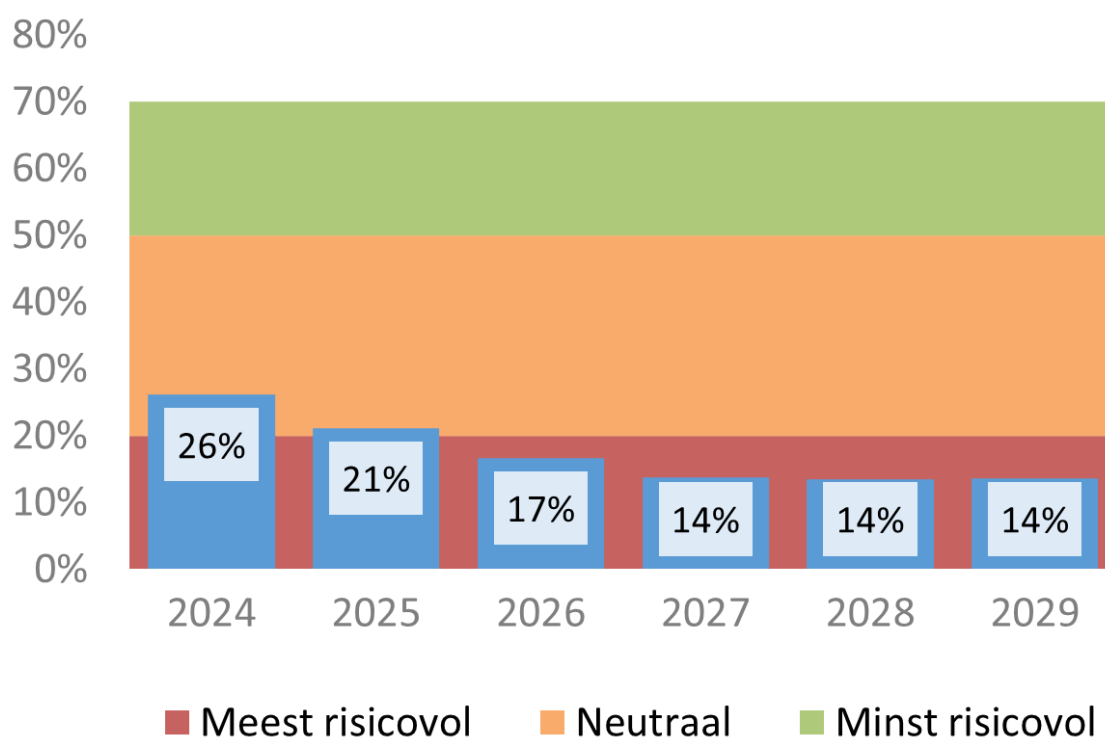
*de risico's worden bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening beoordeeld.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft een beeld van de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Zo wordt zichtbaar of een gemeente voldoende eigen vermogen heeft om aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

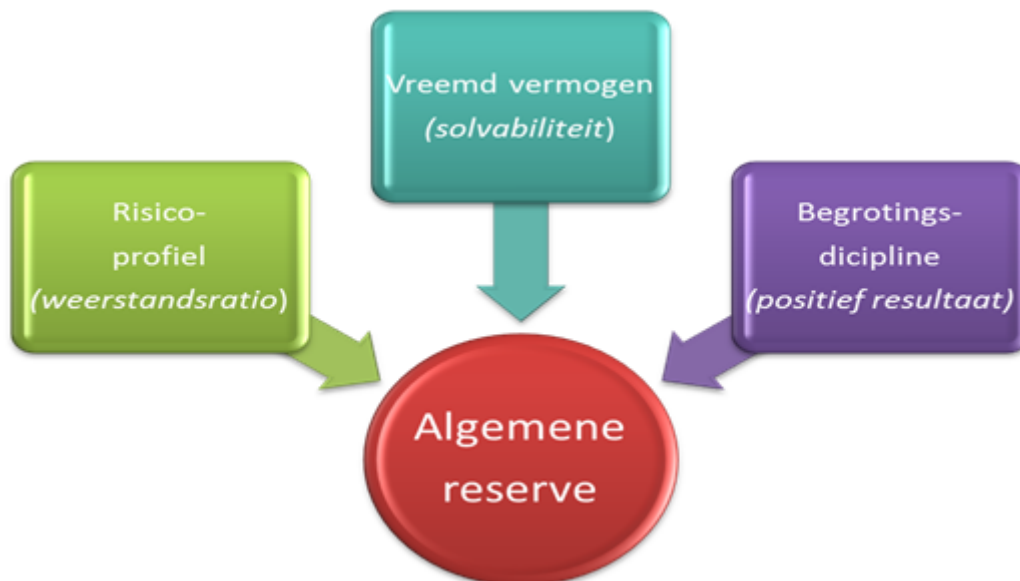
In de hieronder geplaatste grafiek is deze ratio voor de komende vier jaar in beeld gebracht. In de berekening van deze ratio wordt rekening gehouden met de verwachte begrotingssaldi in 2026-2029.

2. Solvabiliteitsratio

Wat betekent dit voor de algemene reserve?

Vanaf 2026 neemt de AR steeds verder af. Dit komt door de inzet als incidentele dekking voor de structurele begrotingstekorten in 2026 t/m 2028. Deze verlaging komt ook tot uiting in de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio. De benodigde omvang van de algemene reserve hangt van verschillende factoren af, deze factoren hebben ook nog een onderlinge samenhang. De factoren waar het om gaat zijn de ontwikkeling van de risico's (risicoprofiel), de ontwikkeling van de financieringsbehoefte (vreemd vermogen) en het vermogen om op rekeningbasis daadwerkelijk het positieve resultaat te realiseren (begrotingsdiscipline).

Een stijging van de weerstandratio wordt in gang gezet door te sturen op een groei van de algemene reserve en/of een daling van het risicoprofiel. Bij de solvabiliteit ligt de relatie tussen het eigen vermogen, dat is inclusief de bestemmingsreserves, en het vreemd vermogen. De sturingsmogelijkheden op dit kengetal zitten dus niet alleen in de omvang van de algemene reserve. Daling van de bestemmingsreserves of een groei van de investeringsbehoefte als gevolg van bijvoorbeeld nieuwe investeringen hebben een negatief effect op deze ratio.

Uitgangspunten van deze begroting

In deze begroting hanteren we de onderstaande uitgangspunten, die onder andere zijn ontleend aan de eerder door de Raad vastgestelde kadernota.

Beleidsmatige uitgangspunten			
1	Ramingen zijn realistisch en volledig		
2	Structurele lasten worden met structurele baten gedekt		
3	Nieuwe uitgaven worden getemperd en zijn alleen mogelijk als bestaand beleid in gelijke mate wordt beperkt.		
	Financiële uitgangspunten	Voorstel	Waarde
1	De algemene uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2025		
2	De meerjarenramingen zijn gebaseerd op constante lonen en prijzen		
3	Aantal inwoners op 01-01-2026	Werkelijk aantal op 01-01-2025 plus inschatting groei in 2025 op basis van woningbouwprogramma	48.962
4	Rente		
	- Investerings	Conform BBV	1,5%
	- Grondexploitaties	Conform BBV	1,5%
	- Kortlopende leningen	Inschatting gebaseerd op de actuele marktrente	3,25%
	- Nieuwe langlopende leningen	Inschatting gebaseerd op de actuele marktrente	3,5%
5	Formatie en salarissen		
	- Formatie	Zie paragraaf bedrijfsvoering onderdeel Personeel en organisatie	
	- Salarissen - Sociale lasten	Cao ontwikkeling incl. de stijging sociale lasten	2,5% 2,5%
6	Prijsinflatie	Prijs Bruto Binnenlands Product	2,7%
7	Bijdrage verbonden partijen	Op basis van conceptbegroting verbonden partij. Indien de begroting ontbreekt geldt de prijsinflatie	2,7%
9	Belastingen		
	- Onroerende Zaak Belasting	Verhogen met prijsinflatie, ombuiging A.02 Kadernota 2026 en aanvullende structurele dekking Begroting 2026	20,5%
	- Toeristenbelasting	Verhogen met prijsinflatie	2,7%
	- Hondenbelasting	Verhogen met prijsinflatie	2,7%
	- Precariobelasting	Verhogen met prijsinflatie	2,7%
10	Heffingen		
	- Marktgeden	Verhogen met prijsinflatie en ombuiging 2.05 Kadernota 2026	54,3%
	- Begraafrechten	Verhogen met prijsinflatie	2,7%
	- Leges	Verhogen met prijsinflatie en ombuigingen 2.02 + 2.51 Kadernota 2026	2,7%
	- Rioolrecht	100% kostendekkend	
	- Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend	
11	Huuropbrengsten	Conform opdracht Vastgoedvisie 2025	

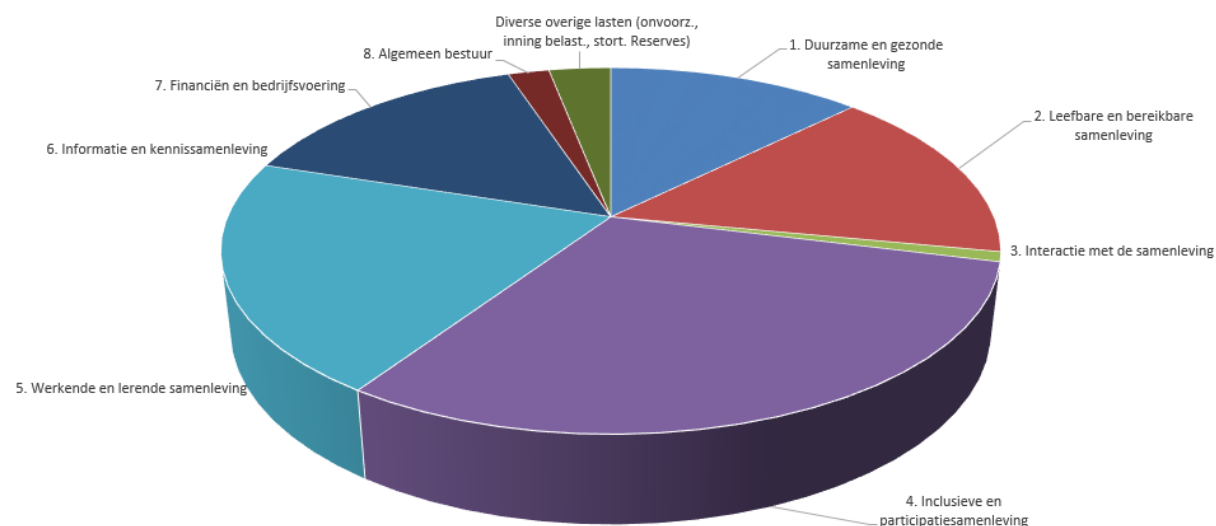
Totaaloverzicht lasten en baten

Hieronder is een totaaloverzicht opgenomen met de uitgaven per programma en de belangrijkste inkomsten voor de gemeente in 2026. Per saldo is er dus sprake van een sluitende begroting (saldo inkomsten en uitgaven is nul).

In 2026 wordt € 150 miljoen uitgegeven aan de programma's en bijbehorende projecten. In onderstaande tabel ziet u hoe dat bedrag over de verschillende programma's is verdeeld.

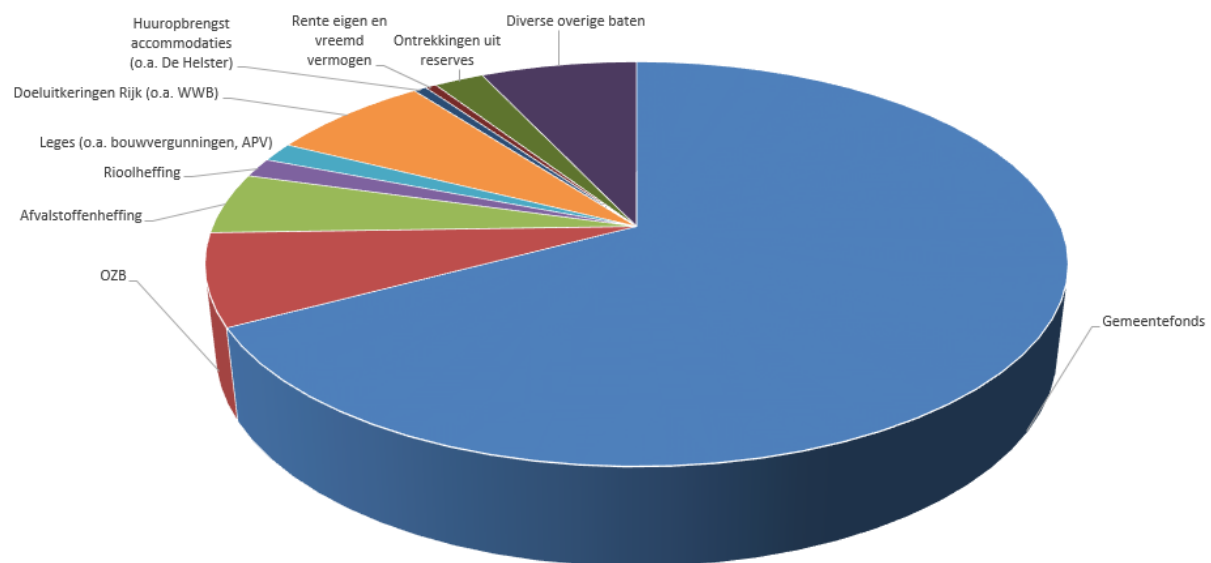
UITGAVEN 2026 (bedragen x € 1.000 en afgerond op € 100.000)	
1. Duurzame en gezonde samenleving	18.900
2. Leefbare en bereikbare samenleving	22.100

3. Interactie met de samenleving	1.300
4. Inclusieve en participatiesamenleving	44.900
5. Werkende en lerende samenleving	31.300
6. Informatie en kennissamenleving	0
7. Financiën en bedrijfsvoering	21.400
8. Algemeen bestuur en regionale samenwerking	2.600
Totale uitgaven programma's en bijbehorende projecten	142.500
Diverse overige lasten (onvoorz., inning belast., stort. reserves)	7.300
Totaal uitgaven	149.800

Tegenover bovenstaande uitgaven staan uiteraard ook inkomsten. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de belangrijkste inkomstenbronnen in 2026.

INKOMSTEN 2026 (bedragen x € 1.000 en afgerond op € 100.000)	
Gemeentefonds	96.700
OZB	13.500
Afvalstoffenheffing	7.400
Rioolheffing	3.700
Leges (o.a. bouwvergunningen, APV)	2.600
Doeluitkeringen Rijk (o.a. WWB)	12.400
Huuropbrengst accommodaties (o.a. De Helster)	1.400
Rente eigen en vreemd vermogen	500
Onttrekkingen uit reserves	2.900
Diverse overige baten	8.700
Totaal inkomsten	149.800

PROGRAMMA 1. DUURZAME EN GEZONDE SAMENLEVING

Toelichting

Een duurzame en gezonde samenleving vraagt van ons allen dat we duurzaam en gezond gaan denken en doen. Om dat te bereiken werken we als gemeente vanuit de nieuwe contouren van het programma duurzaamheid. Daarin hebben we klimaatdoelstellingen vastgesteld. We realiseren de doelstellingen door inwoners, ondernemers, verenigingen en andere organisaties vanaf het begin bij de opgaven te betrekken. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de maatregelen betaalbaar zijn. Verder ondersteunen en stimuleren we ondernemers om duurzaam te innoveren.

Beleidskader

Lokaal:

Omgevingsvisie Overbetuwe 2040 (2019)
Koersdocument Actualisatie Omgevingsvisie (2025)
Programmaplan Duurzaamheid (2024)
Transitievisie Warmte (2020)
Routekaart Duurzaam Overbetuwe (2021)
Gezondheid in Overbetuwe; Plan van aanpak voor de brede SPUK-GALA 2023-2026
Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2021–2024
Sport- en Beweegnota (2021-2025)
Beleidsnotitie plan van aanpak JOGG (2021)
Samen spel(en) Overbetuwe (2023-2029)
Sportakkoord II (2024)
Visie op gezondheid 2024 – 2027; Voorkomen is beter dan genezen
Visie op Vastgoed (2025)
Lokaal Hitteplan (2022-2025)
Visie wonen, welzijn en zorg 2030

Regionaal beleid:

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen 2025-2028 (2024)
Regionale Adaptatie Strategie (2021)
Regionale Energie Strategie (2021)
Samenwerkingsagenda Klimaatactief Rivierenland 2024 – 2030 (2024)
Regionale Nota Publieke Gezondheid Gelderland Midden (2021)
Regioplan IZA Centraal Gelderland (2023-2027)

Wat willen we bereiken?

Duurzame en gezonde samenleving

Een samenleving waarin we op een duurzame wijze omgaan met energie en grondstoffen en waar we de klimaatdoelstellingen centraal stellen en de omstandigheden worden gecreëerd om een gezonde leefwijze te bevorderen.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

1.1 Duurzaamheid

Begroting 2026

In 2026 en de jaren daarna worden, naast het structurele budget duurzaamheid en bestemmingsreserve duurzaamheid (Rijks)middelen ingezet voor de versterking van de organisatie gericht op klimaat- en energiebeleid (CDOKE) en wordt gebruik gemaakt van de Specifieke Uitkeringen die steeds meer via het Gemeentefonds gaan lopen. Concrete stappen worden genomen voor een inclusieve energietransitie, met aandacht voor betaalbaarheid en participatie. Hierbij gaat het zowel om besparen en isoleren als alternatieven voor de warmtetransitie. Ook houden we rekening met de impact op de natuur en milieu en werken we aan een Soorten Management Plan (SMP). Daar waar nodig worden aanvullende kaders opgesteld.

In 2026 wordt de Lokale Energie Strategie (LES) voor de gemeente vastgesteld. Met de LES wordt een samenhangend, meetbaar en concreet plan voor de energietransitie op lokaal niveau vastgesteld. De LES helpt de gemeente om keuzes te maken, inzicht te geven aan inwoners en bedrijven, en de samenhang te bewaken tussen lokaal beleid en regionale en landelijke klimaatdoelen. Hiermee wordt een duidelijke routekaart gecreëerd voor de verduurzaming van de gemeente op het gebied van energie besparing woningen, warmtetransitie, netcongestie, grootschalige opwek, bedrijven en gemeente als voorbeeld.

In 2026 wordt het Warmteprogramma vastgesteld voor geheel Overbetuwe. Hierin wordt inzicht gegeven in de route om aardgasvrij te worden. Toekomstige technieken zoals waterstof en geothermie en de impact van netcongestie, worden hierin meegenomen.

In 2026 werken we, naast de bestaande activiteiten rondom klimaatadaptatie in lijn met de ambities uit het Water en Rioleringsprogramma (WRP), aan verdere planmatige invulling van de ambities rondom klimaatadaptatie. Hiervoor worden verschillende beleidskaders opgesteld, zoals een bomenbeleidsplan en klimaatadaptatieplan. Voor de uitvoering wordt gezocht naar slimme combinaties van bestaande budgetten en aanvullende financiering van derden.

1.2 Circulair

Begroting 2026

In het kader van de ontwikkelingen op het gebied van de grondstoffen zijn we als gemeente toe getreden tot de DAR. In eerste instantie ligt de focus op de huis-aan-huis afvalinzameling. Geleidelijk willen we de samenwerking verder vormgeven, hierbij wordt in de toekomst ook gekeken naar onderlinge samenwerking op de milieustraten en het samen gaan ontwikkelen van een circulair ambachtscentrum mogelijk in samenwerking met andere gemeenten. We gaan dit nader onderzoeken en uitwerken.

1.3 Sport en gezondheid

Begroting 2026

In 2026 herijken we de Sport- en beweegnota 2021-2025. Overbetuwe Beweegt is onze belangrijkste uitvoeringspartner bij het bevorderen van een actieve en gezonde leefstijl onder inwoners en het ondersteunen van onze sportverenigingen. Samen met de meer dan 80 ambassadeurs van het Sportakkoord II werken we in 2026 aan het realiseren van onze doelen en ambities op het gebied van het vergroten van het bereik, het versterken van sport- en beweegaanbieders, sportieve en gezonde jeugd en sociaal veilige sport.

De openbare ruimte is onze grootste sportfaciliteit. Ook in 2026 willen we sportieve ingrepen in de openbare ruimte realiseren. Dit doen wij in samenspraak met onze inwoners en beweegpartners. Onder het speelbeleid streven we ernaar om alle kernen van evenredig verdeelde BOSS (Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten)-faciliteiten te voorzien. In dat kader voeren we in 2026 in Elst-Noord een participatief gemeentelijk speelproject uit in lijn met het vastgestelde speelbeleid.

In 2026 zetten we vervolgstappen in het realiseren van een nieuwe zwembadfaciliteit in Zetten, de bouw van het multifunctionele sportcentrum in Elst en de Wanmolen in Zetten en de verplaatsing van de Heterense Tennisvereniging en ETV De Helster. Afhankelijk van de keuzes van de raad werken wij aan de vernieuwing van sportaccommodatie De Kruisakkers in Elst.

Resultaat	Jaar realisatie
Vrijkomend vastgoed herontwikkelen	2026

1.4 Publieke gezondheid

Begroting 2026

De Visie op Gezondheid 2024-2027 "Voorkomen is beter dan genezen" en het Plan van aanpak "Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2023" zijn de kaders voor het lokale gezondheidsbeleid. De speerpunten die terugkomen in het beleidsplan zijn: gezondheid in fysieke en sociale leefomgeving, verkleinen gezondheidsachterstanden, mentale weerbaarheid, versterken van de sociale basis, stimuleren gezonde leefstijl en vitaal ouder worden.

Vanaf 1 januari 2026 is suïcidepreventie verankerd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Dit borgen we met een plan van aanpak en sluiten aan bij regionale ontwikkelingen.

De GGD werkt aan een toekomstbestendige organisatie, maar lokale en landelijke bezuinigingen én stijgende kosten raken de GGD.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5.1 Sportbeleid en activering				
Lasten	427	177	177	177
Baten	-240	0	0	0
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering	187	177	177	177
5.2 Sportaccommodaties				
Lasten	3.303	3.284	3.968	4.084
Baten	-1.239	-1.239	-1.239	-1.239
Totaal 5.2 Sportaccommodaties	2.064	2.045	2.729	2.845
7.1 Volksgezondheid				
Lasten	2.777	2.634	2.634	2.634
Baten	-172	0	0	0
Totaal 7.1 Volksgezondheid	2.605	2.634	2.634	2.634
7.2 Riolering				
Lasten	3.248	3.237	3.245	3.256
Baten	-5.062	-5.062	-5.062	-5.062
Totaal 7.2 Riolering	-1.814	-1.825	-1.818	-1.806
7.3 Afval				
Lasten	6.196	6.182	6.183	6.183
Baten	-8.448	-8.448	-8.448	-8.448
Totaal 7.3 Afval	-2.252	-2.266	-2.265	-2.265
7.4 Milieubeheer				
Lasten	2.806	2.757	2.757	2.757
Baten	-931	-931	-931	-931
Totaal 7.4 Milieubeheer	1.875	1.825	1.826	1.826
7.5 Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	142	142	142	142
Baten	-107	-107	-107	-107
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	35	35	35	36
Gerealiseerd resultaat	2.700	2.626	3.318	3.446

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
- Groene Metropool Regio (GMR)
- Dar NV (Duurzaam Afval-, grondstof- en ruimtebeheer in het Rijk van Nijmegen)

Beleidsindicatoren

Indicator *	2021	2022	2023	2024	2025	NL (meest Bron actuele)
% Niet-sporters	-	42,3	-	44,2	-	42,5 Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Omvang huishoudelijk restafval: kg per inwoner	77	69	68	-	-	148 CBS - Statistiek Huishoudelijk Afval
% Hernieuwbare elektriciteit	16,2	23,1	-	-		32,5 CBS - Berekening

*Gebaseerd op de actuele gegevens van [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) september 2025, ontbrekende gegevens zijn niet beschikbaar

PROGRAMMA 2. LEEFBARE EN BEREIKBARE SAMENLEVING

Toelichting

Een leefbare samenleving betekent: passende en betaalbare huisvesting, goede voorzieningen en een duurzame en leefomgeving. We verhogen de objectieve en subjectieve veiligheid voor alle inwoners, ondernemers, bezoekers en organisaties van gemeente Overbetuwe, om op die manier de kwaliteit van de leef-, woon- en werkomgeving te verbeteren. Overbetuwe ontwikkelt door als een onderscheidende, krachtige gemeente met een aangenaam woon-, leef- en vestigingsklimaat. We werken integraal en zetten in op het verbinden van mensen, bedrijven, netwerken, beleidsvelden én op identiteit en beleving. Ook de Omgevingswet heeft als essentie om in de fysieke leefomgeving tot een integrale visie en planontwikkeling te komen. Via zes samenhangende bouwstenen in de fysieke leefomgeving (wonen, mobiliteit, economie, veiligheid, openbare ruimte en recreatie en toerisme) werken we daaraan.

Beleidskader

Lokaal:

Omgevingsvisie Overbetuwe 2040 (2019)
Koersdocument Actualisatie Omgevingsvisie (2025)
Programma's Economie 2025-2026 (2025)
Betuwe in verbinding: een dijk van een landschap, Nota toerisme & recreatie Lingewaard & Overbetuwe 2023 – 2028
Kerkenvisie (2023)
Woonagenda Overbetuwe 2025 (2021)
Visie Wonen, welzijn en zorg 2030 Overbetuwe 'Samen zorgen voor morgen' (2024)
Cultuurvisie gemeente Overbetuwe 2022-2025 – 'Op Waarde Geschat' (2021)
Beleidskader evenementenbeleid gemeente Overbetuwe (2025)
Nota ambulante handel (2018)
Reclamenota (2021)
Afwegingskader grootschalige short- en midstay huisvesting arbeidsmigranten (2021)
Water en Rioleringsprogramma (WRP) 2025 -2029
Lokale adaptatie strategie (LAS) (2024)
Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (2021)
Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) (2023)
Integraal Veiligheidsplan 2024 – 2027 + Uitvoeringsprogramma integraal veiligheidsplan 2025-2026
Beleidsplan Sociaal Domein Overbetuwe 2020-2025 'Een sterke sociale basis in Overbetuwe'
Ambitiedocument Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (2025)
Actieagenda 2022 sociale, slimme en schone mobiliteit (2021)
Fietsnota Overbetuwe fietst verder, Naar een optimaal fietsnetwerk tussen de kernen (2018)
Nota Grondbeleid (2024).
Programma kostenverhaal en financiële bijdragen (2023)
Uitvoeringsbeleid evenementen (2016)
Welstandsnota (2016)
Monumentenlijst (2014)
Nota toeristisch- recreatieve, en lokale objectverwijzing gemeente Overbetuwe (2019)
Landschapsontwikkelingsplan (2010)
Functieveranderingsbeleid buitengebied (2008)
Nota kampeerbeleid (2008)

Regionaal:

Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem Nijmegen en Foodvalley (2021)
Woondeal 2.0 (2025)
Regioarrangement 'Meer landschap, meer stad' (2023)
Regionaal Programma Werklocaties Groene Metropoolregio 2025-2028 (2025)
Vervlochten Regio, Groenblauw raamwerk Metropoolregio Arnhem – Nijmegen (2022)
Regionaal Programma Mobiliteit (2025)

Wat willen we bereiken?

Leefbare en bereikbare samenleving

Een samenleving waarin de behoefte aan wonen, werken en recreëren in balans is en waar we zo optimaal mogelijk bereikbaar zijn in een veilige en gezonde leefomgeving. We bieden voldoende ruimte om de toekomstige woonbehoefte te faciliteren binnen een dorpse omgeving waar voldoende voorzieningen aanwezig zijn.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

2.1 Wonen

Begroting 2026

In 2026 beschikken we over een nieuw Programma Wonen. Dit programma is uitvoeringsgericht en omvat maatregelen waar we in 2026 en verder mee aan de slag gaan. De focus in het programma ligt op realisatie van woningbouw. We richten ons ook op thema's als beter/anders benutten van de bestaande woningvoorraad, wonen/zorg, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en (betaalbare) huisvesting voor aandachtsgroepen. We houden rekening met toevoeging van nieuwe woningen in alle kernen en zoeken naar een aantal locaties die zich qua omvang en ligging lenen voor het toevoegen van grotere aantallen nieuwbouwwoningen in een evenwichtige omgeving. In balans geprogrammeerd over de gemeente, conform regionale afspraken en met voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen. We willen het lopende overleg intensiveren dat we (via de prestatieafspraken) voeren met woningcorporaties, huurdersorganisaties én zorg/welzijnspartijen over bijvoorbeeld monitoring van vraag en aanbod, doorstroming en ontwikkeling van de sociale huurwoningvoorraad. Ook werken we vanaf 2026 met nieuwe meerjaren prestatieafspraken.

Resultaat	Jaar realisatie
Woningen Land van Tap realiseren	na 2025
Diverse woningbouwinitiatieven behandelen volgens het principe first in first out	2026
200 tijdelijke en vaste wooneenheden regisseren (stimuleren en faciliteren) in conceptuele bouw, flexwonen en bijzondere typologieën (o.a. tiny houses, CPO, collectief wonen).	2026
Dorpshart Oosterhout: multifunctionele voorzieningen en wonen	2026
Hoogspanning verkabelen, onderzoek, planvorming en uitvoering	2022-2027
Woongebied De Pas I	2027
Woongebied De Pas II	2029

2.2 Mobiliteit

Begroting 2026

We stellen een verkeersplan op voor de kern Zetten. Om de verbindingen tussen de kernen te optimaliseren gaan we verder met de voorbereidingen voor de plannen voor de fietsverbinding langs de Linge en het VeluweWaalpad (inclusief fietsviaduct A325). We starten met de uitvoering van de herinrichting van de stationsomgeving Zetten-Andelst op basis van de Ontwikkelstrategie toekomstperspectief ontsluiting Zetten.

Resultaat	Jaar realisatie
-----------	-----------------

Verkeersplannen voor alle andere kernen opstellen	2024-2028
Optimale verbindingen tussen de kernen realiseren. Fietsagenda uitvoeren.	2022-2026

2.3 Economie

Begroting 2026

Wij zetten in op een sterk vestigingsklimaat en ondernemersvriendelijke dienstverlening. Daarnaast stimuleren wij ondernemers in de energietransitie en bij duurzaam innoveren.

In Overbetuwe zijn 5.650 (bedrijfs)vestigingen die samen voor ruim 26.230 banen zorgen. Overbetuwe heeft belang bij een florerend en sterk ondernemersklimaat. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, participatiebanen, hoog voorzieningenniveau en hebben een belangrijke bijdrage in de sociale structuur van onze gemeenschap. Wij zetten in op ondernemersvriendelijke dienstverlening en een sterk vestigingsklimaat. Kansen en opgaven in het regionale en Overbetuwse vestigingsklimaat pakken wij samen op met lokale ondernemers, ondernemerscollectieven o.a. de bedrijveninvestingszones en regionale samenwerkingsverbanden. Wij zetten sterk in op deze samenwerking en waar mogelijk bouwen wij dit verder uit.

De gemeente Overbetuwe staat al jarenlang bekend als een ondernemersvriendelijke gemeente. De ambitie is om dit minimaal te behouden en vooral verder te versterken, zodat ondernemers zich optimaal op hun ondernemerschap kunnen richten. Het accountmanagement en het direct contact met de ondernemers staat hierbij centraal.

De speerpunten voor het vestigingsklimaat zijn gericht op:

- Voldoende bedrijfsruimte voor het lokale MKB op de Overbetuwse bedrijventerreinen
- Duurzaamheidsopgave voor het bedrijfsleven
- Hoog kwaliteitsniveau van toekomstbestendige bedrijventerreinen
- Sterke en professionele georganiseerde centrumgebieden
- Duurzaam en toekomstbestendig agrarisch ondernemerschap

2.4 Veiligheid

Begroting 2026

Een veilige en gezonde openbare leefomgeving is een belangrijke voorwaarde om in een gemeente te willen wonen, verblijven, recreëren, ondernemen en/of werken. Daarom werken we structureel aan een veilige samenleving, waarbij het accent ligt op preventie en het weerbaar maken van onze inwoners en ondernemers. Wanneer het noodzakelijk is zetten we, naast preventie, ook in op repressie.

Ontwikkelingen in de samenleving en op veiligheidsgebied vragen steeds meer aandacht. Denk daarbij onder andere aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit, het terugdringen en bestrijden van High Impact Crimes, het vergroten van de weerbaarheid tegen digitale dreigingen. In maart 2024 heeft de raad het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 vastgesteld. De raad heeft daarmee haar prioriteiten vastgesteld op het gebied van Integrale Veiligheid (IV) voor de komende jaren.

De VGGM vervult belangrijke taken op het gebied van veiligheid en brandweer in de regio. In 2026 past de organisatie een kostenbesparing van 2% toe. In 2024 is het veiligheidsprotocol door de raad vastgesteld. Dit evalueren wij in 2026.

Resultaat	Jaar realisatie
Veiligheidsprotocol voor raads-, burger- en collegeleden evalueren	2026

2.5 Openbare ruimte

Begroting 2026

Voor het onderhoud, beheer en herinrichting van de openbare ruimte is in 2021 het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) vastgesteld. In 2026 starten we op basis van een evaluatie de actualisatie van het plan. Daarnaast actualiseren we het bomenbeleid en stellen we voor het buitengebied een landschapsontwikkelingsplan op.

De voorgestelde ombuigingen zorgen ervoor dat het onderhoudsniveau onder druk komt te staan. We trachten achterstallig onderhoud te voorkomen om zo hogere kosten in de toekomst te voorkomen. Herinrichtingen voeren we uit op de locaties en de planning die opgenomen is in het integrale beheerplan. De focus bij inrichting en beheer ligt op de volgende 6 maatschappelijke opgaven: identiteit, gezond en inclusief, klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzaam en circulair en veilig. Daarbij zoeken we aansluiting bij de realisatie van de Ambities van het IKP OR en de uitvoering van het programma duurzaamheid (biodiversiteit en klimaatadaptatie).

We zorgen dat de ontwikkeling van rood en groen hand in hand gaan. We ontwikkelen een sterke samenhangende groenblauwe structuur (landschappelijk raamwerk). Daarbij hebben we oog voor een duurzame bedrijfsvoering van de agrarische sector en stimuleren we het landschapsbeheer.

Langs de Linge ontwikkelen we samen met provincie, waterschap en Groene Metropoolregio een fietspad met water-, natuur- en recreatieopgaven. We werken aan de uitvoering van het "Water en Rioleringsprogramma 2025-2029" en zorgen op een plus bij projecten met het klimaatmeekoppelbudget. Daarnaast versterken we in samenwerking met het waterschap de dijk Heteren-Arnhem.

Resultaat	Jaar realisatie
Uitvoeringsplan Landschap 2022-2026	2026
Ambitie Boven-Linge • intentieovereenkomst aangaan • samenwerkingsovereenkomst opstellen • fietspad Lingeroute in fasen realiseren	2022 2023 2026
Landschapszones (lopende projecten) ontwikkelen • Knoop 38 • De Danenberg	2026
Dijkversterking Nederrijn • Verkenningssfase • Planfase/uitwerkingssfase • Uitvoering	2025 2026 na 2026
Ambities IKP OR realiseren • bewustwording 6 opgaven • realisatie ambities, opstellen uitvoeringsplannen	2026

2.6 Recreatie en toerisme

Begroting 2026

Het Wandelnetwerk is in 2025 feestelijk geopend. Bestuurlijk is afgesproken om de kosten voor beheer en onderhoud gezamenlijk worden gedragen door alle deelnemende gemeenten. De coördinatie ligt bij het routebureau Arnhem Nijmegen, in aanvulling op het fietsroutenetwerk. Voor de uitvoerende onderhoudstaken volgt begin 2026 een aanbesteding.

De ambitie in de "Nota Recreatie en Toerisme (2023-2028)" is dat (verblijfs-)recreatie een vorm krijgt die past bij het DNA van de gemeente. Het beleid voor verblijfs-accommodaties is verouderd, dit wordt geactualiseerd. Zeven gemeenten in de Betuwe (laten) de kansen onderzoeken voor samenwerking en promotie. In 2026 wordt nog één keer subsidie verstrekt aan Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN). Sinds januari 2025 heft de Gemeente Overbetuwe verblijfsbelasting.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer				
Lasten	4.007	4.091	4.091	4.091
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	4.007	4.091	4.091	4.091
1.2 Openbare orde en Veiligheid				
Lasten	1.336	1.336	1.336	1.336
Baten	-130	-130	-130	-130
Totaal 1.2 Openbare orde en Veiligheid	1.206	1.206	1.206	1.206
2.1 Verkeer en Vervoer				
Lasten	6.512	6.520	6.528	6.536
Baten	-26	-26	-26	-26
Totaal 2.1 Verkeer en Vervoer	6.487	6.494	6.502	6.510
2.2 Parkeren				
Lasten	183	184	185	186
Totaal 2.2 Parkeren	183	184	185	186
2.5 Openbaar vervoer				
Lasten	103	103	103	103
Totaal 2.5 Openbaar vervoer	103	103	103	103
3.1 Economische ontwikkeling				
Lasten	453	453	453	453
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling	453	453	453	453
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten	116	116	116	116
Baten	-87	-87	-87	-87
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	29	29	29	29
3.3 Bedrijfsloket- en regelingen				
Lasten	260	260	260	260
Baten	-267	-267	-267	-267
Totaal 3.3 Bedrijfsloket- en regelingen	-7	-7	-7	-7
3.4 Economische promotie				
Baten	-139	-139	-139	-139
Totaal 3.4 Economische promotie	-139	-139	-139	-139
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr.				
Lasten	5.243	5.233	5.209	5.209
Baten	-217	-217	-217	-217
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr.	5.025	5.016	4.991	4.992
8.1 Ruimtelijke Ordening				
Lasten	1.227	1.228	1.230	1.231

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	-207	-207	-207	-207
Totaal 8.1 Ruimtelijke Ordening	1.020	1.022	1.023	1.024
8.2 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)				
Lasten	510	510	510	510
Baten	-820	-820	-820	-820
Totaal 8.2 Grondexpl. (niet bedrijventerreinen)	-310	-310	-310	-309
8.3 Wonen en bouwen				
Lasten	2.118	2.118	2.119	2.119
Baten	-1.552	-1.552	-1.552	-1.552
Totaal 8.3 Wonen en bouwen	566	566	566	567
Gerealiseerd resultaat	18.623	18.707	18.693	18.705

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
- Park Lingezegen
- Recreatieschap Overbetuwe

Beleidsindicatoren

Indicator *	2021	2022	2023	2024	2025	NL (meest actuele)
Winkeldiefstal: aantal per 1.000 inwoners	0,8	1,1	1,2	1,0	-	2,2 CBS - Criminaliteit CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning: aantal per 1.000 inwoners	1,2	0,7	0,7	1,1	-	1,2 CBS - Criminaliteit CBS - Diefstallen
Misdrijven: aantal per 1.000 inwoners	3,4	2,5	3,2	3,8	-	4,3 CBS - Criminaliteit CBS - Diefstallen
Vernielingen: aantal per 1.000 inwoners	3,5	4,4	4,8	4,0	-	5,7 CBS - Criminaliteit CBS - Diefstallen
Verwijzingen Halt: aantal per 1.000 inwoners van 12-17 jaar	8	6	6	9	-	9 Stichting Halt
Banen: aantal per 1.000 inwoners 15-74 jaar	724,6	808,6	828,2	-	-	836,6 CBS Bevolkingsstatistiek/ LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen: aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	161,5	169,0	174,5	-	-	181,8 LISA
% Functiemenging	52,3	54,7	55,3	-	-	54,2 CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research
Woonlasten éénpersoonshuishouden:	613	693	705	746	853	957,0 COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden:	660	747	756	792	898	1.050,0 COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen:	287	327	382	405	423	398 CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuwbouw woningen: aantal per 1.000 woningen	8,8	7,1	8,4	6,6	-	8,4 BAG - bewerking ABF Research
% Demografische druk	78,0	78,1	77,9	78,6	79,3	70,7 CBS - Bevolkingsstatistiek

*Gebaseerd op de actuele gegevens van [waarsstaatjegemeente.nl](https://www.waarsstaatjegemeente.nl) september 2025, ontbrekende gegevens zijn niet beschikbaar

PROGRAMMA 3. INTERACTIE MET DE SAMENLEVING

Toelichting

De interactievisie 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar!' geeft richting aan ons handelen in interactie met de samenleving. Dit doen we door de behoefte van inwoners en de kracht van gemeenschappen centraal te stellen. En inwoners het vertrouwen en de mogelijkheid te geven om samen oplossingen te bedenken. Op deze manier geven we richting aan de participatiecultuur, waarbij de gemeente zich bewust is van haar eigen rol, investeert in professioneel handelen en zo een dienstbare overheid is.

Beleidskader

Lokaal beleid:

Participatiebeleid Overbetuwe (2021)

Interactievisie: Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar! (2020)

Interactiewijzer (2020)

Dienstverleningsconcept 2017-2021

Wat willen we bereiken?

Interactie met de samenleving

De inwoners van Overbetuwe zijn er voor elkaar en vormen hechte gemeenschappen. Waar inwoners verantwoordelijkheid nemen over hun eigen ontwikkeling, een dorpsagenda opstellen in samenwerking met de gemeente en daarmee zelf richting en invulling geven aan de eigen leefomgeving, met de gemeente als betrouwbare partner. Een partner die verantwoordelijkheid neemt waar hij zelf aan zet is, coöperiert waar gezamenlijkheid gevraagd is en loslaat waar inwoners zelf aan zet kunnen en willen zijn. Dat is onze ambitie. Realiseren van deze ambitie stelt eisen aan de Gemeente Overbetuwe. We zijn samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar. Dit zijn de leidende principes van de interactievisie. Deze visie geeft richting aan ons handelen in interactie met de samenleving. Dit doen we door de behoefte van inwoners en de kracht van gemeenschappen centraal te stellen. En inwoners het vertrouwen en de mogelijkheid te bieden om samen oplossingen te bedenken. Op deze manier geven we richting aan de participatiecultuur, waarbij de gemeente zich bewust is van de eigen rol, investeert in professioneel handelen en zo een dienstbare overheid is.

Doelstelling

Overbetuwe kent een sterke sociale basis waar mensen zich thuis voelen, elkaar kennen en helpen in het nemen en realiseren van initiatieven. We dragen eraan bij om dit mogelijk te maken door samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar handelen.

We vinden het van belang dat iedereen de gelegenheid heeft mee te praten of mee te doen. We willen als gemeente beter aansluiten bij de behoeften en ervaringen die er in onze samenleving zijn en zo een groter draagvlak voor beleid en besluiten creëren.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

3.1 Participatiecultuur

Begroting 2026

We vinden het van belang dat iedereen de gelegenheid heeft mee te praten of mee te doen. Om de doelstellingen van ons participatiebeleid te realiseren, werken wij in 2026 verder aan het begeleiden van medewerkers bij nieuwe werkwijzen en het toepassen van nieuwe instrumenten voor participatie en communicatie. Daarbij houden wij altijd het algemeen belang voor ogen en geven wij aan welke mogelijkheden er zijn voor participatie, maar ook welke niet.

Initiatiefnemers van plannen hebben een eigen verantwoordelijkheid om participatie te organiseren. Daarbij kan het ook zo zijn dat de gemeente participeert in een voorstel van andere initiatiefnemers. We betrekken specifieke groepen, zoals jongeren, actief om ervoor te zorgen dat de participatie voor iedereen toegankelijk is. Bijvoorbeeld via de tool Swipocratie die laagdrempelig, snel en via een smartphone de mening van jongeren kan peilen. Beleid maken wij met het oog op de toekomst, een toekomst voor onze jeugd. Ook zetten wij ons online participatieplatform Overbetuwesamen.nl steeds vaker in om meer doelgroepen te bereiken.

Resultaat	Jaar realisatie
Toepassing interactievisie en participatiebeleid ondersteunen en verbeteren	2026
Doorlopend delen van goede voorbeelden en lessen ter inspiratie en ondersteuning van het gezamenlijke veranderproces	2026

3.2 Interactie met de samenleving

Begroting 2026

De gemeente Overbetuwe wil graag een samenlevingsgerichte, communicatieve en betrouwbare gemeente zijn. Goed samenspel met de samenleving vraagt communicatief en consequent handelen van het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie. En een flexibel en daadkrachtig bestuur én organisatie. Dit is een zoekproces waarin we uitproberen, daarvan leren en bijstellen. Zo ondersteunen we ook in 2026 dorpen met het proces om te komen tot een dorpsagenda of met andere gemeenschapsinitiatieven zoals een dorpendeal en de uitvoering daarvan. De gemeente faciliteert dit proces desgevraagd door informatie of begeleiding te bieden.

We zijn present en werken aan gemeenschapsopbouw in dorpen/wijken waar inwoners (nog) niet in staat zijn een gezamenlijk dorpsproces te organiseren. Samen met het dorp kijken we vervolgens naar de agenda: wat doen inwoners zelf, wat is aan de gemeente en wat is aan andere partners? We zijn als gemeente duidelijk over wat het dorp kan verwachten van de gemeente. De dashboards om per dorp beschikbare data te ontsluiten zijn gereed en in te zien via Overbetuwe.incijfers.nl. Deze helpen het goede gesprek te voeren over waar een dorp of wijk staat en naartoe zou willen.

Resultaat	Jaar realisatie
Knelpunten en dilemma's bespreken en aanpakken die ontstaan binnen de gemeentelijke organisatie	2026

3.3 Dienstbare overheid

Begroting 2026

In 2026 blijven we uitvoering geven aan de principes in dienstverlening en het daaraan gekoppelde dienstverleningsconcept. We stellen inwoners centraal met laagdrempelige, toegankelijke en persoonlijke communicatie. Medewerkers worden verder getraind in begrijpelijke taal.

Naar aanleiding van het onderzoek naar onze telefonische bereikbaarheid in het najaar van 2025 voeren we in 2026 gerichte verbeteracties door. Daarnaast werken we vanaf 1 januari 2026 conform de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), waarmee inwoners en bedrijven nog beter digitaal zaken kunnen doen met de gemeente. We optimaliseren bestaande kanalen en voorzieningen waar nodig, zowel extern als intern.

Resultaat	Jaar realisatie
Het dienstverleningsconcept uitvoeren dat moet leiden tot een meer transparante informatievoorziening en betere dienstverlening aan de voorkant. Dat zorgt ervoor dat inwoners in het eerste contact goede dienstverlening ontvangen (bijvoorbeeld door warm door te verbinden)	2026

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.2 Burgerzaken				
Lasten	1.248	1.248	1.248	1.248
Baten	-989	-989	-989	-989
Totaal 0.2 Burgerzaken	259	259	259	259
Gerealiseerd resultaat	259	259	259	259

PROGRAMMA 4. INCLUSIEVE EN PARTICIPATIESAMENLEVING

Toelichting

Een inclusieve en participatieve samenleving is een samenleving waarin iedereen meedoet. We creëren in Overbetuwe een sterke sociale basis waarin de mogelijkheden, talenten en eigen regie van inwoners centraal staan. We streven naar een inclusieve cultuur waarin wij verschillen erkennen, respecteren en benutten. Hiermee geven we uitvoering aan nieuw, geactualiseerd inclusiebeleid.

Zorg voor elkaar is in essentie de verantwoordelijkheid van onze inwoners zelf. De ondersteuning aan mensen die een steuntje nodig hebben, maken we laagdrempelig beschikbaar. Ondersteuning en hulp vindt bij voorkeur dichtbij en in het eigen netwerk plaats. Daarbij staat voorop dat iedereen die dat kan, de regie over zijn/haar eigen ondersteuningsvraag houdt.

De maatschappelijke opgaven in het sociaal domein zijn groot en urgent. Door vergrijzing, afbouw van intramurale zorg en maatschappelijke ontwikkelingen krijgen gemeenten te maken met een toenemende vraag naar ondersteuning, zowel in kwantiteit als in complexiteit. Tegelijkertijd staan we voor grote financiële uitdagingen om onze taken uit te voeren. En is de arbeidsmarkt krap. Deze dynamiek vraagt om een wendbare en goed toegeruste lokale infrastructuur.

Voor het bereiken van onze ambitie van een sterke sociale basis en om onze wettelijke taken effectief, integraal en efficiënt uit te voeren, zetten we vanuit het Sociaal Team Overbetuwe (STO) in op een integrale dienstverlening. Met de implementatie van het advies "Bouwen aan een Stevig Fundament" is de basisinrichting van het STO als stevig team op orde. De landelijke hervormingen in de jeugdzorg vereisen dat gemeenten hun lokale teams verder versterken. Daar werken we in 2026-2027 planmatig verder aan.

In 2025 is een nieuwe visie "sociaal domein 2040 - een sterke sociale basis voor iedereen" opgesteld, als opvolger van het in 2025 aflopende beleidsplan sociaal domein 2020-2025 "Een sterke sociale basis in Overbetuwe". De gemeente gaat ervan uit dat inwoners en hun netwerk veel zelf kunnen oplossen. Lichte hulpvragen worden daarom vaker lokaal en collectief opgepakt, zodat specialistische zorg beschikbaar blijft voor wie die echt nodig heeft. Voor een nadere uitwerking verwijzen wij naar bijlage XIII Maatregelen verlagen zorgvragen.

Beleidskader

Lokaal beleid:

Visie sociaal domein 2040 - 'Een sterke sociale basis voor iedereen'

Interactievisie: Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar, september 2020

Woonagenda 2025, inclusief uitvoeringsplan.

Regionaal / landelijk beleid:

Regionale Kadernota Samen aan Zet 2022 e.v. (beschermd wonen)
Gelderse Verbeteragenda
Hervormingsagenda Jeugd 2023 – 2028
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), gewijzigd per 1 januari 2021.
Wet Inburgering 2021
Wmo 2015
Jeugdwet 2015
Participatiewet 2015
Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv)

Moties en amendementen:

Motie hogere structurele bijdrage initiatieven voor ontmoeting
Amendement regenbooggemeente
Motie maatschappelijk vastgoed
Motie jongerenparticipatie #mijnstemstelt
Motie handhaaf preventie en kwaliteit van zorg

Wat willen we bereiken?

Inclusieve en participatiesamenleving

In een inclusieve en participatiesamenleving staat het meedoen naar vermogen centraal. In 2025 is hard gewerkt aan het realiseren van de bezuiniging van € 500.000 uit de begroting 2025. Voor 2026 en verder wordt in de Kadernota een aanvullende besparing opgenomen, oplopend naar ongeveer € 1,5 miljoen in 2029. Uitgangspunt is dat inwoners voor zichzelf en elkaar zorgen. Daarbij is ook "normaliseren" een uitgangspunt. Niet elke hulpvraag is een ondersteunings- of zorgvraag die beantwoord moet worden met de inzet van een (gemeentelijke) professional. Daarom stimuleren we inwoners om naar elkaar om te zien. De gemeente gaat ervan uit dat inwoners en hun netwerk veel zelf kunnen oplossen. Lichte hulpvragen worden daarom vaker lokaal en collectief opgepakt, zodat specialistische zorg beschikbaar blijft voor wie die echt nodig heeft. Als gemeente richten ons daarbij in het bijzonder op onze inwoners die ondersteuning nodig hebben. Op die manier zorgen we ervoor dat kwetsbare inwoners de ondersteuning kunnen blijven krijgen.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

4.1 WMO

Begroting 2026

Uitvoeringsplan voor beschermd wonen en lokale infrastructuur GGZ

De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is uitgesteld tot 2027. In de tussentijd werken we door aan de versterking van onze lokale infrastructuur voor inwoners met psychische kwetsbaarheid. Daarvoor heeft het college op 22 april 2025 het lokaal uitvoeringsplan Beschermd Wonen vastgesteld. Het beschrijft hoe in Overbetuwe in de periode 2025-2027 gewerkt wordt aan de lokale opgave zodat kwetsbare inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en onderdeel kunnen zijn van de samenleving.

Aanbod voor trainingen valpreventie uitvoeren en netwerk opzetten voor een duurzame toeleiding en doorverwijzing naar een aanbod

Meer fysiotherapeuten bieden cursussen aan voor valpreventie. Het aanbod kent daardoor een betere spreiding en is voor meer inwoners toegankelijk. Na deelname aan de cursus worden inwoners toe geleid naar een beweegaanbod. Door regionale afspraken met de zorgverzekeraar kunnen huisartsen inwoners met een hoog risico en onderliggend lijden makkelijker doorverwijzen naar fysiotherapeuten.

Resultaat	Jaar realisatie
-----------	-----------------

Uitvoering geven aan het vastgestelde lokale plan voor beschermd wonen en infrastructuur GGZ	2026 (e.v.)
Aanbod voor trainingen valpreventie uitvoeren en netwerk opzetten voor een duurzame toeleiding en doorverwijzing naar een aanbod beweegcursussen	2026 (e.v.)

4.2 Jeugdzorg

Begroting 2026

Jeugdhulp moet beschikbaar en toegankelijk blijven voor alle kinderen die dat nodig hebben. Alleen met een evenwichtige inzet van middelen kunnen we zowel maatwerk bieden waar nodig als ruimte houden voor andere belangrijke algemene voorzieningen, zoals speeltuinen en ontmoetingsplekken. Daarom werken we ook vanuit ons plan 'Versterken sociale basis Jeugd' aan de verbetering van welzijn van onze jongeren. Zoals met de inzet van onze jongerenwerkers en de preventie coördinator en de aandacht voor de overgang 18-/18+. In 2025 heeft de gemeenteraad de integrale verordening Sociaal Domein vastgesteld als belangrijk sturingsinstrument om deze doelen te bereiken.

Op de langere termijn moet de landelijke Hervormingsagenda Jeugd leiden tot een daling van de kosten voor jeugdhulp. Aan de implementatie van de Hervormingsagenda wordt in de regio centraal Gelderland hard gewerkt. Het effect hiervan wordt de komende jaren extra gemonitord. Mede gelet op de stijgende uitgaven, zal ook nadrukkelijk gekeken worden naar de mogelijkheden om meer nadruk te leggen op normaliseren en preventie. Om de uitgaven in het sociaal domein te beperken is er een maatregelenplan opgesteld dat onder andere landt bij jeugd. Zo willen wij onder andere nog meer grip krijgen op de instroom door scherper te indiceren en te sturen op (her) indicaties door externe verwijzers. Ook maken wij duidelijkere afspraken met overige wettelijke verwijzers. Wij sturen op de duur van langlopende zorgvragen en is er extra inzet op goede diagnostiek aan de voorkant met als doel normaliseren. Bij de aanvragen voor jeugdhulp aan het jonge kind 0-4 jaar wordt kritisch beoordeeld of individuele jeugdzorg het meest helpend is en of er ander (preventief) hulpaanbod passender zou kunnen zijn.

De gevolgen van het tarievenonderzoek 2024 voor ambulante jeugdhulp en jeugd met verblijf zijn in onze begroting verwerkt.

4.3 Schuldhulpverlening

Begroting 2026

We richten ons in 2026 vooral op preventie en vroegsignalering met als achterliggend doel om problematische schulden te voorkomen. Onze aanpak voor vroegsignalering is tot op heden deels succesvol gebleken. We komen met steeds meer inwoners met (beginnende) betaalachterstanden in contact. We zien alleen wel dat niet iedereen ons hulpaanbod accepteert wanneer wij in contact met hen komen. Dit is een punt van aandacht in 2026. We ontwikkelen onze aanpak vroegsignalering verder, waarbij de focus ligt op een hoger percentage van hulpacceptatie.

We blijven ons ook richten op preventie. We willen in 2026 een vervolg geven aan de pilot financiële educatie bij 3 VO-scholen. Ook gaan we een aanpak financiële begeleiding tijdens en na een schuldhulpverleningstraject ontwikkelen. En als laatste starten we in 2026 al met de voorbereidingen op een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening dat in 2027 moet worden vastgesteld.

4.4 Armoedebeleid

Begroting 2026

In 2026 gaan we stappen zetten om het gebruik van onze minimaregelingen te vergroten. Dit gaan we doen door het makkelijker te maken voor inwoners om te kijken op welke regelingen zij recht hebben. Daarnaast gaan we ook stappen ondernemen om het aanvragen van de regelingen voor inwoners makkelijker te maken. Daarnaast willen we de regelingen voor het voetlicht brengen via informele netwerken om, vaak kwetsbare, inwoners te bereiken. Deze stappen worden ondernomen ter voorbereiding op het nieuwe beleid dat ingaat per 2027.

4.5 Sterke sociale basis sociaal domein

Begroting 2026

Het is onze ambitie om samen met inwoners een sterke sociale basis te creëren waarin positieve gezondheid centraal staat. Professionals binnen zorg, welzijn en sociaal domein werken in de sociale basis en het sociaal team samen aan deze ambitie.

Er staat een stevig (ingericht) lokaal team met een laagdrempelige goed werkende toegang tot ondersteuning aan inwoners. De landelijke hervormingen in de jeugdzorg, zoals de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, vereisen dat gemeenten hun sociale teams versterken. Daarom werken we ook in 2026 aan de verdere ontwikkeling van het STO tot een wendbaar en toekomstbestendig lokaal team in relatie tot de sociale basis. We werken met heldere opdrachten en investeren nadrukkelijk in partnerschap. Ook blijven we monitoren of dat wat we doen in lijn is met de gewenste manier van werken op basis van het advies van Hiemstra & de Vries "Bouwen aan een stevig fundament", voor een toekomstbestendige en samenhangende inrichting van de dienstverlening en de uitdagingen die op ons afkomen.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	5.854	5.663	5.807	5.811
Baten	-1.664	-1.469	-1.469	-1.469
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.190	4.194	4.337	4.342
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO				
Lasten	635	635	635	635
Totaal 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO	635	635	635	635
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. jeugd				
Lasten	1.095	1.095	1.095	1.095
Totaal 6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. jeugd	1.095	1.095	1.095	1.095
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal				
Lasten	2.874	2.874	2.774	2.574
Totaal 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	2.874	2.874	2.774	2.574
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	3.068	3.122	3.172	3.216
Baten	-70	-74	-77	-81
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.998	3.048	3.095	3.134
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)				
Lasten	5.749	6.103	6.299	6.224
Baten	-223	-667	-667	-667
Totaal 6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	5.526	5.436	5.632	5.557
6.71b Begeleiding (WMO)				
Lasten	3.826	3.564	3.645	3.625
Totaal 6.71b Begeleiding (WMO)	3.826	3.564	3.645	3.625
6.71c Dagbesteding (WMO)				
Lasten	785	781	789	779
Totaal 6.71c Dagbesteding (WMO)	785	781	789	779
6.71d Overige maatw.arrangementen (WMO)				
Lasten	188	188	188	188
Totaal 6.71d Overige maatw.arrangementen (WMO)	188	188	188	188
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal				
Lasten	174	174	174	174
Totaal 6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	174	174	174	174

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal				
Lasten	12.935	12.699	9.901	9.846
Totaal 6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	12.935	12.699	9.901	9.846
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk				
Lasten	119	119	119	119
Totaal 6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	119	119	119	119
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal				
Lasten	111	111	111	111
Totaal 6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	111	111	111	111
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal				
Lasten	4.759	4.699	4.669	4.639
Totaal 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.759	4.699	4.669	4.639
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk				
Lasten	573	573	573	573
Totaal 6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	573	573	573	573
6.791 PGB WMO				
Lasten	401	401	401	401
Totaal 6.791 PGB WMO	401	401	401	401
6.792 PGB Jeugd				
Lasten	575	575	575	575
Totaal 6.792 PGB Jeugd	575	575	575	575
6.81a Beschermd wonen (WMO)				
Lasten	189	189	189	189
Totaal 6.81a Beschermd wonen (WMO)	189	189	189	189
6.81b Maatsch.- en vrouwenopvang (WMO)				
Lasten	42	42	42	42
Totaal 6.81b Maatsch.- en vrouwenopvang (WMO)	42	42	42	42
6.82a Jeugdbescherming				
Lasten	518	518	518	518
Totaal 6.82a Jeugdbescherming	518	518	518	518
6.82b Jeugdreclassering				
Lasten	121	121	121	121
Totaal 6.82b Jeugdreclassering	121	121	121	121
6.91 Coördinatie en beleid WMO				
Lasten	58	58	58	58
Totaal 6.91 Coördinatie en beleid WMO	58	58	58	58
6.92 Coördinatie en beleid jeugd				

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	230	230	230	230
Totaal 6.92 Coördinatie en beleid jeugd	230	230	230	230
Gerealiseerd resultaat	42.921	42.323	39.869	39.523

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR)
- BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)
- Veilig Thuis
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM/GGD)

Beleidsindicatoren

Indicator *	2021	2022	2023	2024	2025	NL (meest Bron actuele)
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement: aantal per 10.000 inwoners	490,0	530,0	550,0	590,0	-	720,0 CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein WMO
Jongeren met jeugdhulp: % van alle jongeren tot 18 jaar	13,0	13,1	14,5	14,5	-	13,7 CBS - Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering: % van alle jongeren tot 18 jaar	0,4	0,2	0,2	0,2	-	0,4 CBS - Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming: % van alle jongeren tot 18 jaar	1,3	1,1	0,8	0,8	-	1,0 CBS - Jeugd

*Gebaseerd op de actuele gegevens van [waarsstaatjegemeente.nl](https://www.waarsstaatjegemeente.nl) september 2025, ontbrekende gegevens zijn niet beschikbaar

PROGRAMMA 5. WERKENDE EN LERENDE SAMENLEVING

Toelichting

Iedereen moet rond kunnen komen van een voorspelbaar inkomen, een dak boven het hoofd hebben en mee kunnen doen in de maatschappij. Met begrijpelijke regelgeving en eenvoudig toegankelijke regelingen ondersteunen wij inwoners die in de knel zitten. Wij creëren een vangnet voor bestaanszekerheid totdat hun inkomen of werk (weer) voldoende en voorspelbaar is. We zetten hierbij sterk in op de inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en het leren van de taal bij inwoners die onder het eerdere inburgeringsregime vielen. Soms moet daar een opleidingstraject voor worden ingezet. Op die manier ondersteunen we ook de lokale economie in hun zoektocht naar personeel.

Samen met de bibliotheken zorgen we ervoor dat informatie snel en gemakkelijk toegankelijk is voor onze inwoners. Met onze cultuurvisie zorgen we ervoor dat we de lokale culturele voorzieningen laagdrempelig maken en houden en deze “beleefbaar” maken.

Beleidskader

Lokaal beleid:

Visie sociaal domein 2040 - "Een sterke sociale basis voor iedereen"

Cultuurvisie 2022- 2025 "Op waarde geschat".

Overbetuwe Werkt! Visie op re-integratie.

Strategisch meerjaren huisvestingsplan onderwijs (SHP)

Visie op schuldhulpverlening 2022-2025: "Op weg naar een vitale financiële huishouding"

Integraal armoedebestrijdingsplan 2019-2022: "Samen zorgen voor perspectief".

Visie op Vastgoed 2018

Visie op bibliotheekfuncties Overbetuwe 2016

Erfgoedplan Overbetuwe 2004

Regionaal/landelijk:

Participatiewet

Wet Inburgering

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), gewijzigd per 1 januari 2021.

Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv)

Wat willen we bereiken?

Werkende en lerende samenleving

In een werkende samenleving staat het meedoen naar vermogen centraal. Uitgangspunt is dat inwoners die kunnen werken, het beste af zijn als ze in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Als zij daarbij ondersteuning nodig hebben, geeft wij die. Daarbij is ook 'normaliseren' een uitgangspunt. Niet elke hulpvraag is een ondersteunings- of zorgvraag die beantwoord moet worden met de inzet van een (gemeentelijke) professional. Daarom stimuleren we inwoners om naar elkaar om te zien. Zo kunnen inwoners die dat nodig hebben rekenen op de steun vanuit de gemeenschap. Als gemeente richten ons daarbij in het bijzonder op onze inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Op die manier zorgen we ervoor dat kwetsbare inwoners echt kunnen meedoen in onze samenleving.

In onze doelstelling om inwoners echt mee te laten doen richten we ons sterk op het voldoende beheersen van de Nederlandse taal en het leren van digitale vaardigheden. We proberen daarbij meer werkgevers te bewegen om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek te bieden. Gelet op de lagere budgetten voor re-integratie moet dat met minder middelen. De begeleiding van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt zal vaker dan nu door een werkgever zelf moeten worden opgepakt.

In een lerende samenleving staat onderwijs centraal. We zorgen ervoor dat iedere leerplichtige naar school gaat.

Doelstelling

We richten ons op inwoners die we uiteindelijk kunnen begeleiden op weg naar werk. Tevens zetten we ons in dat inwoners voldoende taal-, reken en digitale vaardigheden hebben om mee te kunnen doen in onze samenleving. We zorgen ervoor dat iedere leerplichtige passend onderwijs geniet.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

5.1 Participatiewet (re-integratie en participatie)

Begroting 2026

Op basis van het nieuwe beleidsplan en uitvoeringplan zetten we de werkwijze voort om inwoners naar werk of participatie te begeleiden. Steeds meer inwoners met een uitkering hebben hierbij meer ondersteuning nodig. Daarnaast blijven we sterk inzetten op de arbeidsparticipatie van inwoners die opgenomen zijn in het doelgroepenregister. Verder zullen we in samenwerking met andere gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland een regionaal werkcentrum openen. Het werkcentrum is een plek waar werkenden, werkzoekenden en werkgevers terecht kunnen voor hulp en advies.

5.2 Participatiewet (inkomen)

Begroting 2026

De Participatiewet gaat gewijzigd worden. Dit heet ook wel de Participatiewet in Balans. De wijziging bestaat uit 3 sporen. In 2026 gaan we aan de slag met de implementatie van spoor 1. Dit spoor bestaat uit 23 maatregelen om de Participatiewet al op korte termijn beter te laten aansluiten op de omstandigheden van inwoners. De 23 maatregelen zijn onderverdeeld in 5 thema's. De thema's zijn: Aanvraagprocedure, Begeleiding participatie en re-integratie, Een stabiel en voldoende inkomen, Vaststellen recht en Overig. Eind 2026 hebben wij alle 23 maatregelen geïmplementeerd.

5.3 Onderwijshuisvesting

Begroting 2026

Gemeenten hebben de wettelijke zorgplicht voor adequate en voldoende onderwijshuisvesting. Dit houdt in dat wij verantwoordelijk zijn voor de bekostiging van nieuwbouw, uitbreiding van schoolgebouwen en de 1e inrichting. Circa 60% van de huidige 24 schoolgebouwen in onze gemeente is functioneel en technisch verouderd. Dit houdt in dat wij de komende jaren voor een grote opgave staan om deze gebouwen te vernieuwen.

In 2024 is in samenwerking met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties het Integraal Huisvestingsplan geactualiseerd. In dit plan staat de langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting opgenomen. De komende jaren geven wij uitvoering aan deze investeringsopgaven, waaronder de nieuwbouw van basisschool De Meeuwenberg in Driel, het Lyceum in de wijk Westeraam Elst en uitbreiding van het basisonderwijs in of nabij de wijk Westeraam Elst. De oplevering van nieuwbouw van De Meeuwenberg is op zijn vroegst in 2027. Naar verwachting is de uitbreiding van de scholen in de wijk Westeraam pas medio 2029-2030 gereed.

Resultaat	Jaar realisatie
Nieuwbouw PO/VO Westeraam Elst	2026
Nieuwbouw De Meeuwenberg Driel	2027

5.4 Onderwijs en zorg

Begroting 2026

In 2026 zetten wij de implementatie van het beleidsplan “Onderwijskansenbeleid: samen bouwen aan gelijke kansen in Overbetuwe 2024-2028” voort. In 2026 werken wij met partners aan de ontwikkeling van een kwaliteitskader voor voorschoolse educatie. De uitvoering van het onderwijskansenbeleid en het kwaliteitskader monitoren we jaarlijks via een VVE-monitor.

Inmiddels is met partners een samenwerkingsagenda onderwijs opgesteld, met focus op:

1. Goede overgangen tussen onderwijsfasen en een sterke doorgaande ontwikkellijn
2. Gelijke onderwijskansen voor alle kinderen
3. Versterken van de aansluiting tussen jeugdhulp en (passend) onderwijs; gezamenlijk zorgen voor een sterke ondersteuningsstructuur.

Deze samenwerkingsagenda zal in 2026 worden geïmplementeerd. Hiervoor wordt een uitvoeringsagenda opgesteld, waarin we met partners aan de slag gaan om de doelstellingen te realiseren.

Om de aansluiting tussen (onderwijs) en zorg te verbeteren en te versterken, zullen wij in 2026 met kernpartners werken aan afspraken over de taken en rollen in de “grijze gebieden” in de afbakening tussen jeugdhulp en onderwijs. Het resultaat hiervan is een afwegingskader met eventueel bijbehorende regelgeving.

5.5 Kunst, cultuur en erfgoed

Begroting 2026

We steunen culturele activiteiten en educatie, organiseren evenementen die bijdragen aan een inclusieve samenleving en maken cultuur toegankelijk voor iedereen, met extra aandacht voor kwetsbare groepen en jongeren.

We organiseren een cultuurbijeenkomst om samenwerking tussen culturele partners te versterken. Muziekonderwijs blijft belangrijk in het basisonderwijs, omdat het de ontwikkeling van kinderen stimuleert. Ook onderhouden en restaureren we kunstwerken in de openbare ruimte om de leefbaarheid te verbeteren.

We benutten ons UNESCO-werelderfgoed met het jaarlijkse Romeinenfestival, vergroten de bekendheid van het Tempel-Kerkmuseum en werken samen met regionale initiatieven. Daarnaast starten we in Oosterhout het project om een nieuw erfgoedkunstwerk, geïnspireerd op de daar aangetroffen Romeinse archeologische vondsten te realiseren.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
4.2 Onderwijshuisvesting				
Lasten	4.928	5.042	4.530	4.430
Baten	-33	-33	-33	-33
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting	4.894	5.009	4.497	4.397
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken				
Lasten	4.253	4.433	4.579	4.669
Baten	-435	-435	-435	-435
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.818	3.998	4.144	4.234
5.3 Cultuurpresentatie prod particip.				
Lasten	471	434	435	435
Baten	0	0	0	0
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie prod particip.	471	434	435	435
5.5 Cultureel erfgoed				
Lasten	177	167	167	167
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed	177	167	167	167
5.6 Media				
Lasten	1.115	1.115	1.115	1.115
Baten	-24	-24	-24	-24
Totaal 5.6 Media	1.091	1.091	1.091	1.091
6.3 Inkomensregelingen				
Lasten	14.674	15.019	15.289	15.589
Baten	-11.922	-12.267	-12.537	-12.837
Totaal 6.3 Inkomensregelingen	2.753	2.753	2.753	2.753
6.4 WSW en beschut werk				
Lasten	3.957	4.008	4.048	4.048
Totaal 6.4 WSW en beschut werk	3.957	4.008	4.048	4.048
6.5 Arbeidsparticipatie				
Lasten	1.751	1.755	1.760	1.760
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie	1.751	1.755	1.760	1.760
Gerealiseerd resultaat	18.911	19.214	18.893	18.884

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR)
- BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Beleidsindicatoren

Indicator *	2021	2022	2023	2024	2025	NL (meest Bron actuele)
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,6	1,7	2,3	1,8	-	2,3 DUO/Ingrado
Absoluut verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	1,0	-	0,7	1,1	-	6,7 DUO/Ingrado
Relatief verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	24,0	27,0	27,0	32,0	-	28,0 DUO/Ingrado
% Jongeren met delict voor de rechter	1,0	1,0	1,0	-	-	1,0 CBS - Jeugdmonitor
% Kinderen in uitkeringsgezin	3,0	3,0	3,0	-	-	6,0 CBS - Jeugdmonitor
% Jeugdwerkloosheid	1,0	1,0	2,0	-	-	2,0 CBS - Jeugdmonitor
% Netto arbeidsparticipatie	72,9	75,0	76,1	76,3	-	73,2 CBS - Arbeidsdeelname
Bijstandsuitkeringen: aantal per 10.000 inwoners	222,8	188,5	183,8	187,5	-	343,6 CBS - Re-integratie
Aantal re-integratievoorzieningen: aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	276,3	277,2	-	184,0	-	203,1 CBS - Re-integratie

*Gebaseerd op de actuele gegevens van [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) september 2025, ontbrekende gegevens zijn niet beschikbaar

PROGRAMMA 6. INFORMATIE EN KENNISSAMENLEVING

Toelichting

Onze inwoners verwachten steeds meer digitale dienstverlening die op elkaar is afgestemd; deze ontwikkeling kennen we al een aantal jaren en zal ook de komende periode van belang blijven. Deze dienstverlening moet begrijpelijk en transparant zijn, en we moeten als gemeente makkelijk bereikbaar en aanspreekbaar zijn. De komende jaren blijven we werken aan het verder verbeteren van de toegang tot diensten en producten. We werken daarbij meer op basis van data, procesgericht en digitaal, zodat we onze dienstverlening verder kunnen ontwikkelen en een meer dienstbare overheid zijn.

Beleidskader

Lokaal beleid:

Informatiebeleid 2021-2025

Moties en amendementen:

Motie Maak raadsinformatie c.q. bestuurlijke informatie goed en eenvoudig vindbaar, doorzoekbaar en toegankelijk

Motie goede leesbaarheid openbare mededelingen

Wat willen we bereiken?

Informatie en kennissamenleving

In dit programma beogen we de toegang tot de diensten en producten van de gemeente Overbetuwe nog beter te maken. Dit doen we door te werken aan een begrijpelijke, inclusieve en transparante dienstverlening. Tevens realiseren we dit door ons beleid en onze beslissingen op juiste data te baseren en openbare gegevens beschikbaar te stellen aan onze inwoners en ondernemers. Hiervoor verankeren we het digitaal en procesmatig werken verder in de gemeentelijke organisatie.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

6.1 Toegang tot diensten en producten

Begroting 2026

In 2026 werken we verder aan het verbeteren van de toegang tot onze diensten, producten en informatie. Digitale dienstverlening blijft hierbij een belangrijke pijler: het moet voor inwoners laagdrempelig, toegankelijk en eenvoudig zijn om digitaal dingen te regelen met de gemeente.

Per 1 januari 2026 treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) in werking. Hiermee krijgen inwoners en bedrijven het recht om officiële berichten elektronisch aan de gemeente te verzenden. Het nieuwe zaaksysteem en de daaraan gekoppelde Persoonlijke Internet Pagina (PIP) gaat hieraan bijdragen. Ook voor minder digitaal vaardige inwoners is het belangrijk dat zij eenvoudig dingen kunnen blijven regelen met de gemeente. Daarvoor moet digitale dienstverlening zo eenvoudig mogelijk zijn. En voor hen die er niet uitkomen moet er hulp en ondersteuning beschikbaar zijn. Deze 'zorgplicht' is ook wettelijk verankerd in de Wmebv.

Daarnaast verwachten we dat uiterlijk in 2026 de tweede tranche van de Wet open overheid (Woo) van kracht wordt. Dit betekent dat meer categorieën overheidsinformatie actief openbaar moeten worden gemaakt. We werken daarom aan het verder op orde brengen van onze informatiehuishouding, archiefbeheer en de processen voor het afhandelen van informatieverzoeken en Woo-aanvragen.

Het voldoen aan deze wettelijke verplichtingen vraagt om verdere digitalisering en procesoptimalisatie binnen de organisatie. Hiervoor blijven investeringen in systemen, applicaties en de manier van werken noodzakelijk, ondanks de beperkte middelen voor ICT en informatievoorziening.

Resultaat	Jaar realisatie
De verdere fasen van de Wet Open Overheid invoeren, inclusief het verbeteren van het archiefbeheer	2026

6.2 Verantwoord werken met gegevens

Begroting 2026

In 2026 gaan we verder met het verantwoord werken met gegevens. Met het ingerichte datawarehouse borgen we de kwaliteit van onze data. We bouwen nieuwe dashboards voor medewerkers op basis van interne en openbare data. Met vooraf vastgestelde KPI's geven deze ons inzicht in onze bedrijfsvoering en dienstverlening. Voor we datagedreven gaan werken, ontwikkelen we spelregels voor het sturen met data.

In 2026 stellen we ons nieuwe informatiebeleid vast. Verder gebruiken we de architectuurprincipes bij al onze nieuwe aanbestedingen en implementaties. Deze verbinden we aan de landelijke agenda Common Ground en Collectieve digitalisering. Tot slot houden we zowel het AI-beleid als het bewustzijn onder medewerkers actueel, gezien de snelle ontwikkelingen rondom AI.

Resultaat	Jaar realisatie
Dashboards inrichten op basis van met de organisatie samen vastgestelde KPI's die inzicht geven in onze bedrijfsvoering en dienstverlening. Hierbij ontwikkelen we spelregels voor het sturen met data.	2026

6.3 Digitaal en procesmatig werken

Begroting 2026

In 2026 versterken we het digitaal en procesmatig werken met behulp van de doorontwikkeling van ons nieuwe zaakstelsel. In deze fase leggen we nieuwe koppelingen aan en borgen we het procesgericht werken. Verder ontwikkelen we onze Persoonlijke Internet Pagina door (PIP). In dit portaal kunnen inwoners en ondernemers de actuele status van hun zaak inzien en aanvullen.

Conform de nieuwe archiefwet blijven we werken aan het op orde brengen van onze informatiehuishouding en ons archiefbeheer. Ook gaan we in 2026 verder door met het implementeren van Microsoft 365. Zo kunnen we meer digitaal en op een archiefwaardige wijze samenwerken, zowel intern als extern, bijvoorbeeld met onze ketenpartners.

Tot slot gaan we door met het versterken van het digitale toegangsbeleid. Zo zorgen we ervoor dat alleen de juiste mensen op de juiste plaatsen kunnen komen in applicaties of systemen en daar de juiste dingen kunnen zien of doen. Uiteraard komen hier ook bewustwording onder medewerkers en verdere professionalisering van onze beheerders aan te pas. Zo borgen we de veiligheid van onze informatie en verkleinen we onze bedrijfsrisico's in een steeds complexere digitale wereld.

Wat mag het kosten?

Met dit programma zijn geen financiële middelen gemoeid. Deze maken onderdeel uit van het taakveld dat bij programma 7 is ondergebracht.

PROGRAMMA 7. FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Toelichting

De gemeente Overbetuwe is erop gericht de financiële positie, zowel incidenteel als structureel, gezond te krijgen en te houden. De gemeentelijke begroting moet gezond blijven zonder te moeten snoeien in essentiële voorzieningen voor de inwoners. We streven er naar de lasten voor inwoners laag te houden en ook om de toekomstige generaties hiervan te laten profiteren.

Onze bedrijfsvoering moet zodanig efficiënt en effectief zijn ingericht dat deze bijdraagt aan een optimale dienstverlening voor onze inwoners. We werken daarom aan een doorlopende verbetering en ontwikkeling van onze bedrijfsvoering.

Overhead

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het van belang dat gemeenten inzicht geven in de kosten van overhead. Door het specificeren van de overhead ontstaat er inzicht in deze kosten, waardoor er beter gestuurd kan worden op de bedrijfsvoering.

Welke kosten behoren er tot de overhead?

Op grond van het BBV bestaat de overhead uit 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. De overhead bestaat derhalve uit de loon- en overige kosten van de zogenoemde PIOFACH*-functies, de daarmee samenhangende ICT-systemen, de huisvestingskosten voor gemeentelijke werknemers en de eventuele uitbesteding van bedrijfsvoering die niet direct zijn toe te wijzen aan het primaire proces. Hieronder vallen ook de sturende taken die vervuld worden door hiërarchisch leidinggevenden.

De overhead voor 2026 is begroot op € 21,4 miljoen (afgerond) en is als volgt opgebouwd:

Opbouw van de overhead

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2026
Huisvestingskosten	1.036
P-budget: loonkosten	11.354
P-budget: overige personeelskosten	2.534
ICT uitgaven	4.041
Overige bedrijfsvoeringskosten	2.436
Totaal	21.401

Doorberekening overhead aan kostendekkende taakvelden

Op de taakvelden waar we als gemeente kosten toerekenen aan derden, maakt de overhead deel uit van het tarief. De wijze waarop we de overhead aan deze tarieven toerekenen ligt vast in de "Financiële verordening gemeente Overbetuwe 2024". In 2026 wordt er € 2,3 miljoen, oftewel 10,7%, doorberekend aan de taakvelden afval, riolering, lijkbezorging en grondexploitaties.

**Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting.*

Beleidsnota's

Lokaal beleid:

Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Overbetuwe 2024
Financiële verordening 2024
Mandaatbesluit 2023
Klachtenverordening 2023
Stuurmodel Overbetuwe 2023
Nota risicomangement 2023
Treasurystatuut 2022
Informatiebeleid 2021-2025
Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Overbetuwe 2019
Privacybeleid- en reglement gemeente Overbetuwe 2018
Visie op bedrijfsvoering Meerwaarde creëren 2018-2020
Algemene Verordening Gegevensbescherming en aanverwante regelgeving

Moties en amendementen:

Motie: Krapte op de arbeidsmarkt en vitale functies

Wat willen we bereiken?

Financiën en bedrijfsvoering

Wij streven naar een sluitende meerjarenbegroting en voldoende weerstandscapaciteit en solvabiliteit. We willen een gezonde gemeentelijke begroting, die voldoet aan de geldende regelgeving en waarbij we weloverwogen keuzes maken in het besteden van onze middelen.

Een participatiecultuur waarbij we meer ruimte geven aan onze inwoners, betekent dat we investeren in expertise om dit proces actief in te richten en te faciliteren. Hiernaast werken we aan een doorlopende verbetering en ontwikkeling van onze bedrijfsvoering. Onze bijzondere aandacht gaat daarbij de komende periode uit naar het door ontwikkelen van een veilige ICT-infrastructuur.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

7.1 Financiën

Begroting 2026

We voeren komende jaren ombuigingen door, om zorg te dragen voor een structureel sluitende begroting in 2029.

De inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt maken dat de uitgaven van onze materiële en personele budgetten en investeringen snel toenemen. We houden dit in balans door hier voldoende middelen voor op te nemen en zo nodig te herprioriteren.

We doen omvangrijke investeringen in de komende jaren zoals het multifunctioneel sportcentrum in Elst, de Wanmolen en onderwijshuisvesting. Deze investeringen hebben effect op de verhouding tussen ons eigen en vreemd vermogen en de nettoschuldquote, omdat we hiervoor financiële middelen aantrekken. Dat betekent dat we ook hebben geprioriteerd in de investeringen die we kunnen doen.

Resultaat (doorlopend)
Zorgen voor een structureel sluitende begroting
Weloverwogen keuzes maken in het besteden van de middelen (van en voor onze inwoners)
Een weerstandsratio van tussen de 1,4 en 2,0 behalen. Dan zijn de risico's voldoende beheersbaar met de beschikbare middelen

Ons houden aan de voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Onze begroting en jaarrekening bestaan uit verplichte onderdelen, zoals paragrafen, programma's en een financiële onderbouwing

Een solvabiliteit van minimaal 20% realiseren (is risiconiveau neutraal). Solvabiliteit geeft de mate aan waarin wij aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen

7.2 Bedrijfsvoering

Begroting 2026

In 2026 actualiseren we onze visie op bedrijfsvoering en werken we verder aan een toekomstbestendige organisatie. Daarbij ligt de nadruk op procesgericht werken, het verbeteren van onze informatiehuishouding en het versterken van onze digitale weerbaarheid. Dit is nodig om onze dienstverlening te verbeteren en te voldoen aan nieuwe en bestaande wetgeving, waaronder de Archiefwet, Wet digitale overheid (Wdo), Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), Wet open overheid (Woo) en de NIS2-richtlijn.

Het nieuwe zaaksysteem vormt in 2026 de basis om processen efficiënter in te richten, archiefbeheer te verbeteren en informatie toegankelijker te maken. Hiermee vergroten we onze wendbaarheid en zorgen we voor betere samenwerking en dienstverlening richting inwoners en ondernemers.

Op het gebied van informatieveiligheid blijven we voldoen aan de AVG, BIO en de NIS2-richtlijn. We investeren in slimme monitoring, detectie- en responsmaatregelen en versterken de bedrijfscontinuïteit met scenario's, draaiboeken en oefeningen. Ook vergroten we het bewustzijn onder medewerkers zodat veilig werken en adequaat handelen bij incidenten vanzelfsprekend wordt.

Door deze ontwikkelingen wordt onze bedrijfsvoering robuuster en toekomstgericht, met meer grip op processen en informatie en een solide basis om in te spelen op maatschappelijke opgaven en veranderende wet- en regelgeving. Hierbij is blijvend aandacht nodig voor de beperkte beschikbaarheid van middelen.

Resultaat	Jaar realisatie
Continu onze bedrijfsvoeringsprocessen verbeteren door vanuit de PDCA-cyclus te monitoren en te leren	2026
De vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informatie waarborgen en beschermen. Dit doen we door blijvend te sturen op een effectieve inrichting van processen, infrastructuur en overige technische maatregelen, maar vooral ook door het vergroten van het bewustzijn van onze medewerkers	2026

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.4 Overhead				
Lasten	21.431	21.379	21.360	21.361
Baten	-1	-1	-1	-1
Totaal 0.4 Overhead	21.430	21.378	21.359	21.360
Gerealiseerd resultaat	21.430	21.378	21.359	21.360

PROGRAMMA 8. ALGEMEEN BESTUUR EN REGIONALE SAMENWERKING

Toelichting

Binnen het programma Algemeen bestuur en regionale samenwerking zijn administratief de middelen ondergebracht voor de gemeenteraad en het college, zoals vergoedingen, loonkosten en werkbudgetten. Tevens bevat dit programma administratief middelen voor regionale samenwerking. Binnen dit programma zijn ten aanzien van de regionale samenwerking twee doelstellingen geformuleerd die hieronder worden toegelicht.

De gemeente Overbetuwe, liggend in het hart van de regio Arnhem-Nijmegen, is een groot voorstander van regionale samenwerking. Wij vinden het belangrijk dat de regionale samenwerking effectief en slagvaardig is opgezet om de gezamenlijke doelen te realiseren. Dat is noodzakelijk om de concurrentiepositie, aantrekkingskracht en bereikbaarheid van onze regio te versterken.

Participatie en communicatie

De raad ontvangt jaarlijks de jaarstukken, (concept) begroting en (concept) regionale agenda met bijhorende opgaveovereenkomsten en wordt in de gelegenheid gebracht hierop een zienswijze in te dienen. Waar nodig informeren we inwoners over de (voortgang op de) opgaven en ontwikkelingen bij verbonden partijen.

Beleidsnota's

Lokaal beleid:

Nota verbonden partijen, 2024

Regionaal beleid:

Regionale agenda 2025-2029 Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
Strategische visie middengebied Overbetuwe en Lingewaard, 2021

Moties en amendementen:

Motie: Vergaderplanning besluitvormingscyclus Groene Metropool Regio

Wat willen we bereiken?

Algemeen bestuur

Wij weten wat we als gemeente te bieden hebben en opereren als betrouwbare partner vanuit een duidelijke visie. Wij werken daarbij efficiënt en resultaatgericht en stimuleren innovatieve oplossingen. Vanuit onze krachtige, zelfstandige positie gaan wij samenwerking aan met anderen als deze een meerwaarde biedt voor onze inwoners, organisaties, instellingen en bedrijven. Ook staan wij open voor samenwerking, zowel binnen als buiten onze gemeente, om anderen daarmee te helpen. We zijn daarmee een gemeente die gericht is op de samenleving, zowel lokaal als regionaal. Een bijzondere vorm van samenwerking in onze regio hebben we georganiseerd als verbonden partijen.

Doelstelling(en)/Wat gaan we er voor doen?

8.1 Regionale samenwerking

Begroting 2026

In de Groene Metropool Regio (GMR) werken wij (17 gemeenten) gezamenlijk aan vijf maatschappelijke opgaven. Het overkoepelende doel is het realiseren van groei én het versterken van het groene karakter van de regio. De focus ligt hierbij op de volgende opgaven:

- Groene groeiregio (verbinden van ruimtelijke opgaven en woningbouw)
- Productieve regio (economie en arbeidsmarkt)
- Ontspannen regio (leefbaarheid, natuur en landschap, cultuur en erfgoed)
- Verbonden regio (mobiliteit en bereikbaarheid)
- Circulaire regio (circulariteit, duurzaamheid, klimaat en energie)

Hieronder staan de specifieke doelen voor 2026 benoemd, overeenkomstig met de regionale agenda 2025-2029 en de begroting 2026-2029 van de GMR.

Groene Groeiregio

- Vervolg uitvoering m.b.t. Bodem en Water, naar aanleiding van de studies van de WUR (GMR 2120) en de Commissie Rijksadviseurs.
- Uitvoering van prioritaire maatregelen in de vier deelgebieden (Liemers, Middengebied, Veluwezoom, Rijk van Nijmegen), met aanscherping van inhoudelijke doelen.
- Bovenregionale maatregelen (zoals randvoorwaarden woningbouw) agenderen binnen NOVEX, regioarrangementen en ruimtelijke beleidsdocumenten (Rijks- en provinciale omgevingsvisies).
- Stimuleren van huisvesting voor specifieke doelgroepen (ouderen, arbeidsmigranten, kwetsbaren) via kennisdeling, voorbeelden en ondersteuning bij locatieontwikkeling.
- Uitbreiden van personele ondersteuning aan gemeenten door de projectleiderspool Woningbouw te vergroten en te koppelen aan het detacheringsconstruct.
- Het versnellen van planvorming Woningbouw, door ondersteuning vanuit de GMR aan gemeenten.
- Monitoring en afstemming van woningbouwproductie en -behoefte, en uitvoering van de Woondeal.
- Versterken van publiek-private samenwerking via tempotafels en samenwerking met corporaties binnen Woonkr8.

Productieve regio

- Uitvoering Regionaal Programma Werklocaties (RPW).
- Versterken dienstverlening aan het MKB door samenwerking en kennisdeling te faciliteren.
- Uitvoering van de Roadmap Logistiek: Focus op het signaleren van externe ontwikkelingen, verduurzaming van multimodale transportmiddelen, slimme laadinfrastructuur en ruimtelijke inpassing.

Ontspannen regio

- Uitvoering Groen-Blauw raamwerk.
- Versterken aantrekkingskracht recreanten en bezoekers door het versterken van diverse verhaallijnen en het verbeteren van het fiets- en wandelrouten netwerk.
- Stimuleren van een goede spreiding van recreatief-toeristische voorzieningen in de regio, met oog voor leefbaarheid en natuurbehoud.
- Uitvoering van Regionaal Cultuurplan: stimuleren van culturele voorzieningen en een actief, cultureel netwerk.

Verbonden regio

- Duurzame mobiliteit en gedrag: gedragsaanpak op mobiliteit vergt een lange adem. Voor 2026 houden wij vast aan de kaders van het programma Slim & Schoon Onderweg, waarbij de focus ligt op de werkgeversaanpak, duurzame logistiek en versnelde uitrol van laadinfrastructuur.
- Voorzieningen en infrastructuur: er worden drie gebiedsaanpakken uitgewerkt in 2026 en er worden afspraken gemaakt met het Rijk (o.a. netwerkanalyse, Goederencorridor Noordoost-Europa, spoor Utrecht en Arnhem-Duitse grens). Voor drie doorfietsroutes (waaronder het VeluweWaalpad) zijn samenwerkingsovereenkomsten getekend. Vanwege de bezuinigingen in 2026 heeft het AB ervoor gekozen om in 2026 niet meer te investeren in procesbegeleiding van fysieke netwerken (tevens m.b.t. doorfietsroutes).

Circulaire regio

- Ondersteuning bij inkoop van producten t.b.v. circulariteit, in het bijzonder bij de gezamenlijke inkoop van energie, maar ook in de bouw- en Grond-, Weg- en Waterbouwsector. Het project "Toekomstbesteding bouwen" helpt hierbij.
- Water- en klimaatadaptatie: het doel is om water beter op te vangen, vast te houden en te hergebruiken. Dit draagt bij aan het voorkomen van wateroverlast, droogte en hittestress.
- Nadere invulling van de Regionale Energiestrategie (RES), in de vorm van ondersteuning voor grote wind- en zonprojecten, uitwerking van de warmtestrategie en aanpak van netcongestie. De regio ondersteunt gemeenten bij het uitfasen van fossiele brandstoffen door in te zetten op hergebruik van warmte.

8.2 Verbonden partijen

Begroting 2026

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Bij verbonden partijen gaat het om publiekrechtelijke en privaatrechtelijke organisaties. Publiekrechtelijke organisaties zijn gemeenschappelijke regelingen op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Privaatrechtelijke organisaties zijn bv. een NV, BV of stichting.

Voor een verdere toelichting op de verschillende verbonden partijen verwijzen we naar paragraaf VI van deze programmabegroting. Hierin worden de doelstellingen van de verbonden partijen toegelicht en is een financieel overzicht opgenomen.

In 2025 worden de effecten van de nieuwe Nota verbonden partijen gemeente Overbetuwe 2024 geëvalueerd, zodat de raad in 2026 kan besluiten of aanpassing van de Nota verbonden partijen gewenst is.

Wat mag het kosten?

Saldi programma

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1 Bestuur				
Lasten	2.597	2.548	2.548	2.548
Baten	0	0	0	0
Totaal 0.1 Bestuur	2.597	2.548	2.548	2.548
Gerealiseerd resultaat	2.597	2.548	2.548	2.548

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de realisatie van de doelstellingen van dit programma:

- Euregio RijnWaal
- Regio Arnhem Nijmegen (Groene Metropoolregio)

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VPB, ONVOORZIEN EN MUTATIES RESERVES

Algemene dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien

Lasten (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
<u>Onvoorzien:</u>				
- raming onvoorzien	40	40	40	40
<u>Vennootschapsbelasting:</u>				
- raming vennootschapsbelasting	10	10	10	10
<u>Overige lasten:</u>				
- reeds bestemde structurele financiële ruimte	1.589	223	87	237
- stelposten (algemeen)	1.792	1.549	1.489	1.489
- stelposten (openbare ruimte)	1.227	1.199	1.219	1.326
- stelposten (kapitaallasten)	316	316	1	316
- stelposten (inanciën)	786	786	786	786
- lasten heffingen en invordering gemeentelijke belastingen	1.275	1.275	1.275	1.275
- lasten deelnemingen	1	1	1	1
- lasten geldleningen	0	0	0	0
- overige lasten (voornamelijk renteresultaat)	98	20	106	193
Totaal lasten	7.134	5.419	5.013	5.673
Baten (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
<u>Algemene dekkingsmiddelen:</u>				
- dividend deelnemingen	-10	-10	-10	-10
- onroerende zaakbelastingen gebruikers	-2.051	-2.051	-2.051	-2.051
- onroerende zaakbelastingen eigenaren	-11.415	-11.415	-11.415	-11.415
- hondenbelasting	-443	-443	-443	-443
- precariobelastingen	-43	-43	-43	-43
- uitkeringen gemeentefonds	-96.661	-95.855	-93.558	-95.023
- rentetoevoeging aan algemene dienst:				
- rente bestemmingsreserves	-200	-200	-200	-200
- rente voorzieningen	-309	-309	-309	-309
- rente overlopende passiva	-8	-8	-8	-8
<u>Overige baten:</u>				
- overige baten (voorn. bijdrage Lingewaard voor belast.samenw.)	-787	-787	-787	-787
Totaal baten	-111.925	-111.119	-108.821	-110.286
Saldo programma Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	-104.791	-105.700	-103.808	-104.614

Mutaties reserves per programma

Toevoegingen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Toevoeging aan reserves programma 01	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 02	90	90	90	90
Toevoeging aan reserves programma 03	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 04	111	111	111	111
Toevoeging aan reserves programma 05	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 06	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 07	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves programma 08	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves alg. dekkingsmidd.	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	201	201	201	201
Onttrekkingen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Onttrekkingen aan reserves programma 01	-141	-126	-116	-116
Onttrekkingen aan reserves programma 02	-510	-493	-496	-499
Onttrekkingen aan reserves programma 03	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 04	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 05	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 06	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves programma 07	-62	-63	-65	-67
Onttrekkingen aan reserves programma 08	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves alg. dekkingsmid.	-2.138	-874	-656	0
Totaal onttrekkingen	-2.851	-1.556	-1.333	-682

PARAGRAFEN

I. Lokale lasten

Inleiding

In deze paragraaf bieden wij inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, kostendekking per verordening, de tariefs- en kostenontwikkeling, de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

Overhead:

In programma 7 is een toelichting en specificatie opgenomen van de overhead. In deze paragraaf wordt dit verder uitgewerkt en gaan we in op aan derden door te belasten overhead.

Het overheadtarief is een opslag op het uurtarief. Op basis van de uitgangspunten zijn de totale overheadkosten 2026 afgerond € 21,4 miljoen en het totaal aantal productieve uren voor 373,0 fte bedraagt 526.440 uur. Hiervan wordt 360.724 uur aan taakvelden toegerekend.

Rekening houdende met de verhouding tussen de uurtarieven van de Helster, Openbare Werken en de overige teams worden de tarieven:

- voor de Helster en Openbare Werken: € 32,46
- voor de overige teams: € 64,92

Ten opzichte van 2025 daalt het overheadtarief (voor de overige teams) met € 1,23 (-1,86%). De belangrijkste verklaring hiervoor is de toename van de formatie waardoor het totaal aantal uren voor de te verdelen overheadskosten toeneemt.

De inkomsten per heffing en de kostendekking

In het volgende overzicht zijn de geraamde opbrengsten van alle gemeentelijke heffingen opgenomen voor 2025 en 2026. Daarbij is ook aangegeven of er sprake is van een dienstverlening waarvoor maximale kostendekking geldt.

Heffing (bedragen x € 1.000)	Begroot 2025 incl. begr. wijz.	Begroot 2026 prim. Begroting	Tariefsmutatie t.o.v. 2025	Geldt een max. kostendekking?
OZB woningen	6.910	8.394	20,5%	Neen
OZB niet-woningen	4.144	5.071	20,5%	Neen
Hondenbelasting	432	443	2,7%	Neen
Rioolheffing	3.245	3.722	14,4%	Ja
Reinigingsheffingen	7.212	7.380	9,5%	Ja
Marktgelden/standplaatsen	41	58	54,3%*	Ja
Lijkbezorgingsrecht	104	107	2,7%	Ja
BIZ-heffing centrum Elst	170	170	Geen	Neen
BIZ-heffing centrum Heteren	19	19	Geen	Neen
BIZ-heffing centrum Zetten	21	21	Geen	Neen
Precariobelasting	42	43	2,7%	Neen
Forensenbelasting	35	36	2,7%	Neen
Toeristenbelasting	101	103	2,7%	Neen
Leges omgevingsvergunningen	1.135	1.366	2,7%**	Ja
Overige leges	1.243	1.264	2,7%***	Ja
Subtotaal bruto inkomsten	24.854	28.197		
Kwijtschelding	-225	-240	Geen	Neen
Totaal netto opbrengst heffingen	24.629	27.957		

* De 2,7% tariefstijging betreft de reguliere prijsindexatie. Om ombuigingsvoorstel 2.05 Kostendekkend maken marktgelden Kadernota 2026 te realiseren dient het tarief daarnaast nog te stijgen met 51,6%.

** De 2,7% tariefstijging betreft de reguliere prijsindexatie. De tariefstijging n.a.v. ombuigingsvoorstel 2.51 Kostendekkendheid (bouw)leges Kadernota 2026 wordt na afronding van het legesonderzoek meegenomen bij de definitieve vaststelling van de tarieventabel leges 2026.

*** De 2,7% tariefstijging betreft de reguliere prijsindexatie. Daarnaast wordt n.a.v. ombuigingsvoorstel 2.02 Heffen leges evenementenvergunning € 10.000 extra opbrengsten gegenereerd.

Het beleidskader van de lokale heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Beleidskader

Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) en Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Jaarlijks worden de WOZ-waarden voor woningen en niet-woningen vastgesteld. Deze WOZ-waarde is de grondslag voor de aanslag OZB. Wij zorgen voor een tijdige en correcte verzending van de waardebeschikkingen (WOZ-waarde) en belastingaanslagen. Beschikkingen worden zoveel mogelijk met dagtekening 26 februari 2026 (wettelijke termijn) verzonden. Ook de afhandeling van bezwaarschriften vindt tijdig plaats. De wettelijke termijn voor het doen van een uitspraak is het einde van het kalenderjaar. Wij streven ernaar de bezwaren tegen de WOZ-waarde gemiddeld binnen 6 maanden af te handelen.

Herwaardering

Voor het belastingjaar 2026 zal de OZB worden gebaseerd op de nieuwe WOZ-waarden per de waardepeildatum 1 januari 2025. Uitgangspunt is dat schommelingen van WOZ-waardes geen invloed hebben op de hoogte van de gemiddelde aanslag OZB. Niet alleen wanneer waardes dalen, maar ook niet als waardes stijgen. Wel kan het natuurlijk zo zijn dat bepaalde typen onroerende zaken een waardeontwikkeling laten zien die van het gemiddelde afwijkt, wat dan ook tot een hogere of lagere belastingaanslag zal leiden. De definitieve OZB-tarieven kunnen pas worden vastgesteld nadat de gegevens over de waardeontwikkeling bekend zijn.

Tariefontwikkeling

In de Kadernota 2026 is uitgegaan van de volgende uitgangspunten voor de OZB:

- Verhoging van de OZB-opbrengsten met 2,7% inflatie.
- Verhoging van de OZB-opbrengsten met 7,3% conform ombuigingsvoorstel 'A.02 OZB opbrengst woningen en niet-woningen verhogen'.
- Verhoging van de OZB-opbrengsten met 10,5% conform de aanvullende structurele dekking begroting 2026 zoals benoemd in de financiële positie van deze begroting. Dit betreft een aanvulling op bovenstaand genoemd ombuigingsvoorstel in de Kadernota 2026 waarbij het ingroeipad tot 2028 wordt geschrapt en het uitgangspunt van de Kadernota 2026 om 30% van het tekort op te lossen door middel van lastenverzwaringen.

De tarief ontwikkeling 2026 wordt dan voor woningen en niet-woningen 20,5%.

Vrijstellingen

Naast de verplichte vrijstelling op grond van artikel 220d van de Gemeentewet zijn in de verordening onder andere vrijstellingen opgenomen voor: onroerende zaken die dienen voor de publieke dienstverlening, straatmeubilair, plantsoenen en begraaftplaatsen.

Hondenbelasting

Beleidskader

Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

De hondenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit en van waaruit gemeenten zelf mogen bepalen waaraan het wordt besteed. Uit onze inkomsten van de hondenbelasting worden onder andere de aanleg, het onderhoud en de schoonmaak van de hondenvoorzieningen (honden uitlaatplaatsen en hondenlosloopgebieden) betaald.

Tarieven

De tarieven hondenbelasting worden conform de Kadernota 2026 verhoogd met 2,7% inflatie.

Vrijstellingen

Honden voor de begeleiding van een gehandicapte of een slechthorende zijn vrijgesteld van hondenbelasting.

Rioolheffing

Beleidskader

Verordening rioolheffing gemeente Overbetuwe 2025 en Water- en Rioleringsprogramma gemeente Overbetuwe 2025-2029 (Wrp 2025-2029). In december 2025 wordt de Verordening rioolheffing gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

De rioolheffing wordt geheven voor de bekostiging van de gemeentelijke taken die zijn vastgelegd in het Wrp 2025-2029. Evenals de afvalstoffenheffing is de rioolheffing kostendekkend: we gaan uit van het principe "de vervuiler betaalt". De belasting wordt geheven van de gebruiker van een pand.

Bij het vaststellen van het Wrp 2025-2029 op 27 juni 2024 heeft de raad het amendement "Rioolheffing meer geleidelijk omhoog" aangenomen waarin wordt uitgegaan van scenario 2a. Dit scenario houdt in dat de afbouw van de rioolvoorziening naar € 1 miljoen niet eind 2027 maar eind 2029 gerealiseerd wordt. Via deze weg stijgt het riooltarief trapsgewijs om een schokeffect vanaf 2028 te voorkomen. Op basis hiervan zijn de belangrijkste financiële uitgangspunten van het Wrp 2025-2029 als volgt:

- 100% kostendekking. Dat betekent dat alle kosten die we maken voor de gemeentelijke watertaken voor maximaal 100% uit de rioolheffing worden gedekt.
- Conform de afspraken uit het oude Gemeentelijk Rioleringsplan Overbetuwe 2018-2022 (GRP 2018-2022) in verband met het afbouwen van de eerder opgebouwde hoogte van de voorziening, wordt de stand van de voorziening eind 2029 teruggebracht naar € 1.000.000. Hierdoor wordt er jaarlijks geld onttrokken aan de voorziening riolering tot en met 2029 om via een tariefverlaging het geld terug te geven aan de inwoner.

Vanaf 2029 leiden voor- en nadelen op jaarbasis (op basis van realisatie) tot een storting of onttrekking aan of van de voorziening, waarbij de stand van de voorziening binnen de bandbreedte van € 1.000.000 en € 2.500.000 blijft om tegenvallers op te kunnen vangen. Eventuele over- of onderschrijdingen van deze bandbreedte worden ten gunste of ten laste van de rioolheffing gerekend.

Kostenontwikkelingen

De totale kosten voor aan riolering toe te rekenen kosten stijgen met € 190.000 ten opzichte van 2025.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- a. Stijging onderhoudskosten watergangen: € 70.000 (nadeel)
- b. Toename klimaat-meekoppel-budget conform Wrp 2025-2029: € 50.000 (nadeel)
- c. Prijsstijgingen conform pBBP 2,7%: € 37.000 (nadeel)
- d. Stijging btw vanwege hogere directe lasten: € 22.000 (nadeel)
- e. Toename kapitaallasten: € 11.000 (nadeel)

Tarieven

Het riooltarief voor 2026 bedraagt € 169,25. Op basis van de uitgangspunten van het Wrp 2025-2029 wordt de voorziening afbouwend ingezet om het riooltarief te verlagen. De onttrekking aan de voorziening voor 2026 is € 263.000 lager dan in 2025 en bedraagt € 1.336.480. Zowel de lagere onttrekking als de kostenstijgingen zorgen ervoor dat het tarief met € 21,25 stijgt ten opzichte van 2025.

Vrijstellingen
Geen.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten

Beleidskader

Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer, Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2025 en Grondstoffenbeleidsplan 2024-2028 "Van Afval Naar Grondstof". In december 2025 wordt de Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Voor de reinigingsheffingen geldt het beginsel: de vervuiler betaalt. Om die reden is de 100% kostendekking het uitgangspunt.

Vanaf 1 januari 2026 werkt de gemeente Overbetuwe samen met afvalinzamelaar Dar voor het ophalen van afval. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2026 en de berekening van de afvalstoffenheffing zit de gemeente nog midden in deze transitie. Er is nog geen vastgestelde dienstverleningsovereenkomst. De structurele effecten van de Dar en de invloed op de heffing zijn daardoor nog niet bekend en dus niet verwerkt in 2026. Wel is bekend dat de toetreding eenmalig kosten met zich meebrengt, zoals het werven van extra personeel bij de Dar, afvalpassen dienen vervangen te worden en er is projectbegeleiding beschikbaar gesteld voor een goed verloop van de toetreding. Dit eenmalige effect van € 185.000 is meegenomen in de heffing van 2026.

Kostenontwikkelingen

De totale netto lasten stijgen met € 168.000. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsontwikkelingen, financiële effecten van het vastgestelde Grondstoffenbeleidsplan 2024-2028 "Van Afval naar Grondstof" en eenmalige kosten vanwege het toetreden tot de Dar. Onderstaand een overzicht van de belangrijkste oorzaken van de stijging:

<i>Omschrijving</i>	<i>bedrag</i>
Eenmalige kosten toetreding Dar 2026	€ 185.000
Mutaties op basis van het beleidsplan 2024-2028 "Van Afval naar Grondstof"	- € 160.000
Reservering prijsstijgingen 2026 op basis van pBBP 2,7%	€ 93.000
Saldo diverse mutaties	<u>€ 16.000</u>
<i>Subtotaal materiële lasten</i>	<i>€ 134.000</i>
Hogere kosten btw door toename materiële lasten	€ 44.000
Lagere kosten voor overhead door daling tarief	- € 20.000
Hogere kosten kwijtschelding door stijging tarief	<u>€ 10.000</u>
<i>Totale lastenstijging</i>	<i>€ 168.000</i>

Tarieven

Uitgaande van 100% kostendekkende tarieven betekent deze kostenverhoging dat de tarieven moeten stijgen. In het grondstoffenbeleidsplan is aangegeven om de variabele tarieven niet te verhogen. De stijging komt dus volledig ten laste van het vaste tarief. De kostenstijging zorgt ervoor dat het vaste tarief stijgt met € 8,30.

De maatregelen van het grondstoffenbeleidsplan hebben ertoe geleid dat het aantal ledigingen van de restafvalcontainers is gedaald. Dit zorgt ervoor dat de variabele opbrengsten van restafval met naar verwachting € 350.000 dalen ten opzichte van eerdere jaren. Met de lagere verwerkingskosten die hiertegenover staan is al rekening gehouden bij de mutaties op basis van het vastgestelde grondstoffenbeleidsplan in 2025. Aangezien de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is dient tegenover de daling van de variabele opbrengsten dus een stijging van de vaste opbrengsten te staan. Het vaste tarief stijgt hierdoor met € 17,20 extra. Per saldo heeft deze stijging geen effect voor de inwoners aangezien de variabele heffing daalt door de afname in ledigingen.

In totaal stijgt het vaste bedrag voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten hierdoor met 9,5%. Het vaste bedrag van 2025 van € 270,00 stijgt met € 25,50 naar € 295,50 in 2026.

Vrijstellingen

Geen.

Precariobelasting

Beleidskader

Verordening precariobelasting gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening precariobelasting gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat om terrassen en standplaatsen. Bijvoorbeeld verkoopwagens of kraam waar spullen of eten verkocht wordt.

Tarieven

De tarieven precariobelasting worden conform de Kadernota 2026 verhoogd met 2,7% inflatie.

Vrijstellingen

Geen.

Marktgelden/standplaatsen

Beleidskader

Verordening marktgelden gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening marktgelden gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Iedereen die een standplaats heeft op de wekelijkse markt betaalt marktgeld. Dat geldt ook voor degene die een standplaats heeft voor bijvoorbeeld een dag. Naast marktgeld betalen ze een bedrag voor de elektriciteitsvoorzieningen als daarvan gebruik wordt gemaakt.

Tarieven

In de Kadernota 2026 is uitgegaan van de volgende uitgangspunten voor marktgelden:

- Verhoging van de tarieven met 2,7% inflatie.
- Verhogen tarieven marktgelden conform ombuigingsvoorstel "2.05 Kostendekkend maken marktgelden".

Voor de goederenmarkt in Zetten geldt een lager tarief dan voor Elst. De reden hiervoor is de beperktere omvang van de kern Zetten en de markt.

Vrijstellingen

Geen.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader

Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats worden rechten geheven. In deze gemeente zijn er drie algemene begraafplaatsen.

Tarieven

De tarieven lijkbezorgingsrechten worden conform de Kadernota 2026 verhoogd met 2,7% inflatie.

Vrijstellingen

Geen.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

Beleidskader

Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Heteren 2022-2026, Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Zetten 2023-2027 en Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Elst 2025-2029.

Algemeen

Ondernemers in het centrum van Elst, Heteren en Zetten hebben een bedrijveninvesteringszone (BIZ) opgericht. In de BIZ investeren ondernemers in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. De gebruikers en eigenaren van panden in het centrum van Elst en Heteren en de gebruikers van panden in het centrum van Zetten die niet als woning worden gebruikt, betalen hiervoor een BIZ-bijdrage aan de gemeente. De gemeente geeft de opbrengst als subsidie aan Stichting Centrummanagement Elst, Stichting Hart van Heteren en Stichting Centrum Management Wizet die hiervoor activiteiten uitvoert.

Vrijstellingen

De belangrijkste vrijstellingen gelden voor belastingobjecten die dienen voor de publieke dienst van de gemeente en onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst.

Leges

Beleidskader

Legesverordening gemeente Overbetuwe 2025 en de Tarieventabel leges 2025. In december 2025 wordt de Verordening Legesverordening gemeente Overbetuwe 2026 en de Tarieventabel leges 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven.

Tarieven

Voor sommige diensten heeft het Rijk een maximumtarief ingesteld, zoals voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitskaarten. Het uitgangspunt voor de tarieven is gebaseerd op 100% kostendekking. Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Door de invoering van deze wetten zijn per 1 januari 2024 de bepalingen en tarieven met betrekking tot dienstverlening en besluiten in het kader van deze wetten gewijzigd.

In de Kadernota 2026 is uitgegaan van de volgende uitgangspunten voor de leges:

- Verhoging van de tarieven met 2,7% inflatie.

- Herinvoering leges evenementenvergunningen conform ombuigingsvoorstel "2.02 Heffen leges evenementenvergunning".
- Verhogen (bouw)leges tot kostendekkendheid niveau conform ombuigingsvoorstel "2.51 kostendekkendheid (bouw)leges".

Vrijstellingen

De belangrijkste vrijstelling geldt voor vergunningen voor niet-commerciële evenementen als deze rechtstreeks verband houden met een vergunning voor het organiseren van een evenement.

Toeristen- en forensenbelasting

Beleidskader

Verordening toeristenbelasting gemeente Overbetuwe 2025 en Verordening forensenbelasting gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening toeristenbelasting gemeente Overbetuwe 2026 en de Verordening forensenbelasting gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Toeristenbelasting is een belasting voor iedereen die overnachtingsplekken verhuurt, zoals hotels, campings, pensions en bed & breakfasts. Dit geldt ook voor verhuur via Airbnb of aan arbeidsmigranten die niet in de gemeente ingeschreven staan.

Forensenbelasting is een belasting voor personen die, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben, meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin.

Toeristen en anderen die tijdelijk verblijven in de gemeente maken gebruik van gemeentelijke voorzieningen en faciliteiten zoals wegen en fiets- en wandelpaden. De aanleg en onderhoud hiervan kost veel geld. We heffen daarom toeristen- en forensenbelasting, zodat toeristen en personen die relatief veel in de gemeente zijn ook meebetalen aan deze kosten.

Tarieven

De tarieven toeristen- en forensenbelasting worden conform de Kadernota 2026 verhoogd met 2,7% inflatie.

Vrijstellingen

Personen die al forensenbelasting betalen worden uitgesloten van de toeristenbelasting.

Kostendekking 2026 per verordening

Inleiding

De toerekening van de kosten van overhead brengt met zich mee dat er inzicht gegeven moet worden hoe de tarieven berekend worden met de keuzes die daarbij gemaakt worden. Om die reden wordt, voor de heffingen waarvoor een maximale kostendekking van 100% geldt, in deze paragraaf de berekening van de kostendekking per heffing opgenomen. Uitgangspunt is de in de programmabegroting opgenomen kosten en baten.

Verordening Rioolheffing					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.2	riolering	3.248	100%	3.248
Inkomsten	7.2	riolering	-4	100%	-4
Netto kosten					3.244
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	7.2	riolering	15.686 uur	100%	804
Compensabele BTW	7.2	riolering	487	100%	487
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	85	100%	85
Kosten waterbeheer	5.7	openbaar groen	415		415
Kosten straatreiniging	2.1	verkeer en vervoer	108		108
Totale kosten					5.143
Opbrengst heffing	7.2	riolering	-3.722		-3.722
Bespaarde rente VZ riolering	0.5	treasury	-85		-85
Totale baten					-3.807
Totale baten - lasten (onttrekking aan voorziening riolering)					1.336
Dekkingspercentage excl. de onttrekking aan voorziening					74,4%
Dekkingspercentage incl. de onttrekking aan voorziening					100%
Opm: in deze berekening is de rente over de voorziening meegenomen in de kostendekking. Dat is een lokale keuze.					

Verordening Reinigingsheffing					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.3	afval	6.196	100%	6.196
Inkomsten	7.3	afval	-1.068	100%	-1.068
Netto kosten					5.128
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief (incl. Boa's)	7.3	afval	24.658 uur	100%	1.057
Compensabele BTW	7.3	afval	1.004	100%	1.004
Activiteiten zwerfafval	2.1	verkeer en vervoer	36	100%	36
Kwijtschelding	6.3	inkomensregelingen	155	100%	155
Totale kosten					7.380
Opbrengst heffing	7.3	afval			-7.380
Totale baten					-7.380
Totale baten - lasten					0
Dekkingspercentage					100,0%

Verordening Marktgelden/standplaatsen					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	3.3	markten en standpl.	51	100%	51
Inkomsten	3.3	markten en standpl.	-10	100%	-10
Netto kosten					40

Verordening Rioolheffing					
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	3.3	markten en standpl.	0	100%	0
Compensabele BTW	3.3	markten en standpl.	51	21%	11
Kwijtschelding			N.v.t.		
Totale kosten					51
Opbrengst heffing	3.3	markten en standpl.	-47		-47
Totale baten					-47
Totale baten - lasten					3
Dekkingspercentage					93,3%

Verordening Lijkbezorgingsrecht					
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Omschrijving (sub)taakveld	Basis	Toe te rekenen	Toegerekend
Directe lasten	7.5	begraafplaatsen	137	100%	137
Inkomsten		begraafplaatsen	0	100%	0
Netto kosten					137
Toe te rekenen kosten					
Overhead: opslag uurtarief	7.5	begraafplaatsen	630 uur	100%	41
Compensabele BTW	7.5	begraafplaatsen	N.v.t.		0
Kwijtschelding			N.v.t.		0
Totale kosten					178
Opbrengst heffing	7.5	begraafplaatsen	-107	100%	-107
Totale baten					-107
Totale baten - lasten					71
Dekkingspercentage					60,1%

Kostendekking leges

In 2025 is een onderzoek gestart naar de kostendekking van de leges dat in Q4 wordt afgerond. De resultaten hiervan kunnen leiden tot een andere berekening van de kostendekking dan in onderstaand overzicht.

Overzicht kostendekking
legesverordening 2026

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			directe kosten	overhead	baten	kostendekking
paragraaf	1	Burgerlijke stand	€ 43.690	€ 39.394	€ 69.559	83,7%
paragraaf	2	Reisdocumenten en Ned. ID kaart	€ 459.584	€ 179.220	€ 634.041	99,3%
paragraaf	3	Rijbewijzen	€ 134.038	€ 110.446	€ 185.318	75,8%
paragraaf	4	Verstrekingen uit Basis Registratie Personen	€ 19.437	€ 8.415	€ 14.814	53,2%
paragraaf	5	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	6	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	7	Overige Publiekszaken	€ 29.120	€ 8.730	€ 32.885	86,9%
paragraaf	8	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	9	Bijzondere wetten	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	10	Diversen	€ 109.534	€ 78.878	€ 71.260	37,8%
Kostendekking Hoofdstuk 1			€ 795.403	€ 425.083	€ 1.007.877	82,6%
Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet			directe kosten	overhead	baten	kostendekking
paragraaf	1	Algemene begripsbepalingen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	2	Voorfase	€ 46.826	€ 33.880	€ 34.000	42,1%
paragraaf	3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 818.470	€ 819.824	€ 1.327.099	81,0%
paragraaf	4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	5	Milieubelastende activiteiten	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	6	Lozingsactiviteiten	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	7	Aanlegactiviteiten	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	8	Overige activiteiten	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	9	Maatwerkvoorschriften	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	10	Gelijkwaardigheid	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	11	Overige tarieven	€ 207.754	€ 217.433	€ 206.855	48,7%
paragraaf	12	Modaliteiten	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	13	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	14	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
Kostendekking Hoofdstuk 2			€ 1.073.050	€ 1.071.138	€ 1.567.954	73,1%
Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de Dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2			directe kosten	overhead	baten	kostendekking
paragraaf	1	Horeca	€ 7.844	€ 8.210	€ 2.831	17,6%
paragraaf	2	Seksbedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	3	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	4	Organiseren evenement of markt	€ 9.636	€ 0	€ 5.921	61,4%
paragraaf	5	Standplaatsen	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	6	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
paragraaf	7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
Kostendekking Hoofdstuk 3			€ 17.481	€ 8.210	€ 8.752	34,1%
Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3						
Totaal			directe kosten	overhead	baten	kostendekking
Kostendekking Hoofdstuk 1			€ 795.403	€ 425.083	€ 1.007.877	82,6%

**Overzicht kostendekking
legesverordening 2026**

Kostendekking Hoofdstuk 2			€ 1.073.050	€ 1.071.138	€ 1.567.954	73,1%
Kostendekking Hoofdstuk 3			€ 17.481	€ 8.210	€ 8.752	34,1%
Kostendekking totale tarieventabel			€ 1.885.934	€ 1.504.430	€ 2.584.583	76,2%

Lokale lastendruk

De lokale lasten worden jaarlijks door het Centrum voor Onderzoek van de economie van de lagere Overheden (COELO) in beeld gebracht. De cijfers van de COELO over 2025 leveren een goede vergelijking op van de lastendruk in onze gemeente ten opzichte van het regionale en landelijke beeld. De woonlasten voor een gemiddeld gezin (eigenaar-bewoner) in Overbetuwe zijn in 2025 de op vier na laagste van de 51 gemeenten in de provincie Gelderland. Landelijk staat Overbetuwe op nummer 40 van de 346 (van laagste naar hoogste woonlasten) gemeenten.

Gemiddelde heffing

Heffing	2025 in €	2026 in €	Stijging in €	Stijging in %	Opmerkingen
OZB woningen	339,25	408,62	69,37	20,5%	Gemiddelde WOZ-waarde woning € 423.000
Rioolheffing	148,00	169,25	21,25	14,4%	
Afvalstoffenheffing					Gemiddeld aantal aanbiedingen restafvalcontainer daalt
vast	270,00	295,50	25,50	9,5%	
variabel	82,15	65,25	-16,90	-20,6%	
Totaal	839,40	938,62	99,22	11,8%	

De belangrijkste belastingtarieven 2025 en 2026				
Soort belasting	Grondslag	2025	Voorstel 2026*	Mutatie
Onroerende-zaakbelasting				
Eigenaar woning	Percentage van de waarde	0,0802 %	0,0966%	20,5%
Eigenaar niet-woning	Percentage van de waarde	0,1660 %	0,2000%	20,5%
Gebruiker niet-woning	Percentage van de waarde	0,1342 %	0,1617%	20,5%
Totaal niet-woning	Percentage van de waarde	0,3002 %	0,3617%	20,5%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht				
Diftar	Vast bedrag	€ 270,00	€ 295,50	9,50%
GFT containers	Gratis			
PMD zakken	Gratis			
Rest container 140 liter	Tarief per lediging	€ 11,08	€ 11,08	0,00%
Rest container 240 liter	Tarief per lediging	€ 16,87	€ 16,87	0,00%
Ondergrondse container (rest)	Tarief per aanbieding	€ 4,76	€ 4,76	0,00%
Rioolheffing				
Woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 148,00	€ 169,25	14,40%
Niet-woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 148,00	€ 169,25	14,40%
Hondenbelasting				
	De eerste hond	€ 82,32	€ 84,54	2,70%
	De tweede hond	€ 123,48	€ 126,82	2,70%
	Buitengebied	50%	50%	2,70%

* In het voorgestelde OZB-tarief 2026 is uitgegaan van een gelijke WOZ-waarde

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Beleidskader

Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen gemeente Overbetuwe 2025. In december 2025 wordt de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen gemeente Overbetuwe 2026 aangeboden aan de raad.

Algemeen

Net als in voorgaande jaren worden de maximale mogelijkheden tot het verlenen van kwijtschelding benut. Kwijtschelding is mogelijk voor de OZB, het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Of kwijtschelding wordt verleend hangt af van de betalingscapaciteit van belastingsschuldigen. Bij de bepaling daarvan houden wij rekening met 100% van de kosten van levensonderhoud zoals die normatief zijn opgenomen in de landelijke richtlijnen voor het kwijtscheldingsbeleid. Natuurlijke personen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefenen kunnen voor kwijtschelding van de privé-aanslag in aanmerking komen.

Kwijtscheldingsaanvragen

Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingsschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau. Dit heeft ertoe geleid dat in 2025 352 belastingsschuldigen geen verzoek om kwijtschelding hoefden in te dienen.

In 2025 zijn er, naast de automatische kwijtschelding, nog ongeveer 300 kwijtscheldingsaanvragen ingediend. Van deze aanvragen zijn er ongeveer 223 geheel of gedeeltelijk gehonoreerd. Wij streven ernaar om de kwijtscheldingsverzoeken binnen 4-5 maanden af te handelen. In de begroting 2026 is voor de te verlenen kwijtschelding € 240.000 geraamd. Dit bedrag is gebaseerd op ongeveer 575 te honoreren aanvragen.

II. Weerstandsvermogen en risicomanagement

Algemeen

We leven in een tijd waarin veel verandert. Dat brengt risico's en onzekerheden met zich mee. Daarom is het belangrijk dat we die risico's op tijd herkennen en goed aanpakken. Zo houden we grip op onze organisatie en kunnen we snel reageren als dat nodig is. Een sterk weerstandsvermogen helpt ons daarbij. Het zorgt ervoor dat we ook onverwachte kosten kunnen opvangen.

In deze paragraaf leggen we uit hoe we omgaan met risico's en ons weerstandsvermogen. Volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording gaan we in op:

- Ons beleid over risico's en weerstandscapaciteit;
- Wat onze weerstandscapaciteit is;
- Welke risico's we zien;
- De belangrijkste financiële cijfers;
- Hoe deze cijfers zich tot elkaar verhouden en wat dat zegt over onze financiële situatie.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeentelijke doelstellingen. Door middel van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Aan de hand van een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel voor 2026 opgesteld.

De uitgangspunten van ons risicobeleid en de wijze waarop we dit beleid uitvoeren zijn beschreven in de "Nota risicomanagement Gemeente Overbetuwe 2023" dat in december 2022 is vastgesteld door de raad. Een van de uitgangspunten is dat twee keer per jaar, bij de jaarstukken en de begroting, een integraal beeld geschetst wordt van de risico's, de aanwezige weerstandscapaciteit en de ratio voor het weerstandsvermogen.

Cyclische aanpak

De gemeente Overbetuwe heeft gekozen voor een cyclische aanpak in plaats van ad hoc bij de begroting en jaarrekening, zodat risicomanagement in het DNA gaat zitten van alle medewerkers. Structureel aandacht voor risicomanagement gaat zorgen voor een hoger bewustzijn, waardoor nieuwe risico's eerder in beeld komen en beheerst worden.

Fase 1: Kaderstelling en strategie

De kaders zijn vastgelegd in de Nota Risicomanagement 2023 Gemeente Overbetuwe.

Fase 2: Risicoanalyse

Het inventariseren van de potentiële risico's en deze vastleggen in een risicokaart. Per risico wordt inzicht gegeven in de kans en frequentie dat een risico zich voordoet en het inschatten van het financiële gevolg (verdeeld in 5 klassen). Uiteindelijk bepaalt dit de risicoscore.

Fase 3: Beheersmaatregelen

Bij het benoemen van de risico's worden ook de oorzaken en gevolgen van deze risico's in beeld gebracht. Dit maakt het mogelijk om daarop eventuele beheersmaatregelen af te stemmen die het oorspronkelijke risico verkleinen of geheel wegnemen. Aan de risico's wordt een risico-eigenaar gekoppeld die voor de invulling en uitvoering van de beheersmaatregelen zorgdraagt.

Fase 4: Monitoren en toetsen

In deze fase wordt informatie verstrekt, worden ontwikkelingen in beeld gebracht en resultaten beoordeeld.

Fase 5: Toezicht en toetsen

Risico's worden (mede in het kader van interne controle) in verband gebracht met de beheersmaatregelen en het beschikbare weerstandsvermogen.

Fase 6: continue verbetering

Op basis van (tussentijdse) resultaten kan beleid en methodiek worden bijgesteld.

Schematisch

Rolverdeling

Rolverdeling

De volgende actoren hebben een rol bij risicomanagement:

- De raad stelt de paragraaf “Weerstandsvormogen en risicobeheersing” in de begroting en jaarrekening vast;
- Het college ziet toe op een juiste uitvoering van risicomanagement en de verantwoording daarover;
- Het management en de ambtelijke organisatie zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicomanagement waarbij het identificeren van de risico's en het uitvoeren van beheersmaatregelen de kern vormen.

Weerstandsvormogen

Om te bepalen of het weerstandsvormogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvormogen = $\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)}}$

In onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio weergegeven.

Waarderingcijfer	Ratio	Kwalificatie
------------------	-------	--------------

A	> 2	Uitstekend
B	$1,4 \leq 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 \leq 1,4$	Voldoende
D	$0,8 \leq 1,0$	Matig
E	$0,6 \leq 0,8$	Onvoldoende
F	$\leq 0,6$	Ruim onvoldoende

De gemeente Overbetuwe streeft naar een weerstandsratio tussen de 1,4 en 2. Met deze gewenste ratio (B) krijgt het weerstandsvermogen de kwalificatie "ruim voldoende". Deze kwalificatie sluit aan bij ons streven naar duurzaamheid en bestendigheid en is passend bij goed rentmeesterschap. Tevens streven we naar een minimum van € 10 miljoen aan algemene reserve.

Op basis van de programmabegroting 2026 is de ratio van ons incidentele weerstandsvermogen 1,8 en daarmee "Ruim voldoende". Ten opzichte van de jaarrekening 2024 is de ratio dus iets gestegen. Indien de onttrekking van € 2,1 miljoen uit de algemene reserve voor de sluitende begroting 2026 verwerkt wordt in de weerstandsratio dan komt deze uit op 1,6. In het onderdeel Algemene Reserve van het hoofdstuk Financiële positie is het verwachte verloop van de weerstandratio opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2025	Rekening 2024	Begroting 2024
Risico's	9.645	8.985	10.060	8.690
Eenmalige weerstandscapaciteit	17.217	16.819	19.117	16.934
Ratio	1,8	1,9	1,7	1,9
Kwalificatie	Ruim voldoende	Ruim voldoende	Ruim voldoende	Ruim voldoende

Beschikbare weerstandscapaciteit

In theorie beschikt een gemeente over incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves, de begrotingspost onvoorzien en aanwezige stille reserves. De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de omvang van toekomstige bezuinigingsmogelijkheden en het onbenutte deel van de belastingcapaciteit.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de geprognostiseerde beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2025.

Soort	Bedrag
<i>Incidentele weerstandscapaciteit</i>	
Algemene reserve	€ 17.177.000
Stille reserves	€ p.m.
Begrotingsruimte	€ 0
Post onvoorzien	€ 40.000
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 17.217.000
<i>Structurele weerstandscapaciteit</i>	

Onbenutte belastingcapaciteit	€ 5.785.305
-------------------------------	-------------

De algemene reserve is vrij aanwendbaar en kan worden ingezet voor onvoorziene lasten c.q. ter dekking van risico's. Per 31 december 2025 is het saldo van de Algemene Reserve € 17.177.000.

Stille reserves zijn niet-bedrijfsgebonden eigendommen van de gemeente met een hogere waarde in het economisch verkeer dan de boekwaarde. Stille reserves dragen bij aan de weerstandscapaciteit, omdat een deel van de eigendommen kan worden verkocht boven de boekwaarde. Hierdoor wordt winst gerealiseerd. Deze winst kan worden ingezet ter dekking van financiële risico's.

Als de begroting sluit met een positief saldo is sprake van begrotingsruimte. Deze kan worden ingezet voor financiële tegenvallers, zonder ingrijpende beleidswijzigingen. Op dit moment is de begrotingsruimte voor 2026 nihil, aangezien € 2,1 miljoen onttrokken wordt uit de algemene reserve voor een sluitende begroting 2026.

De post onvoorzien is ter dekking van niet voorziene uitgaven.

Onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente kan haar belastingen, te weten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing, voor zover deze laatste twee niet maximaal mogelijk en/of kostendekkend zijn verhogen om financiële tegenvallers op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is zo groot als het verschil tussen het gehanteerde tarief en het maximale tarief van de WOZ-waarde 0,1648%, zoals opgenomen in de meicirculaire 2025.

Wanneer het gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating artikel 12, is er in principe sprake van onbenutte belastingcapaciteit, immers een verhoging van het OZB percentage zal nodig zijn om voor een aanvullende uitkering in aanmerking te komen.

Percentage van de WOZ-waarde voor toelating art.12	0,1648%
Werkelijk gewogen percentage WOZ-waarde gemeente Overbetuwe	0,10535%
Onbenutte belastingcapaciteit t.o.v. norm	43,0%
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 5.785.305

Bij de berekeningen is uitgegaan van de huidige totale WOZ-waarde van € 11.681.092.000. Het bedrag van € 5.785.305 geeft aan hoeveel de OZB-inkomsten nog maximaal verhoogd kunnen worden binnen de norm.

Omdat de afvalstoffenheffing en rioolheffing maximaal kostendekkend zijn, wordt bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit alleen naar de OZB gekeken.

Met betrekking tot de onbenutte belastingcapaciteit geldt dat we terughoudend zijn in het doorvoeren van belastingverhogingen. Pas als alle maatregelen geen of onvoldoende oplossingen bieden dient de mogelijkheid van verhoging belastingtarieven zich aan. Onze insteek blijft het aanbieden van een goed voorzieningenniveau tegen geringe lasten.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het is verplicht om de risico's te vermelden die de financiële positie van de gemeente kunnen beïnvloeden. In het kader van de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit hebben we de risico's per 1 juli 2025 geactualiseerd.

In onderstaande tabel is de benodigde weerstandscapaciteit ad € 9,6 miljoen berekend.

Nr.	Risico	Wat?	Soort risico	Geschatte financiële omvang Begroting 2026 (bedragen x € 1.000)
1	Open eind regeling Sociaal Domein	Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit openeinderegelingen zijn. De levering van zorg staat hierbij voorop. Er is sprake van een openeindregeling, waardoor het mogelijk is dat de middelen ontoereikend zullen zijn. De gemeente kan echter geen cliëntenstop afkondigen.	Financieel risico	2.100
2	Gemeenschappelijke regeling	Als deelnemer aan een verbonden partij zijn we (indirect) verantwoordelijk voor de financiële risico's van deze partij.	Financieel risico	250
3	Grondexploitatie bedrijventerreinen	Onzekerheid over opbrengsten en kosten als gevolg van aanpassing plan t.b.v. betere verkoopmogelijkheden voor bedrijventerreinen De Merm Oost, Spoorallee en Elst Centraal Oost.	Financieel risico	470
4	Grondexploitatie woningbouwprojecten	Stationsplein West: Bestemmingsplan moet nog vastgesteld worden m.a.w. planologisch risico.	Financieel risico	100
5	Faciliterende grondexploitaties (circa 25 projecten)	Bij enkele faciliterende grondcomplexen kunnen niet alle plankosten verhaald worden op de ontwikkelaar.	Financieel risico	75
6	Calamiteiten	In het geval van incidenten op "rampschaal" kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken zoals herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade.	Maatschappelijk risico	250
7	Juridische procedures	Met juridische procedures en daaruit voortvloeiende claims kunnen hoge kosten gemoeid zijn.	Financieel risico	150
8	Informatievoorziening en informatieveiligheid	Verschillende cyber gerelateerde incidenten kunnen leiden tot verlies en/of onbeschikbaarheid van informatie en/of systemen.	Juridisch/aansprakelijkheidsrisico + financieel en bedrijfsvoeringsrisico	450
9	Overige risico's	Dit betreft een inschatting van het totaal van kleine risicobedragen en de beschikbaarheid van fysieke werklocaties.	Bedrijfsvoeringsrisico	500
10	Privacy	Het in verkeerde handen vallen van (privacy) gevoelige informatie/ persoonsgegevens.	Juridisch/aansprakelijkheidsrisico	300
11	Aantrekken en binden van personeel	Het lastig kunnen vervullen van vacatures en vervanging bijvoorbeeld i.v.m. ziekte.	Bedrijfsvoeringsrisico	300
12	Tekort aan materieel en capaciteit	De stijgende inflatie en het tekort aan grondstoffen, personeel en oplopende rente etc. op projecten en materiele kosten.	Bedrijfsvoeringsrisico	2.600
13	Hogere indexatie zorgkosten dan Prijs Bruto Binnenlands Product %	De OVA indexatie (NVZ) ligt hoger dan de gemeentelijke indexatie op basis van de Prijs Bruto Binnenlands Product. Hierdoor is de kans groot dat de kosten binnen het sociaal domein hoger worden dan begroot.	Financieel risico	500
14	Bezuinigingen 2026 mogelijk niet volledig te realiseren.	Om de begroting 2026 sluitend te maken, is een incidentele onttrekking aan de algemene reserves ingeboekt en zijn bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd, waarbij het risico bestaat dat deze later worden gerealiseerd dan vooraf ingeschat.	Financieel risico	1.600
Totaal				9.645

Kengetallen

Voor een beter inzicht in de financiële positie van de gemeenten is er een zestal wettelijke indicatoren ontwikkeld. De set kengetallen is bedoeld om raad en bestuursleden meer inzicht te geven in de financiële positie en om vergelijkingen mogelijk te maken.

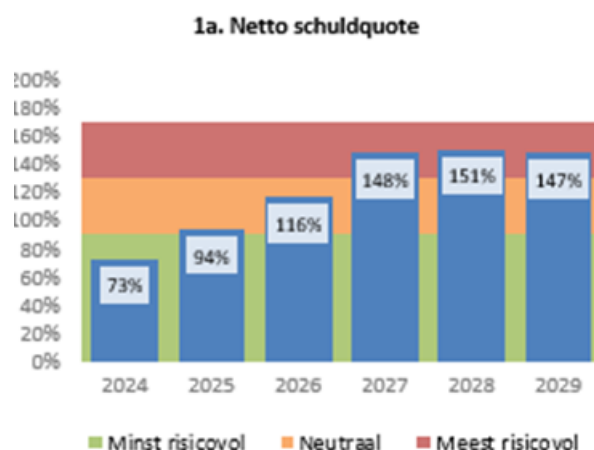
Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de 12 provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2020 geldt. In het GTK zijn de volgende signaleringswaarden opgenomen.

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1a. Netto schuldquote	72,8%	93,8%	116,0%	148,0%	150,5%	147,3%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	66,7%	87,6%	110,1%	142,1%	144,5%	141,4%
2. Solvabiliteitsratio	26,1%	21,1%	16,6%	13,8%	13,5%	13,6%
3. Grondexploitatie	2,4%	4,8%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%
4. Structurele exploitatieruimte	-0,5%	0,0%	-1,7%	-0,8%	-0,7%	0,3%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	73,3%	84,5%	89,3%	89,3%	89,3%	89,3%

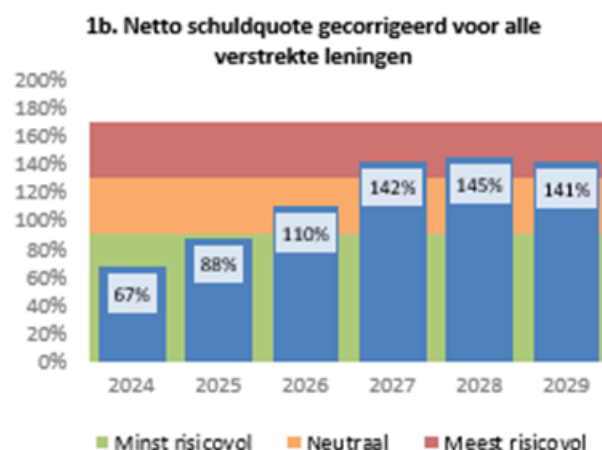
Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

1a. Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

Vanwege een grote investeringsbehoefte (bijv. nieuw sportcentrum in Elst, onderwijshuisvesting) moet de komende jaren een groter beroep worden gedaan op de kapitaalmarkt. De totale (netto) schuld neemt daardoor dus toe. Bij (redelijk) gelijkblijvende totale baten excl. reservemutaties leidt dat bij dit kengetal dus tot een stijgend percentage.

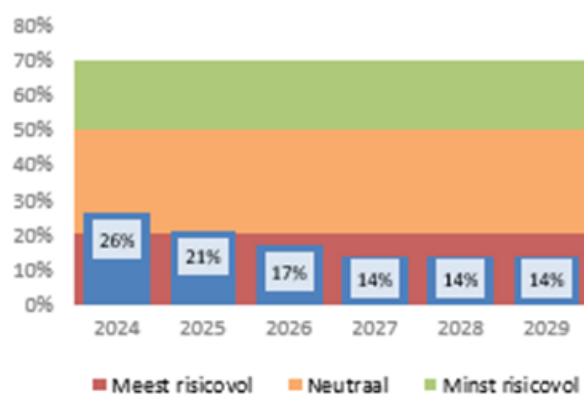

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

Zie toelichting bij 1a.

2. Solvabiliteitsratio

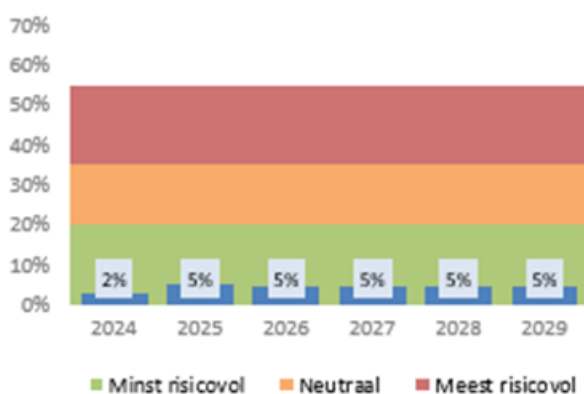

2. Solvabiliteit

Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

Door de inzet van de Algemene Reserve voor het sluitend maken van de jaarschijven 2026 t/m 2028 daalt de solvabiliteitsratio steeds verder.

3. Grondexploitatie

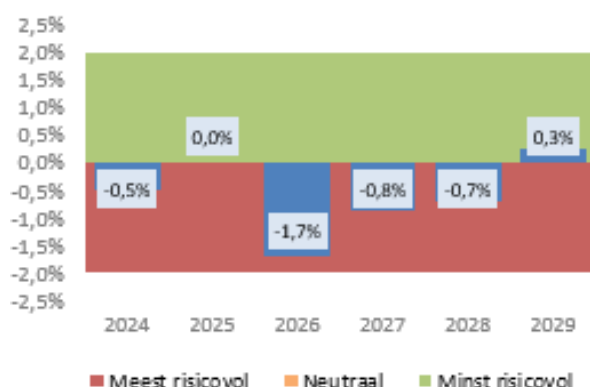

3. Grondexploitatie

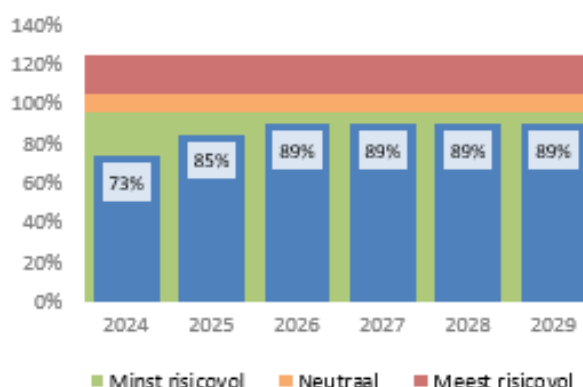
Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

Het percentage blijft stabiel en we blijven daarmee nog ruimschoots in de categorie minst risicovol zitten.

4. Structurele exploitatieruimte

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

4. Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Bij de berekening van dit kengetal wordt het structureel begrotingsresultaat gedeeld door de totale baten excl. reservemutaties. Zoals uit het hoofdstuk financiële positie blijkt zijn er in de jaren 2026 t/m 2028 structurele tekorten. Dat leidt dus tot een negatief percentage in deze jaren. In 2029 is sprake van een structureel overschot.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

De (lokale) belastingdruk in Overbetuwe is en blijft ook de komende jaren lager dan het landelijke gemiddelde. Het verschil wordt de komende jaren wel wat kleiner, dat komt doordat de woonlasten in Overbetuwe stijgen door hogere afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Conclusie:

De ratio van het weerstandsvermogen van de gemeente Overbetuwe is voor 2026 1,8 (na verwerking van de onttrekking van de algemene reserve voor de begroting 2026 van € 2,1 miljoen: 1,6) en daarmee ruim voldoende. In de begrotingsperiode 2026-2029 is echter een dalende tendens waarneembaar als gevolg van de inzet van de AR om de begroting in de jaarschijven 2026 t/m 2028 sluitend te krijgen. De gemeente Overbetuwe beschikt nog wel over een grote onbenutte belastingcapaciteit van € 5,7 miljoen. Indien die ruimte als weerstandsvermogen zou worden ingezet, dan wordt de weerstandsratio hoger dan 2.

Uitgaande van de signaleringswaarden, zoals deze door de toezichthouder worden gehanteerd, vallen de ratio's voor solvabiliteit voor alle jaren in de categorie "meest risicovol". De structurele exploitatieruimte zit, door de structurele tekorten in de jaren 2026 t/m 2028, ook in deze categorie. In 2029 wordt dit de categorie "minst risicovol" door het structureel overschot. Door grote investeringen zakt de netto schuldquote vanaf 2027 in de categorie "meest risicovol".

III. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de openbare ruimte bevinden zich veel zaken die eigendom van de gemeente zijn. Deze eigendommen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- infrastructuur: wegen, water en riolering
- voorzieningen: groen (o.a. bomen), verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen
- gebouwen: scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer

Al deze eigendommen, die ook wel kapitaalgoederen worden genoemd, moeten door de gemeente worden onderhouden. De door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden in deze paragraaf toegelicht.

Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt?

De gemeenteraad heeft beleids- en beheerplannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) is het beleidsdocument waarin de kwaliteit van de openbare ruimte is vastgelegd en de visie op vastgoed geeft de koers aan voor het maatschappelijk vastgoed.

Deze uitgangspunten zullen vastgelegd moeten worden in beheerplannen en/of onderhoudsplannen. In deze, nog te actualiseren, plannen zullen op termijn ter vaststelling aan het college aangeboden worden.

Beleidsdocument	Datum vaststelling	Geplande actualisatie
Integrale Beheerplannen Openbare Ruimte	14-12-2010	2026
Beheerplan wegen 2014-2018 (integrale beheerplannen)	17-03-2015	2026
Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029	27-06-2024	2029 [2]
Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)	21-03-2023	2028
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	2025
Speelbeleid Samenspel(en) in Overbetuwe	15-02-2022	2030
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	2025
Grondstoffenbeleidsplan	27-06-2024	2029
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris).	28-10-2008	2026
Visie op vastgoed	11-02-2025	2027

[1] Het jaartal geeft weer in welk jaar de actualisatie leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad.

[2] Zie ook de opmerkingen over de bekostigingssystematiek riolering in de paragraaf lokale lasten.

Kwaliteitsniveaus

In het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte (IKP OR) is gewerkt met drie kwaliteitsniveaus te weten laag, basis en goed[3]. De beschrijving van de kwaliteitsniveaus op verschillende aspecten zijn in het hierna opgenomen overzicht uitgewerkt.

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Wettelijke voorschriften	Achterstallig onderhoud komt periodiek voor	Achterstallig onderhoud komt incidenteel voor	Achterstallig onderhoud komt niet voor

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Milieu effecten	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in onvoldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in voldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in ruime mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan
Oordeel inwoners (schaal 1,0-10,0)	Score 1,0 - 5,5	Score 5,5 – 7,0	Score 7,1 – 10,0
Veiligheid (objectief)	Door de wijze van onderhoud is de kans op ongelukken niet uitgesloten	Door de wijze van onderhoud bestaat weinig kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat een zeer geringe kans op ongelukken
Gevoelswaarde inwoners (subjectief)	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als onveilig en onvoldoende leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als voldoende veilig en leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als zeer veilig en leefbaar
Klachten	De gemeente ontvangt veel klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt weinig klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt geen klachten over het kapitaalgoed
Claims	Grote kans op gegronde schadeclaims	Weinig kans op gegronde schadeclaims	Geen kans op gegronde schadeclaims

[3] In de overzichten is het kwaliteitsniveau “goed” gewijzigd in “hoog”.

In plannen vastgelegde kwaliteitsniveaus van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Beheerplan Openbare Ruimte	14-12-2010	<i>Wegen:</i> basisniveau <i>Groen</i> Binnen bebouwde kom: basis/hoog niveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau <i>Straatreiniging</i> Centra en bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Openbare verlichting: basisniveau <i>Straatmeubilair</i> Binnen bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau
Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte	2021	In het IKP OR is de strategie, de bekostiging en het beleid van de verschillende beheerdisciplines voor de openbare ruimte op hoofdlijnen uitgewerkt. Het doelmatig en eigentijds beheer moet leiden tot een aantrekkelijke leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen en werken. Het IKP zorgt dat voor bestuur, de organisatie en de inwoners duidelijk is wat men mag verwachten van het beheer van de openbare ruimte. Het vastgestelde IKP OR is uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte en de basis voor de uitwerking in beheerplannen.
Beheerplan Wegen 2014 - 2018	17-03-2015	Wegen: basisniveau

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Water- en Rioleringsprogramma WRP 2025-2029	27-06-2024	Door invulling te geven aan de uitvoering van het WRP worden de volgende effecten beoogd: • zorgdragen voor een goede volksgezondheid. • verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. • verminderen van de verdroging. • klimaatbewust handelen van bewoners, bedrijven en instellingen. • beperken van wateroverlast bij hevige regenval. • klimaat robuust ingerichte openbare ruimte. De LAS (Lokale Adaptatiestrategie) helpt ons om te gaan met het veranderende klimaat, en een omgeving te creëren die deze veranderingen aankan. Dat is dus een klimaat adaptieve omgeving. Om dit in 2050 te kunnen bereiken, moet er voldoende aandacht zijn voor: • terugdringen van wateroverlast bij piekbuien • verminderen van langdurige droogte • het beperken van hittestress in de bebouwde gebieden • verminderen van het risico op overstromingen. We zijn in gemeente Overbetuwe al jaren bezig om de leefomgeving aan te passen op het veranderende klimaat. Dit zetten we de komende jaren door. Klimaatadaptatie wordt steeds meer een onderdeel van ons dagelijks werk. Wanneer we projecten uitvoeren doen we dit op een klimaat adaptieve manier, dit is geborgd in het IKP-OR.
Beleidsplan Licht in Overbetuwe	06-02-2018	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen, etc.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid, etc.) is in het plan vastgelegd dat het na te streven kwaliteitsniveau "basis" is. Uitgangspunt is: Openbare verlichting voor de verkeersveiligheid en op hoofdfietsroutes (plus). Dit betekent alleen openbare verlichting buiten de bebouwde kom als dat voor de verkeersveiligheid nodig is (bijvoorbeeld bij kruispunten en verkeersgevaarlijke situaties als bochten, obstakels ed.) en er geen betere alternatieven zijn zoals markering, reflectie

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
		e.d. Op alle hoofdfietsroutes (en plus routes) is oriëntatieverlichting behalve op de Drielse Rijndijk, de Randwijks Rijndijk en de Waaldijk vanwege de flora en faunawetgeving, dit is namelijk Natura2000 gebied.
Speelbeleid Samenspel(en) in Overbetuwe	15-02-2022	Onderhoud en beheer van speelvoorzieningen gaat uit van wettelijke (veiligheids)voorschriften. Met behulp van inspecties wordt dit geborgd. Er is een grens aan de financiële ruimte voor het onderhoud en beheer. Met behulp van een meerjaren renovatieplan wordt wijk- en kerngericht gewerkt aan renovaties van speelruimte. In 2022 is het nieuwe speelbeleid 'Samen(spel) in Overbetuwe' aangeboden aan de gemeenteraad.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	11-04-2013	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer, enz.). De basis onder de onderhoudsbegrotingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarenonderhouds-planningen.
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden, veldmeubilair en sportinventaris)	28-10-2008	Bij de voetbalvelden bekijken we jaarlijks kritisch welk onderhoud daadwerkelijk nodig is. We hebben hiervoor geen meerjarenonderhoudsplannen gemaakt. Op 7 september 2021 heeft de gemeenteraad de sport- en beweegnota vastgesteld. In deze nota is o.a. afgesproken dat een nieuwe tarievenstructuur wordt onderzocht. Dit onderzoek is afgerond. Resultaat is dat er geen kostprijsdekkende tarieven worden ingevoerd maar de tarieven worden voor een periode van 3 jaar gebaseerd op een vast te

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
		stellen percentage van kostendekkendheid. Voor een natuurgrasveld geldt een percentage van kostendekkendheid van 15% en voor een kunstgrasveld een percentage van 12%. De sportinventaris wordt jaarlijks gekeurd. Hiervoor is in 2024 weer een aanbesteding opgezet. Aan de hand van de jaarlijkse keuring bekijken we of vervanging nodig is of dat onderhoud voldoende is. Ook controleren we middels jaarlijkse inspecties het veldmeubilair. Aan de hand hiervan bekijken we welk veldmeubilair aan vervanging toe is. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".
Visie op Vastgoed	11-02-2025	Op 11 februari 2025 is de visie op vastgoed vastgesteld in de gemeenteraad. De pijler kostendekkende tarieven is nader uitgewerkt en zal in 2027 wederom aan de raad worden voorgelegd.

Financiële consequenties

Het integraal kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) gaat nader in op de benodigde en beschikbare budgetten. Aan de hand hiervan zijn er extra middelen beschikbaar gesteld en zijn deze middelen meegenomen in de begroting. De volgende stap is het gewenste kwaliteitsniveau verder uitwerken in de integrale beheerplannen deze vast te laten stellen. Zodat de uitwerking van het IKP OR verder vormgegeven wordt. In de integrale beheerplannen wordt meegenomen wat dit betekent voor het onderhoud en de vervangingen/vernieuwingen. Tevens wordt aangegeven of er naast de reguliere budgetten ook (onderhouds)voorzieningen gevormd moeten worden, waaruit de vervangingen/vernieuwingen op de langere termijn kunnen worden bekostigd.

Omschrijving	Plan	Jaar vaststelling	Begroot 2026 (bedragen x € 1.000)	Voorz. /BR beschikbaar	Voldoende omvang?
Wegbeheer	Beheerplan Wegen	2015	6.341	Neen	IKP/OR
Openbaar groen	Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte	2021	2.315	Neen	IKP/OR
Straatreiniging	Beheerplan Openbare Ruimte	2010	28	Neen	IKP/OR
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	2024	415	Maakt deel uit van WRP	Zie WRP
Riolering	Waterplan gemeente Overbetuwe	2024	3.244 ^[4]	Ja	Ja

Straatverlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting	2018	503	Neen	IKP/OR
Speelvoorzieningen	Speelbeleid Samenspel(en) in Overbetuwe	2022	156	Neen	IKP/OR
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2021	2013	357	Ja	Ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2021	2013	228	Ja	Ja
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties Basis is het M.O.P. 2021	2013	288	Ja	Ja
Accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	Sportnota (nog vast te stellen)	2019	211	Neen	Ja
Totaal			14.086		

[4] Excl. de onttrekking uit de voorziening.

Voor de gemeentelijke gebouwen zijn de ramingen voor onderhoudslasten uit het meerjarenonderhoudsplan op het overzicht vermeld. Op de taakvelden van de gemeentelijke gebouwen zijn namelijk ook overige niet onderhoud gerelateerde exploitatielasten verwerkt.

IV. Financiering

Beleidskader

Het financieringsbeleid is vastgelegd in het Treasurystatuut en gebaseerd op de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). De uitvoering van het financieringsbeleid wordt gedaan door de treasuryfunctie, binnen de kaders van het Treasurystatuut. De Wet Fido geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie. Een belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm op langlopende leningen. Daarnaast zijn decentrale overheden verplicht om deel te nemen aan schatkistbankieren, maar kunnen niet lenen bij de schatkist. Het schatkistbankieren verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën wel buiten de schatkist van het Rijk houden. Voor onze gemeente bedraagt dit drempelbedrag in 2026 € 2.995.655. Het schatkistbankieren wordt door de gemeente gebruikt voor tijdelijke geldoverschotten.

Marktontwikkelingen

Sinds juni 2024 verlaagde de ECB de beleidsrente stapsgewijs van 4% naar 2%. De beleidsrente, ook wel reffirente genoemd, is de rente die de ECB hanteert voor leningen aan commerciële banken om richting de inflatiedoelstelling van 2% te sturen. Een rente van 4% was nodig om de zeer hoge inflatie in de periode 2021-2024 in het eurogebied onder controle te krijgen. In de loop van 2024 en 2025 daalde de inflatie, mede door het beleid van de ECB, weer richting gewenst niveau en kon de rente worden verlaagd. In juli 2025 heeft de ECB de rente ongemoeid gelaten. De verwachting is ook dat de ECB deze rente voor een langere tijd in buurt van de 2% zal houden. De veronderstelling in de markt is dat de ECB verwacht dat de inflatie uiteindelijk in 2026 /2027 terugkeert naar de doelstelling van 2%.

Deze beleidsrente is zeer bepalend voor de geldmarktrente met als maatstaf de EURIBOR (rente die commerciële banken elkaar in rekening brengen). De 3-maands Euribor zal naar verwachting ook in 2026 rond de 2% blijven. De verwachting voor de 10 jaars rente op NL staatsobligaties is dat deze in 2026 gemiddeld circa 2,75% zal zijn. Bede rentetarieven worden gezien als risicovrije rentes.

Leningenportefeuille

De verwachte financieringsbehoefte van de gemeente in 2026 bedraagt € 35 miljoen, waaronder € 12,7 miljoen aan herfinanciering. Daarmee wordt voorspeld dat de leningenportefeuille zal toenemen tot circa € 131 miljoen per ultimo 2026. De geldstromen die voortkomen uit investeringen in projecten en de verkopen van grondcomplexen bepalen in grote mate de omvang van de financieringsbehoefte. Als de investeringen en of de opbrengsten, voornamelijk uit grondverkoop, afwijken van wat in de begroting is opgenomen, dan zal het beroep op de kapitaalmarkt daarop worden aangepast.

Mutaties leningenportefeuille (bedragen x €1.000)	Bedrag	Gemiddelde rente
Raming leningenportefeuille per 1-1-2026	108.850	1,75%
Nieuwe langlopende leningen	35.000	3,50%
Reguliere aflossingen	12.794	2,45%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	0	
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	0	
Raming leningenportefeuille 31-12-2026	131.056	2,14%

Rente

In de begroting 2026 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag aan toegerekende rente van afgerond € 3,5 miljoen. De totale boekwaarde van de investeringen bedraagt per 1 januari 2026 € 234 miljoen.

Volgend schema geeft inzicht in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. De methode van rentetoerekening is voorgeschreven door de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden.

Schema rentetoerekening 2026 (bedragen x €1.000)		
Netto rentelasten kort- en langlopende leningen		2.750
Rente over eigen vermogen en voorzieningen		509
Toe te rekenen rente aan grondexploitatie		-33
Toe te rekenen rente aan investeringen		3.226
Toe te rekenen rente via renteomslag		-3.505
Renteresultaat op taakveld Treasury	(Voordeel)	280

Bij de gehanteerde rentesystematiek wordt de betaalde rente omgeslagen over de investeringen. Voor deze renteomslag wordt 1,5% (omslagrente) gehanteerd over 2026. Voor de bepaling van het rentetarief voor nieuw aan te trekken lang lopende leningen wordt 3,5% gehanteerd en voor de reserves en voorzieningen wordt 1,5% gehanteerd. Voor het aantrekken van kortlopende leningen is 3% gehanteerd. Het gepresenteerde verwachte rentevoordeel van € 280.000 betekent dat de gehanteerde omslagrente van 1,5% over de investeringen hoger is dan het verwachte rentepercentage dat over de financiering zal worden betaald. Het verschil bevindt zich binnen de toegestane bandbreedte, wat betekent dat een reëel rentepercentage wordt toegerekend aan de investeringen.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder wordt weergegeven in hoeverre deze risico's zich bij onze gemeente voordoen en hoe de gemeente deze risico's beheerst.

Koersrisico

Het risico dat de financiële activa in waarde vermindert door negatieve koersontwikkelingen. Het koersrisico op uitgezette gelden is nihil. De gemeente heeft een netto schuld. Tijdelijke overtollig geld wordt conform de regels van het schatkistbankieren ondergebracht bij het Rijk via een rekening courant.

Renterisico

Het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Voor korte en lange financiering gelden de Fido-normen kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide worden hierna toegelicht:

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de kortlopende leningen (looptijd korter dan één jaar). Bij het overschrijden van de kasgeldlimiet zal onze gemeente de korte leningen omzetten naar langlopende leningen, behalve bij incidentele tijdelijke overschrijdingen. De kasgeldlimiet mag niet met meer dan twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Over het algemeen zijn kortlopende leningen goedkoper dan langlopende leningen en dus op korte termijn financieel aantrekkelijk. Op de lange termijn is er een renterisico, immers er is een kans dat de herfinanciering duurder uitpakt. De kasgeldlimiet is gelimiteerd tot 8,5% van de exploitatiebegroting van de gemeente.

Kasgeldlimiet 2026 (bedragen x €1.000)	
(1): Gemiddelde vlottende schuld	13.000
(2): Gemiddelde vlottende middelen	0
(3): Nettovlottendeschuld (+) / Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	13.000
(4): Kasgeldlimiet (8)	12.733
(5): Ruimte / overschrijding t.o.v. kasgeldlimiet (4-3)	-267
Berekening kasgeldlimiet	
De kasgeldlimiet moet berekend worden bij aanvang van elk kalenderjaar en bij wijziging van elk percentage (post 7)	
(6): Begrotingstotaal	149.800
(7): Het bij ministriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
(8): Kasgeldlimiet (6x7)	12.733

Uit de tabel blijkt dat de gemeente onder de vastgestelde normering voor de kasgeldlimiet blijft.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van de langlopende leningen te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Stap	Variabelen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
2)	Aflossingen	12.794	14.000	16.000	18.000

3)	Renterisico (1+2)	12.794	14.000	16.000	18.000
4) = (4a x 4b/100)	Renterisiconorm	29.960	29.500	29.120	29.340
5a) = (4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	17.166	15.580	13.120	11.340
5b) = (3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Berekening	Renterisiconorm				
4a)	Begrotingstotaal	149.800	147.900	145.600	146.700
4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%

Uit de tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2026 niet zal worden overschreden.

Derivaten

Derivaten worden in de markt onder meer afgesloten ter afdekking van renterisico's. De gemeente Overbetuwe maakt geen gebruik van derivaten.

Kredietrisico's

De gemeente loopt financieel risico omdat er leningen zijn verstrekt aan derden en omdat we garant staan voor derden. Voor de beheersing van het kredietrisico is inzicht in de verstrekte leningen en garantstellingen nodig. In de financiële verordening en het Treasurystatuut is bepaald dat uitzettingen en garanties alleen plaatsvinden, indien zij een publieke taak dienen.

Onze gemeente zal in het begrotingsjaar 2026 over een bedrag van € 8,3 miljoen aan uitgezette leningen per 1 januari 2026 kredietrisico lopen:

- Hypothecaire leningen verstrekt aan personeel van € 23.648 (betreffen restanten van de opgeheven regelingen).
- Lening aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) van € 7,6 miljoen. Rente en aflossing zijn afhankelijk van het aantal Startersleningen. Het betreft revolverende fondsen; rente en aflossing worden aangewend voor nieuwe leningen.
- Lening aan De Vereniging tot instandhouding en Exploitatie van "Ons Dorpshuis" (de Hoendrik) van € 512.089.
- Overige leningen aan verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een totaalbedrag van € 188.155.

In de afgelopen jaren hebben er op verstrekte leningen door de gemeente geen wanbetalingen plaatsgevonden. Ook voor 2026 wordt het kredietrisico op de uitgezette leningen laag geacht.

V. Bedrijfsvoering

Inleiding

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op de bedrijfsvoering disciplines organisatie & personeel, communicatie, informatiemanagement & -veiligheid, planning & control, rechtmatigheid en inkoop en contractmanagement.

Een goede en efficiënte bedrijfsvoering ondersteunt de gemeentelijke organisatie bij het doelmatig en effectief uitvoeren van gemeentelijke taken voor inwoners, bedrijven en instellingen en het bestuur. De ontwikkelingen staan niet stil, daarom zetten we in 2026 verder in op het optimaliseren en professionaliseren van de bedrijfsprocessen. Zodat wij flexibel in kunnen spelen op veranderingen en ontwikkelingen die de komende jaren op ons afkomen.

Organisatie & Personeel

In Q4 2025 wordt het Jaarplan 2026 vastgesteld. In 2026 gaan we uitvoering geven aan de hierin opgenomen speerpunten. Daarnaast geven we verder invulling aan de ingezette organisatieontwikkeling, waaronder het uitvoering geven aan de uitkomsten van de evaluatie. Het professionaliseren van de organisatie middels proces- en projectmatig werken krijgt verder vorm. Binnen de teams wordt er gerichte opvolging gegeven aan de thema's werkdruk, agressie/ omgangsvormen en leiderschap. Het werven van nieuwe collega's, het binden & boeien van medewerkers en het vergroten van werkplezier zijn belangrijke interne aandachtspunten. Ook het doorontwikkelen en verstevigen van het bestuurlijk-ambtelijk samenspel krijgt in 2026 verder vorm op basis van de afspraken die hierover worden gemaakt met het college en de organisatie.

Evaluatie verfijning hoofdstructuur

In de 2e helft 2025 vindt de evaluatie van de Verfijning hoofdstructuur en de tijdelijk toegekende formatie (10,2 fte) plaats. De formatie-uitbreidingen zijn incidenteel toegevoegd aan de personeelsbegroting 2025. Vanwege de ravijnjaren is de afspraak gemaakt dat deze formatie-uitbreidingen vanaf 2026 opnieuw beoordeeld worden. De nog te zetten processtappen ten aanzien van het resultaat van de evaluatie maken dat deze geen integraal onderdeel kan zijn van de Programmabegroting 2026. Daarom leggen we de evaluatie als separaat document gelijktijdig met de Programmabegroting 2026 aan de raad voor.

De raad wordt door de gemeentesecretaris geïnformeerd over de organisatie & personele ontwikkelingen (waaronder de evaluatie) tijdens de jaarlijkse informatiebijeenkomst. De bijeenkomst vindt plaats vóór de behandeling van de begroting in de raad.

Personeel

Cao-akkoord 2025-2027

Op basis van de uitkomst van de ledenraadpleging is in juni 2025 het Cao-akkoord 1 april 2025 - 1 april 2027 vastgesteld.

Loonontwikkeling

In het Cao-akkoord zijn afspraken gemaakt over de structurele loonontwikkeling in de periode 1 april 2025 t/m 1 januari 2027. De structurele loonontwikkeling komt hierbij uit op cumulatief 7,5% vanaf 1 januari 2027. Dit percentage sluit aan bij de structurele loonontwikkeling in de Kadernota en waardoor het financieel effect vanaf 2027 budgetneutraal is.

De ingangsdata van de Cao-loonstijgingen vinden plaats op diverse momenten (bijv. 1 oktober 2025 en 1 juli 2026) in het kalenderjaar. Hierdoor is in 2026 sprake van een eenmalig voordeel van € 750.000 excl. sociale premieontwikkeling. Dit voordeel is meegenomen in de 2e Bestuursrapportage 2025. De premieontwikkeling 2026 en verder zijn nog onbekend. Mocht dit leiden tot een financieel effect wordt hierover gerapporteerd in de reguliere bestuursrapportages.

Regeling vervroegd uittreden (RVU)

In het Cao-akkoord zijn nieuwe afspraken gemaakt over de Regeling Vervroegd Uittreden. Op dit moment zijn we nog in afwachting van de nadere uitwerking van de regeling. Het gaat om de definitie van zware beroepen die vóór 1 november 2025 door het VNG wordt aangereikt. Daarna kunnen we een inschatting maken van de financiële effecten*.

Functiewaardering

In de huidige krappe arbeidsmarkt is het van belang om aansluiting te houden bij de salaris-inpassing van functies op de arbeidsmarkt. Gezien de organisatie- en arbeidsmarkt-ontwikkelingen is de verwachting dat wij ook in 2026 via de jaarlijkse functiewaarderingsronde een aantal functies anders gaan inpassen en de functionele schaal hoger gaan vaststellen. Voor deze ontwikkeling wordt geen bedrag begroot in verband met de financiële positie van onze gemeente*.

*Eerst wordt gekeken of we de financiële effecten kunnen opvangen binnen het P-budget 2026. Als dit niet haalbaar is wordt hierover tijdig gerapporteerd in de bestuursrapportages 2026.

Krappe arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is ook voelbaar bij onze organisatie. Diverse inspanningen op landelijk, regionaal en lokaal niveau blijven we verrichten om de effecten te minimaliseren. De risico's die hieruit voortvloeien zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in deze begroting.

Preventie en verzuim

De sturing op preventie en verzuim is aangescherpt en er vindt periodieke monitoring plaats van het RI&E plan van aanpak. Dit vindt plaats in nauwe samenwerking met de Arbodienst. Dit met als doel het beïnvloedbare verzuim te verlagen (verzuimreductie) en de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers te vergroten (preventie). De aanscherping laat inmiddels zijn effecten zien door het terugdringen van een aantal langdurig verzuimdossiers. Op termijn zal dit zichtbaar zijn in de verzuimcijfers als de instroom van verzuim beperkt blijft. Daarnaast vindt door het management en P&O een intensivering plaats betreffende preventie en verzuim (waaronder werksessies over diverse thema's zoals werkdruk, leiderschap, omgangsvormen/agressie, trainingen).

In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van het ziekteverzuim% (excl. zwangerschapsverlof) weergegeven.

	2022	2023	2024	2025	2026
Norm Overbetuwe	6,5%	6,3%	6,3%	6,3%*	6,3%*
Werkelijk Overbetuwe	8,4%	8,1%	8,5%	9,2%**	N.n.b.
Landelijke gemeente	6,7%	6,5%	6,7%	N.n.b.	N.n.b.
Landelijk gemeenten 20.000 - 50.000 inwoners	6,5%	6,3%	6,3%	N.n.b.	N.n.b.

* Norm bijgesteld op basis van de VNG-personeelsmonitor 2024.

** Werkelijk t/m augustus 2025.

Werkhervatting Gedeelteijk Arbeidsgeschikten (WGA)

Voor de WGA heeft de organisatie de keuze om zich te verzekeren tegen het WGA-eigenrisicodragerschap of gebruik te maken van het publiek bestel (UWV). De afgelopen jaren heeft onze organisatie zich verzekerd tegen het eigenrisicodragerschap. Door een externe partij is onderzocht of terugkeren naar het publiek bestel (UWV) vanaf 2026 de beste optie is of verzekeren. Recent hebben wij het advies ontvangen en deze wordt nu uitgewerkt. Op basis van de financiële inzichten kan nu al worden aangegeven dat de kosten ruim gaan toenemen. In de toekomstige P&C bestuursrapportages wordt hierover gerapporteerd.

Ontwikkeling P-budget 2023 -2026

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de financiële ontwikkeling van het P-budget 2023 t/m 2026.

Jaar (x 1 miljoen)	2023	2024	2025 *	2026
Totale omvang P-budget o.b.v. primaire begroting	26,8	31,4	35,6	35,4
Totale omvang P-budget o.b.v. aangepaste begroting	29,4	32,1	36,4	N.n.b.
Werkelijke uitgaven P-budget	29,4	31,2	22,0	N.n.b.

* 2025: uitgaven t/m 31 augustus 2025

- - € 1,0 miljoen afname formatie die in 2025 tijdelijk is toegevoegd n.a.v. de benchmark 2024 (10,2 fte);
- - € 0,15 miljoen ombuigingen Kadernota 2026 (€ 98.000 max schaal, € 28.000 opleidingen en € 20.000 gratificaties);
- - € 0,15 miljoen taakstelling uit de begroting 2024 (dekking tlv projecten en incidentele middelen) is onderdeel geworden van het P-budget;
- - € 0,15 miljoen diverse posten waaronder minder formatie toegevoegd vanuit programmaplan duurzaamheid dan geprognoseerd en lagere bijdrage aan overige personeelsbudgetten vanwege een lagere loonsom;
- + € 0,5 miljoen loonontwikkeling conform de nieuwe cao voor 2026.

Onderstaand de beleidsindicatoren conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).

Indicator	Realisatie 2022	Begroot 2023**	Realisatie 2023	Begroot 2024**	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Bron
Formatie: aantal Fte per 1.000 inwoners	6,8*	6,7*	6,9**	7,3**	7,7**	7,7**	7,6**	Interne bron
Bezetting: aantal Fte per 1.000 inwoners	6,4	6,3	6,6**	6,9	7,1**	7,2	7,3	Interne bron
Apparaatkosten: kosten per inwoner	654,6	655,7	732,4	737,0	774,6	821,3	823,7	Interne bron
Externe inhuur tlv P-budget	17%	15%	19%	15%	14%	19%	14%	Interne bron
Externe inhuur tlv P-budget incl overige budgetten	25%	19%	25%	22%	22%	22%	19%	Interne bron
Overhead: % van totale lasten	13%	15%	12%	15%	13%	15%	15%	Interne bron

*Excl. Formatie Uitvoeringsprogramma en diverse genomen raadsbesluiten.

** Incl. Formatie Uitvoeringsprogramma en diverse genomen raadsbesluiten.

Communicatie

De gemeente Overbetuwe blijft investeren in toekomstbestendige communicatie. Samenlevingsgerichte, toegankelijke en betrouwbare informatie versterkt het vertrouwen van inwoners, ondernemers en instellingen en bevordert hun betrokkenheid bij gemeentelijk beleid en besluitvorming.

Door het verder professionaliseren van onze communicatieaanpak van luisteren, bespreken en vertellen, willen we de effectiviteit en samenhang van onze uitingen vergroten. Aan de hand van de communicatievisie en een geïntegreerde content- en kanaalstrategie ontwikkelen we communicatiestrategieën en herkenbare, consistente boodschappen in woord en beeld. Deze sluiten zo goed mogelijk aan bij de belevingswereld van onze doelgroepen en maken het makkelijker om mee te doen, mee te denken en betrokken te zijn.

Daarnaast speelt communicatie een belangrijke rol in het goed uitleggen van maatregelen en andere maatschappelijke vraagstukken. Denk aan het duiden van de context en achterliggende keuzes, zodat inwoners begrijpen waarom maatregelen nodig zijn en wat dit voor hen betekent. Dit draagt bij aan transparantie, vertrouwen en het voeren van het gesprek.

Met het gebruik van toegankelijke middelen willen we zorgen dat onze communicatie voor iedereen begrijpelijk en bruikbaar is. Tot slot investeren we ook in de ontwikkeling van communicatieve vaardigheden binnen de organisatie.

Informatiemanagement

In 2026 zetten we verder in op het optimaliseren van onze processen en het transparanter communiceren met inwoners. We ontwikkelen ons nieuwe zaaksysteem door. Dit draagt bij aan het procesgericht werken en onze dienstverlening. Daarnaast wordt communicatie met inwoners en ondernemers gemakkelijker met de Persoonlijke Internet Pagina (PIP). Via dit digitale loket kunnen inwoners hun aanvragen volgen en waar nodig aanvullen.

We blijven onze processen optimaliseren en digitaliseren. Zo blijven we efficiënt en ook wendbaar bij nieuwe veranderingen vanuit wetgeving of de samenleving. Door onze beschikbare data uit onze informatiesystemen te gebruiken kunnen we beter sturen op diverse beleidsterreinen. We zijn tevens aan de slag met de ontwikkelingen rondom artificial intelligence en common ground. Hiermee worden we wendbaarder bij het inrichten van onze applicaties en kunnen we de daarbij benodigde data beter inzetten. Ook bereiden we ons voor op een collectieve aanpak van common ground vanuit de VNG.

Sinds 2020 is het beheer van de ICT-infrastructuur ondergebracht in de ICT-samenwerking met de gemeente Lingewaard. Samen blijven we investeren in een veilige en up to date infrastructuur. Ook ontwikkelen we samen met de gemeente Lingewaard een automatiseringsstrategie. In deze strategie bepalen we wat we op middellange termijn nodig hebben aan automatisering en hoe we dat gaan organiseren.

Tot slot investeren we in het verder op orde brengen van ons informatiebeheer. Op deze manier werken we zo aan een meer transparante overheid. En bovendien voldoen we zo aan de eisen vanuit de Wet Open Overheid en aan de nieuwe Archiefwet die in 2026 ingaat.

Informatieveiligheid

In een tijd waarin digitale technologieën invulling geven aan ons dagelijkse werk, nemen wij als gemeente onze verantwoordelijkheid voor de bescherming van informatie, bijvoorbeeld persoonsgegevens. Wij zorgen ervoor dat de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van gegevens gewaarborgd blijven. Dit doen wij niet alleen om te voldoen aan de wet, maar ook om het vertrouwen van onze inwoners en partners te behouden.

In 2026 investeren wij in onze informatiebeveiliging om deze verder te versterken. Dit doen we onder meer door monitoring en detecting te versterken en het identiteits- en toegangsbeheer verder te ontwikkelen. Deze investering is cruciaal om onze doelstellingen te realiseren en onze digitale infrastructuur en gegevens te beschermen tegen de steeds geavanceerdere cyberdreigingen. Informatiebeveiliging is en blijft een topprioriteit. Door voortdurende inzet, voldoende middelen en samenwerking zorgen wij ervoor dat we een veilige digitale werkomgeving creëren waarin onze inwoners en medewerkers met vertrouwen kunnen handelen.

Planning & control

In het stuurmodel 2023 is opgenomen dat de raad twee keer per jaar een bestuursrapportage ontvangt: in mei en oktober. Bij de eerste bestuursrapportage wordt de raad ook geïnformeerd over de projecten naar de stand per 1 januari en later in het jaar over de stand per 1 juli. Daarnaast ontvangt de raad bij elke circulaire van de rijksoverheid (meestal in mei, september en december) een raadsvoorstel met de gevolgen van deze circularies voor gemeente Overbetuwe.

Begin 2026 wordt de kadernota 2027 opgesteld, die vervolgens in juni ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden. Hierna wordt in november de programmabegroting 2027-2030 door de raad vastgesteld. In 2026 leggen we tevens verantwoording af over de uitvoering van de begroting 2025 met de jaarverantwoording 2025, die uiterlijk op 15 juli bij de provincie wordt aangeleverd.

Met deze aanpak zorgen we voor een transparant en gestructureerd proces, waarbij de raad tijdig en volledig wordt geïnformeerd over de financiële stand van zaken en de vooruitzichten.

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet is het verplicht om onderzoeken uit te voeren naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het door het college gevoerde bestuur. In de “Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid bestuur gemeente Overbetuwe 2023” is opgenomen dat het college minimaal één 213a onderzoek per jaar uitvoert. De uitkomsten van dit onderzoek wordt ter informatie aan de gemeenteraad aangeboden. Het onderwerp voor 2026 wordt in de auditcommissie van november 2025 bekend gemaakt. Hiermee wordt geborgd dat de raad tijdig inzicht heeft in de onderzoeksagenda en haar kaderstellende en controlerende rol effectief kan vervullen.

In maart 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dit leidt tot een nieuw coalitieakkoord en daarmee tot een herijking van lopende werkzaamheden, het eventueel stopzetten van bestaande projecten en het opstarten van nieuwe initiatieven. De organisatie vertaalt de nieuwe prioriteiten in beleid en uitvoering, en past de bestaande planning- en controlcyclus documenten daarop aan, zodat de doelen van het nieuwe bestuur effectief kunnen worden gerealiseerd.

Rechtmatigheid

Het college geeft een verklaring af bij de financiële rechtmatigheid die opgenomen wordt in de jaarrekening 2025. Het doel is om met een bepaalde mate van zekerheid vast te stellen dat de financiële handelingen hebben plaatsgevonden binnen de kaders van de raad en aan wet- en regelgeving. Dit realiseren we door te werken volgens het door de raad vastgestelde stuurmodel 2023 en het vaststellen van het interncontroleplan 2026 door het college.

Daarnaast stelt de raad (via de auditcommissie) voor aanvang van het boekjaar de materialiteit van de rechtmatigheidsverklaring 2026, verantwoordingsgrens 2026 voor de rechtmatigheid en het normenkader 2026 vast. Indien beleid in 2026 aangepast wordt, gaan we het normenkader 2026 met deze wijzigingen per einde boekjaar opnieuw laten vaststellen door de raad.

In 2026 gaan we verder werken aan het efficiënt ontsluiten van data voor de diverse controles en onderzoeken.

Inkoop en contractmanagement

De gemeente gaat ook in 2026 aan de slag met de acties uit het actieplan Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI). MVOI is een manier waarop de overheid kan helpen bij het bereiken van deze doelen door zorgvuldig te kiezen wat ze kopen. MVOI houdt in dat de gemeente niet alleen rekening houdt met de prijs van haar inkopen, maar ook met milieu- en sociale effecten. Deze effecten zijn ondergebracht in zes thema's: Milieu en Biodiversiteit, Klimaat, Circulair (inclusief biobased), Ketenvaerantwoordelijkheid (Internationale Sociale Voorwaarden), Diversiteit & Inclusie en Social Return. Hiermee werkt de gemeente concreet toe naar realisatie van de eigen maatschappelijke ambities, naar het verkleinen van de eigen voetafdruk en het geven van het goede voorbeeld. Acties die in 2026 gepland zijn vooral gericht op kennisontwikkeling en kennisdeling.

VI. Verbonden partijen

Inleiding

1. Inleiding

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), titel 2.3., artikel 15, dient de gemeente in de begroting aandacht te besteden aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Er zijn immers bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten kunnen voortvloeien. Om te spreken van een verbonden partij, dient de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang in de betreffende partij te hebben.

De paragraaf verbonden partijen dient tenminste te bevatten:

1. de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
2. de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
3. de lijst van verbonden partijen.

2. Bestuurlijk belang

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een bestuurlijke participatie of het hebben van stemrecht. Het uitoefenen van bestuurlijke invloed op het bestuur van een bestuurlijk verbonden organisatie door de gemeente is er op gericht het publieke belang te dienen. In het nastreven van het publieke belang dient de reden gelegen te zijn van het aangaan van een relatie met een derde rechtspersoon.

3. Financieel belang

Alleen een bestuurlijk belang maakt een partij nog geen zogenaamde verbonden partij, daarvoor is ook een financieel belang vereist. Onder financieel belang worden niet alleen eigendomsrechten, zoals die voortvloeien uit het bezit van aandelen begrepen, maar ook constructies als het verstrekken van leningen, het verlenen van subsidies en het stellen van garanties.

4. Beleid verbonden partijen

In de “Nota verbonden partijen” is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en het toezicht met betrekking tot de verbonden partijen is geregeld. Het doel hiervan is de gemeenteraad inzicht te geven over de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd over goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en over adequate beheersing van de eventuele risico's. Het gaat niet alleen om het bereiken van doelstellingen van de verbonden partijen zelf, maar ook om het bereiken van de doelstellingen die de gemeente met deelname in de verbonden partij heeft beoogd. Zowel financieel als inhoudelijke prestatieafspraken. Op 1 oktober 2024 wordt de nota verbonden partijen gemeente Overbetuwe 2024 aangeboden aan de raad.

Financieel overzicht

Nr	Cat	Verbonden partij	Bijdrage (bedragen x € 1.000)	2026	Eigen vermogen 1 jan 31 dec	Vreemd vermogen 1 jan 31 dec	
Gemeenschappelijke regelingen							
1	A	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	5.730	9.309	14.331	48.887	47.664 *
		Veilig Thuis	500	350	36	1.284	1.591
2	A	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	1.217	857	870	7.099	6.555 *
3	A	Park Lingezegen	326	5.210	4.984	249	235 *
4	B	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR)	4.709	714	560	6.757	4.141 *
5	B	Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal	0	3.094	2.992	1.570	1.543 *
6	B	Recreatieschap Overbetuwe	0	0	0	0	0 *
7	B	BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	2.540	0	0	10.691	10.121 *
8	B	GR Regio Arnhem Nijmegen (Groene Metropoolregio)	492	348	381	4902	5324
Vennootschappen en coöperaties							
9	A	Commandiet Westeraam BV	0	0	0	0	0
10	B	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	4.721.000	4.777.000	110.819.000	123.164.000 *
11	B	Vitens NV	0	677.700	713.600	1.560.000	1.684.800 *
13		Dar	0	0	0	0	0
Stichtingen en Verenigingen							
12	B	St. Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk (SSGA)	4	1.770	1.601	899	711 *
Totale bijdrage verbonden partijen			15.518				
* De omvang van het eigen- en vreemd vermogen is gebaseerd op de jaarstukken 2024.							

VP Gemeenschappelijke regelingen

VP 01. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

Verbonden partijen begroting 2026

1. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	
VGGM: Per 1 januari 2025 is de governance VGGM gewijzigd. Er zijn twee bestuurscommissies die worden ingesteld: één voor veiligheid (bestaande uit burgemeesters) en één voor publieke gezondheid en ambulancezorg (bestaande uit wethouders). Veilig Thuis: geen relevante ontwikkelingen	
Doelstelling/openbaar belang	Draagt zorg voor de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, preventie, veilig thuis, epidemiologie, hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulancehulpverlening, bevolkingszorg, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.
Bestuurlijk belang	AB: - Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos (plv. locoburgemeester) Bestuurscie. Veiligheid: - Burgemeester R.P. Hoytink- Roubos Bestuurscie. Gezondheid: - Wethouder C.B.A. Teunissen (voorzitter) DB: - Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos - Wethouder C.B.A. Teunissen

Deelnemende partijen	15 regiogemeenten: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Risico's	Hoog
Programma	Duurzame en gezonde samenleving, Leefbare en bereikbare samenleving, Inclusieve en participatiesamenleving.

VP 02. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Verbonden partijen begroting 2026

2. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Vanaf 1 januari 2026 gaat de ODRA op in een nieuwe gefuseerde dienst met de ODRN, ODGM genaamd. De begroting van de fusieorganisatie voor 2026 bestaat vooralsnog uit de beide afzonderlijke begrotingen voor 2026. ODRA en ODRN hanteren op dit moment namelijk nog een verschillende financieringssysteem. Voornemen is voor de fusieorganisatie op termijn over te gaan op de financieringssysteem zoals ontwikkeld in het interbestuurlijk programma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Dit betekent een wezenlijke wijziging van financiering en zal ongetwijfeld leiden tot herverdeelkosten. Dit voornemen is eerder ook al binnen de ODRA uitgesproken. De ODRA presenteert een sluitende begroting voor 2026. De totale omzet wordt geraamd op € 28 miljoen. De begroting is volledig gebaseerd op het meerjarenplan van de ODRA. De daarin geschetste ontwikkelingen in het reguliere werk, de voorgenomen projecten en de organisatieontwikkeling (bedrijfsvoering) zijn financieel vertaald door de veranderingen te extrapoleren op de werkpakketten 2025, de realisatie 2024 en alle rechten verbonden aan de CAO 2025, (langlopende) inkoopcontracten en de verwachtingen rond de indexering. De voornaamste oorzaak van de stijging van de bijdrage aan de ODRA voor 2026 is tariefstijging in verband met de nieuwe CAO en inflatie. Het tarief stijgt met € 3,- van € 104,- naar € 107,- per uur.

Doelstelling/openbaar belang	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder A.T.L. van den Dam (plv. E.G.H. Westerbeek) DB: Wethouder A.T.L. van den Dam
Deelnemende partijen	Provincie Gelderland en 10 regiogemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Risico's	Hoog
Programma	Duurzame en gezonde samenleving

VP 03. Parkorganisatie (Park Lingezen)

Verbonden partijen begroting 2026

3. Parkorganisatie (Park Lingezen)

Om tijdig inzicht te krijgen in het beheer van de contracten en het verloop van de financiële positie van het park, is een dashboard gerealiseerd. Het dashboard is in 2024 in gebruik genomen.

Doelstelling/openbaar belang	De coördinatie van het beheer Park Lingezegen
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder W.H. Hol, Wethouder A.T.L. van den Dam Plaatsvervangend AB: wethouder E.G.H. Westerbeek, Wethouder K. Grimm DB: Wethouder W.H. Hol
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe
Risico's	Laag
Programma	Leefbare en bereikbare samenleving

VP 04. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem

Verbonden partijen begroting 2026

4. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland te Arnhem	
Op 19 juni 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met de jaarstukken 2024, de begrotingswijziging 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2029 van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Autonome ontwikkelingen en het uitvoeringsbeleid zijn van invloed op de financiële begroting. Daarnaast wordt in het kader van een efficiënte uitvoeringsorganisatie in relatie tot de financiële kaders van de deelnemende gemeenten, kritisch gekeken waar besparingen mogelijk zijn en wordt er scherp en realistisch begroot. Vanaf 2026 worden de Doorstroompuntactiviteiten bij het RBL op een andere wijze gefinancierd door het Rijk. Dit betekent een verruiming van de doelgroep en de uitbreiding van de taken van het Doorstroompunt vanwege de nieuwe wet "Van School naar Duurzaam Werk". In 2026 stijgt de DSP-bijdrage als gevolg van de nieuwe DSP-financiering.	
Doelstelling/openbaar belang	Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein op het gebied van: - inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein; - de Leerplichtwet 1969 en de RMC-functie; - de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben; - het formele werkgeverschap voor medewerkers met een arbeidsovereenkomst in het kader van de Wet sociale werkvoorziening; - het contractbeheer en contractmanagement van inburgeringstrajecten; - het regiosecretariaat Zorg, het regio advies Jeugd en regionale projecten Jeugd.
Bestuurlijk belang	AB: Wethouder A.T.L. van den Dam (plv. Wethouder C.B.A. Teunissen).
Deelnemende partijen	De 11 regio- gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar (Zevenaar na fusie met Rijnwaarden tot 1 gemeente).
Risico's	Midden
Programma	Inclusieve en participatiesamenleving, Werkende en lerende samenleving

VP 05. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal

Verbonden partijen begroting 2026

5. Samenwerkingsverband Euregio Rijn-Waal	
Geen relevante ontwikkelingen	
Doelstelling/openbaar belang	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking op verschillende inhoudelijke thematieken. Mn. bestuurlijk relevant netwerk, inhoudelijke inzet gaat via diverse programma's en eventueel voortkomende subsidiemogelijkheden.
Bestuurlijk belang	Euregioraad: 1. Burgemeester R.P. Hoytink-Roubos 2. Raadslid: H. van der Heijden 3. Raadslid: G. Maaijen Plaatsvervangers Euregioraad: 1. Wethouder K. Grimm 2. Raadslid: vacature 3. Raadslid: D. Vennis
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, gevestigd in Kleve, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten.
Risico's	Laag
Programma	Algemeen Bestuur

VP 06. Recreatieschap Over-Betuwe**Verbonden partijen begroting 2026**

6. Recreatieschap Over-Betuwe	
In de Gemeenschappelijke Regeling met Recreatieschap Over-Betuwe vinden geen financiële transacties plaats. Bij de verzelfstandiging van het Recreatieschap in 1999 werd een afkoopsom betaald ten behoeve van toekomstig beheer. De aanpassing van de gemeenschappelijke regeling in juli 2024, naar nieuwe wettelijke eisen, is een verlenging van de vorige regeling. Voor deze GR voorzien we geen relevante ontwikkelingen in het kader van de begroting 2026.	
Doelstelling/openbaar belang	De belangen van de deelnemende gemeenten ten aanzien van openluchtrecreatie en het toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescherming, voor zover het de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie betreft, op bovenlokaal niveau.
Bestuurlijk belang	Er zijn twee AB-leden, tevens DB-leden: 1. Wethouder W.H. Hol 2. Wethouder K. Grimm Er zijn twee plaatsvervangers: 1. Wethouder A.L.T. van den Dam 2. Wethouder E.G.H. Westerbeek
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe.
Risico's	Laag
Programma	Leefbare en bereikbare samenleving

VP 07. BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Verbonden partijen begroting 2026

7. Bedrijfsvoeringsorganisatie Vervoersorganisatie Arnhem Nijmegen (BVO-VAN, voorheen DRAN)	
Geen relevante ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	De samenwerking heeft als doel het gemeentelijk doelgroepenvervoer en het leerlingenvervoer slimmer, efficiënter en klantvriendelijker te organiseren en beter af te stemmen op de mogelijkheden van de inwoners.
Bestuurlijk belang	Bestuur: Wethouder K. Grimm (plv. Wethouder E.G.H. Westerbeek)
Deelnemende partijen	18 regiogemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar
Risico's	Laag
Programma	Inclusieve en participatiesamenleving, Werkende en lerende samenleving

VP 08. Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen (Groene metropoolregio).**Verbonden partijen begroting 2026**

8. Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen (Groene metropoolregio).	
De Groene Metropoolregio geeft in 2026 uitvoering aan de Regionale Agenda 2025-2028. Er zijn verder geen relevante ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	Opgaven bevinden zich vooral op ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur). Inzet op drie niveaus: gedeelde lobby en Public Affairs (o.a. Den Haag en Brussel), gezamenlijke inzet bij opgaven met regionale schaal én samenwerking op thema's waar dit efficiënter is.
Bestuurlijk belang	- Lid AB: Wethouder A.T.L. van den Dam (plv. lid AB R.P. Hoytink-Roubos) - Groene Groeiregio: wethouder W.H. Hol - Verbonden Regio: wethouder W.H. Hol - Ontspannen Regio: wethouder A.T.L. van den Dam - Productieve Regio: wethouder K. Grimm - Circulaire Regio: wethouder E.G.H. Westerbeek
Deelnemende partijen	17 regio- gemeenten: Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar
Risico's	Midden
Programma	Algemeen bestuur

VP Vennootschappen en coöperaties**VP 09. Commandiet Westeraam B.V. te Elst****Verbonden partijen begroting 2026**

9. Commandiet Westeraam B.V. te Elst

De algemene vergadering van aandeelhouders heeft op 24 juni 2025 besloten de Commandiet Westeraam B.V. te ontbinden. De vereffening zal in 2025 plaatsvinden, waarmee de liquidatie is afgerond. Daardoor zal in 2026 de Commandiet geen verbonden partij meer zal zijn. De financiële consequenties zijn reeds in de jaarrekening 2024 verwerkt.	
Doelstelling/openbaar belang	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de Commandiet neemt de gemeente voor 48 % deel in de inbreng van de commanditaire vennoten.
Bestuurlijk belang	Wethouder W. Hol vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders Directeur: Dirk van Eeten De directeur van de Commandiet tekent de jaarstukken van de GEM De ingelegde aandelenkapitalen in de GEM Westeraam Elst CV (€ 217.815) en de GEM Westeraam Beheer BV (€ 10.892) zijn inmiddels aan de gemeente teruggestort.
Deelnemende partijen	Gemeente Overbetuwe
Risico's	Laag
Programma	Leefbare en bereikbare samenleving

VP 10. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag

Verbonden partijen begroting 2026

10. Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag	
Geen relevante ontwikkelingen.	
Doelstelling/openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valutatransacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.
Bestuurlijk belang	Wethouder A.T.L. van den Dam vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het aandelenbelang van de gemeente in BNG, een stem per aandeel van EUR 2,50 nominaal. Dit is 0,04% van het totaal aantal uitstaande aandelen.
Deelnemende partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en gemeenten.
Risico's	Laag
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 46.429

VP 11. Vitens N.V. te Zwolle

Verbonden partijen begroting 2026

11. Vitens N.V. te Zwolle	
In 2026 zijn er geen relevante ontwikkelingen	
Doelstelling/openbaar belang	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening
Bestuurlijk belang	Wethouder A.T.L. van den Dam vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
Deelnemende partijen	107 gemeenten en 3 provincies
Risico's	Laag
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Dividend	€ 0

VP 13. DAR**Verbonden partijen begroting 2026**

13. Dar	
Vanaf 1 januari 2026 neemt de gemeente Overbetuwe als aandeelhouder deel aan het samenwerkingsverband Dar. De tarieven dienstverlening 2026 zijn op dit moment nog niet bekend.	
Doelstelling/openbaar belang	Inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.
Bestuurlijk belang	Continuering afvalinzameling en de verwerking ervan op duurzame wijze.
Deelnemende partijen	Dar Gemeente Overbetuwe
Risico's	Midden (voorlopige risico-inschatting vooruitlopend op definitieve aandelenkapitaal)
Programma	Afval

VP Stichtingen en verenigingen**VP 12. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)****Verbonden partijen begroting 2026**

12. Stichting Samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (SSGA)	
Geen relevante ontwikkelingen	
Doelstelling/openbaar belang	Een toegang tot SSGA is nodig om een robuuste en toekomstgerichte ICT-beheerorganisatie te verkrijgen door deze centraal te positioneren. Het beoogd effect is een verhoogde continuïteit van de informatievoorziening en (digitale) dienstverlening en mogelijkheid tot innovatie(ve) producten.
Bestuurlijk belang	Teammanager Informatie en Ondersteuning
Deelnemende partijen	27 deelnemers zoals gemeenten, scholen en andere non-profit organisaties

Risico's	Laag
Programma	Reguliere werkzaamheden

VII. Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf wordt een beknopte toelichting gegeven op het te voeren grondbeleid in de periode 2026 tot en met 2029.

Het gemeentelijk grondbeleid

Op 27 juni 2024 is door de gemeenteraad de "Nota Grondbeleid Overbetuwe" vastgesteld. Met deze nota wordt een toekomstbestendig beleid beoogd, wat leidt tot een meer situationeel grondbeleid. In deze nieuwe nota beschrijven we met name hoe we als gemeente onze rol pakken en welke afwegingen we daarbij maken, inclusief de wijze van verantwoording.

Voorbeelden van vragen die we hierbij stellen zijn: aan welke functies is behoefte? Hoe groot is het ruimtebeslag? Wat is de planning? Hiermee dient de Nota Grondbeleid geen doel op zich, maar is en blijft het een middel om gemeentelijke doelstellingen te realiseren. De financiële drijfveer staat dan ook niet centraal (hoe verdienen we geld op onze gronden), maar het gaat vooral om de maatschappelijke drijfveren. Hiervoor biedt de nota een duidelijk kader.

Verlies- en winstneming

Als uit de exploitatieopzet blijkt dat een verlies op een complex ontstaat, wordt hiervoor een voorziening getroffen. Bij winstgevend complexen dient, voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen te worden. Dit zal jaarlijks worden beoordeeld bij de actualisatie van de grondexploitaties.

De te verwachten resultaten van de lopende actieve complexen

In 2026 zijn de volgende actieve grondcomplexen in exploitatie. Op basis van het inzicht per 1-7-2025 worden hiervoor de volgende resultaten verwacht:

Complex (bedragen x € 1.000)	Resultaat GREX	Eindwaarde per
Woningbouwcomplexen		
Elst Centraal (stationsplein West)	769 N	31-12-2027
<i>subtotaal</i>	769 N	
Bedrijvencomplexen		
De Merm Oost Elst	1.104 N	31-12-2027
Spoorallee Elst	259 N	31-12-2026
Elst Centraal Oost (Rijnstate)	858 N	31-12-2028
<i>subtotaal</i>	2.221 N	
Totaal	2.990 N	
Voor de complexen met een nadelig saldo is een voorziening gevormd van € 2,99 miljoen.		

Faciliterende grondcomplexen

Naast de bovengenoemde actieve grondcomplexen zijn er ook faciliterende grondcomplexen. Bij deze faciliterende grondcomplexen maakt de gemeente het ontwikkelaars/grondeigenaren mogelijk hun gronden te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan de desbetreffende grondexploitatie worden op de ontwikkelaar/grondeigenaar verhaald. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan. De gemeente beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit het begeleiden van de planvorming voorafgaand en tijdens de bestemmingsplanprocedure (inspraak en vaststellen van het bestemmingsplan) en toezicht op de aanpassing van openbare voorzieningen en eventueel overdracht van openbaar gebied. Bij de voorbereiding tot realisatie van deze projecten worden de volgende overeenkomsten gebruikt:

- **Intentieovereenkomst:** hierin worden afspraken gemaakt over de rolverdeling en kosten om de maatschappelijke, financiële en ruimtelijke haalbaarheid van het plan te toetsen.
- **Exploitatieovereenkomst:** hierin worden naast financiële afspraken ook afspraken gemaakt over het woningbouwprogramma, inrichtingsplannen en de bestemmingsplanmedewerking.

Met ingang van 2024 zijn door de invoering van de omgevingswet deze verhaalbare plankosten wettelijk gemaximaliseerd.

Bij enkele faciliterende grondcomplexen kunnen niet alle plankosten verhaald worden op de ontwikkelaar. Vanaf 2025 wordt dit jaarlijkse tekort geraamd op € 75.000. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Toenemende intensiteit van participatietrajecten
- Uitwerking van aangenomen moties door de gemeenteraad
- Vertraging door ruimtelijk procedures
- Mutaties van projectmedewerkers

Risico's grondexploitatie

De risico's die de gemeente Overbetuwe loopt met de uitvoering van de grondexploitatie zijn:

Organisatorische risico's:

- Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen
- Het niet (volledig) toekennen van subsidies

Projectrisico's:

- Archeologie
- Bodemverontreiniging
- Onvoldoende ruimte voor de dekking van algemene en rentekosten

Verhaalrisico's:

- Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars

Risico's op gebied van wet en regelgeving:

- Wijzingen in regelgeving door Europese, Rijks en Provinciale beleid die de voortgang van de projecten kunnen beperken. (o.a. het stikstofbesluit)

Economische risico's:

- Nadelige economische conjunctuur. Dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen), leidend tot (extra) rentekosten.

De actieve (grond)complexen worden geheel voor rekening en risico van de gemeente uitgevoerd. Om hiervoor het risico te kunnen dekken is gemeentelijke weerstandscapaciteit noodzakelijk. De weerstandscapaciteit is een financiële buffer om tegenvallers op te vangen op een zodanige wijze, dat het voorzieningenniveau ongewijzigd kan worden gehandhaafd. Door aandacht te besteden aan het weerstandsvermogen voor grondcomplexen en ruimtelijke projecten kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller aanleiding is tot bezuinigingen.

De gewogen risicobedragen per 1-1-2026 van de actieve grondcomplexen over de periode 2026-2029 zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de programmabegroting. Het totale gewogen bedrag van de risico's van de grondcomplexen bedraagt ca. **€ 570.000** (risico 4 en 5).

Grondcomplexen

In de jaren 2026 t/m 2029 wordt gewerkt aan de realisatie van onderstaande grondcomplexen.

Complex	Kern	Programma	Looptijd
Actieve woningbouw complexen in exploitatie			
Elst Centraal (stationsplein West)	Elst	2 woningen	t/m 2025
Actieve bedrijven complexen in exploitatie			
De Merm Oost	Elst	Ontwikkeling Deel Noord 1,5 ha	nader te bepalen
Spoorallee	Elst	Verkoop laatste kavel	t/m 2026
Elst Centraal Oost	Elst	Bedrijfskavels	t/m 2028
Nog in exploitatie te nemen actieve woningbouw complexen			
De Biezenkamp (Driel - Zuid Oost) *	Driel	ca. 150 woningen	nader te bepalen
Herontwikkeling Land van Tap	Elst	nader te bepalen	nader te bepalen
Herontwikkeling De Helster	Elst	nader te bepalen	nader te bepalen
Passieve woningbouw complexen			
Virehof (Baltussenweg)	Driel	41 woningen	nader te bepalen
Klooster - (Elst centraal) *	Elst	ca. 56 woningen	nader te bepalen
De Pas - Zuid	Elst	350 woningen	nader te bepalen
De Pas - Noord	Elst	120 woningen	nader te bepalen
Rijzenburg fase 1	Elst	21 woningen	nader te bepalen
Rijzenburg fase 2	Elst	14 woningen	nader te bepalen
Grintpad	Herveld	17 woningen	nader te bepalen
NIOO terrein	Heteren	22 woningen	nader te bepalen
Danenberg Flanken	Slijk Ewijk	26 woningen	nader te bepalen
Veldzicht	Zetten	49 woningen	nader te bepalen
Zetten Zuid fase 2	Zetten	80 woningen	nader te bepalen
Lingezicht	Elst	395 woningen	nader te bepalen
Tuindersbuurt *	Andelst	55 woningen	nader te bepalen
Kerkstraat	Randwijk	31 woningen	nader te bepalen
Verlengde Rijnstraat	Driel	38 woningen	nader te bepalen
Hart van Oosterhout	Oosterhout	89 woningen	nader te bepalen
Oude Groenestraat	Oosterhout	31 woningen	nader te bepalen
Nieuwe Aamsestraat (Aamse Bengel)	Elst	37 woningen	nader te bepalen
Rijksweg Noord	Elst	8 woningen	nader te bepalen
Vriezenenck	Elst	57 woningen	nader te bepalen

Complex	Kern	Programma	Looptijd
Sint Willibrodusstraat	Herveld	34 woningen	nader te bepalen

* Bij deze projecten is het woningbouwprogramma indicatief, besluitvorming moet nog plaats vinden.

VIII. Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (WOO)

Stand van zaken Wet open overheid (WOO)

De Wet Open Overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Het doel van de Woo is een transparante overheid zodat inwoners meer vertrouwen krijgen in de overheid. De Woo kent twee typen verplichtingen. Enerzijds is er de verplichting tot passieve openbaarmaking. Dit betreft het zogenaamde 'Woo-verzoek' als opvolger van de WOB. Daarmee kan een inwoner of instelling een verzoek tot openbaarmaking van informatie doen. Anderzijds kent de Woo ook actieve openbaarmaking, waarbij de gemeente de verplichting heeft om stukken uit 15 informatiecategorieën uit eigen beweging openbaar te maken.

De invoering van de Wet is door het Rijk gefaseerd, waarbij bij het ingaan van de wet in 2022 is gestart met een inspanningsverplichting voor overheden om informatie waar zij kunnen actief openbaar te maken. De gemeente Overbetuwe doet dit bijvoorbeeld al via de website officielebekendmakingen.nl, de website raadoverbetuwe.nl en de website Overbetuwe.nl. Vanaf november 2024 maken we als gemeente conform de wettelijke verplichting informatie openbaar uit vier informatiecategorieën van de eerste tranche. Het is vooralsnog onduidelijk wanneer de verplichting ingaat voor openbaarmaking uit de resterende elf categorieën (tranches 2 t/m 4). We bereiden ons in 2026 hier verder op voor zodat we kunnen voldoen aan deze verplichting.

Informatiehuishouding op orde

Om een transparante en toegankelijke overheid te kunnen zijn, is het van belang dat de informatiehuishouding op orde is. In de Woo is dit dan ook expliciet opgenomen. Zeker in het kader van de passieve openbaarmaking (wanneer een inwoner informatie opvraagt) is het van belang dat informatie goed en snel vindbaar is. Informatiehuishouding op orde betekent dat helder is welke documenten er zijn en waar deze vindbaar zijn. Ook betekent het dat er een werkproces is ingericht zodat documenten na de voorgeschreven bewaartermijn vernietigd worden of gereed worden gemaakt om over te dragen aan een archiefbewaarplaats. De 'informatiehuishouding op orde' is een containerbegrip en vraagt vele stappen en een lange doorlooptijd. De komende jaren worden daarom diverse onderdelen gefaseerd opgepakt binnen de gemeente.

Wat gaan we in 2026 doen?

In 2026 gaan we door met het investeren in onze manier van werken en de inrichting van (de werkprocessen rondom) onze informatie, diensten en producten. Zo kunnen we een steeds transparantere en toegankelijker overheid worden. In 2026 gaan we (verder) aan de slag met:

- Voldoen aan het actief publiceren van informatie en documenten per informatiecategorie. Dit doen we onder andere door het verbeteren van onze werkprocessen. We bereiden ons hiermee voor op de verplichting vanuit het rijk op het actief openbaar maken van een aantal categorieën in 2026.
- Het onderzoeken en realiseren van digitale locaties waarop we actief informatie publiceren en de verwijzingen publiceren in de Woo-index.
- We maken gebruik van software waarmee we gemakkelijk documenten kunnen anonimiseren. Ook in 2026 gaan we verder met het inbedden van deze software in onze werkprocessen en het ermee werken.
- Bewustwording en adoptie: trainen van onze medewerkers in het actief openbaar maken van documenten (inclusief het anonimiseren van gegevens) en bewustwording van het nut hiervan. Daarnaast is er aandacht voor procesgericht werken en wie waarvoor verantwoordelijk is in het kader van de Woo.
- In 2026 werken we met een nieuw zaakstelsel. Dit stelsel is ondersteunend in het op orde brengen van de informatiehuishouding. Zo is informatie op het juiste moment in een werkproces, voor de juiste functionaris en in de juiste vorm beschikbaar.

FINANCIËLE BEGROTING

I. Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid

In onderstaande tabel is per programma aangegeven wat de nagekomen financiële mutaties zijn ten opzichte van de Kadernota 2026.

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	2026	2027	2028	2029
Saldi Kadernota 2026	0	0	142	7
Mutaties 1. Duurzame en gezonde samenleving				
- Hogere bijdrage aan Veilig Thuis	-47	-47	-47	-47
Mutaties 2. Leefbare en bereikbare samenleving				
- Lagere doorbelasting rente en overhead grondexploitatie	-65	-65	-65	-65
Mutaties 3. Interactie met de samenleving				
-				
Mutaties 4. Inclusieve en participatiesamenleving				
-				
Mutaties 5. Werkende en lerende samenleving				
-				
Mutaties 6. Informatie en kennissamenleving				
-				
Mutaties 7. Financiën en bedrijfsvoering				
-				
Mutaties 8. Algemeen bestuur				
-				
Mutaties Alg. dekkingsmid / overhead / VPB / onvoorzien				
- Meicirculaire 2025	-170	-84	-197	595
- OZB-areaaluitbreiding (incl. hogere afdracht Park 15)	119	119	119	119
- Septembercirculaire 2025	-321	-449	-534	-618
Inzet Algemene Reserve	288	526	656	0
Overige mutaties verspreid over diverse programma's				
- Doorwerking structureel bedrag 2e Bestuursrapportage 2025	-1.168	-1.169	-1.169	-1.169
- Diverse kleinere mutaties van per saldo	-1	22	98	-36
- Aanvullende structurele dekking vanaf 2026	2.001	1.783	1.633	1.583
- Verlaging incidentele dekking uit Kadernota 2026	-636	-636	-636	0
Mutaties Totaal	0	0	-142	362
Saldi Begroting 2026	0	0	0	369

II. Overzicht baten en lasten 2026

Overzicht baten en lasten 2026

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	Lasten	Baten	Subtotaal	Mut. reserves	Saldo
1. Duurzame en gezonde samenleving	18.900	-16.200	2.700	-141	2.559
2. Leefbare en bereikbare samenleving	22.069	-3.446	18.623	-421	18.202
3. Interactie met de samenleving	1.248	-989	259	0	259
4. Inclusieve en participatiesamenleving	44.878	-1.957	42.921	111	43.032
5. Werkend en lerende samenleving	31.325	-12.414	18.911	0	18.911
6. Informatie en kennissamenleving	0	0	0	0	0
7. Financiën en bedrijfsvoering	21.431	-1	21.430	-62	21.368
8. Algemeen bestuur en regionale samenwerking	2.597	0	2.597	0	2.597
Subtotaal	142.448	-35.007	107.441	-512	106.929
Algemene Dekkingsmiddelen	7.084	-111.925	-104.841	-2.138	-106.979
Overhead *	-	-	-	-	-
VPB	10	0	10	0	10
Onvoorzien	40	0	40	0	40
Saldo	149.582	-146.932	2.650	-2.650	0

* Programma 7 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

III. Structureel begrotingssaldo

Structureel begrotingssaldo

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Duurzame en gezonde samenleving	18.900	-16.200	18.414	-15.788	19.106	-15.788	19.234	-15.788
2. Leefbare en bereikbare samenleving	22.069	-3.446	22.153	-3.446	22.140	-3.446	22.151	-3.446
3. Interactie met de samenleving	1.248	-989	1.248	-989	1.248	-989	1.248	-989
4. Inclusieve en participatiesamenleving	44.878	-1.957	44.533	-2.210	42.083	-2.214	41.741	-2.217
5. Werkend en lerende samenleving	31.325	-12.414	31.973	-12.759	31.922	-13.029	32.213	-13.329
6. Informatie en kennissamenleving	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Financiën en bedrijfsvoering	21.431	-1	21.379	-1	21.360	-1	21.361	-1
8. Algemeen bestuur en regionale samenwerking	2.597	0	2.548	0	2.548	0	2.548	0
Subtotaal	142.448	-35.007	142.248	-35.193	140.407	-35.467	140.496	-35.770
Algemene Dekkingsmiddelen	7.084	-111.925	5.369	-111.119	4.963	-108.821	5.623	-110.286
Overhead *	-	-	-	-	-	-	-	-
VPB	10	0	10	0	10	0	10	0
Onvoorzien	40	0	40	0	40	0	40	0
Totaal	149.582	-146.932	147.667	-146.312	145.420	-144.288	146.169	-146.057
Saldo van baten en lasten	2.650		1.355		1.132		112	
Mutatie reserves	-2.650		-1.355		-1.132		-481	
Saldo na mutatie reserves	0		0		0		-369	
Saldo incidentele baten en lasten	-2.502		-1.239		-1.020		0	
Structureel begrotingssaldo	2.502		1.239		1.020		-369	

* Programma 7 bestaat volledig uit de overhead dus zijn de lasten en baten van de overhead niet meer afzonderlijk op deze regel gepresenteerd.

IV. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

	2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Duurzame en gezonde samenleving								
geen incidentele mutaties								
2. Leefbare en bereikbare samenleving								
geen incidentele mutaties								
3. Interactie met de samenleving								
geen incidentele mutaties								
4. Inclusieve en participatiesamenleving								
geen incidentele mutaties								
5. Werkende en lerende samenleving								
- Vrijval kapitaallasten door uits								
6. Informatie en kennissamenleving								
geen incidentele mutaties								
7. Financiën en bedrijfsvoering								
geen incidentele mutaties								
8. Algemeen bestuur								
geen incidentele mutaties								
Alg. dekkingsmid / overhead / VPB / onvoorzien								
- Vrijval kapitaallasten door uitstel vastgoedprojecten		-364		-364		-364		
Totaal	0	-364	0	-364	0	-364	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	-364		-364		-364		0	
Incidentele mutatie reserves (TV 0.10)	-2.138		-874		-656		0	
Effect op begrotingssaldo	-2.502		-1.238		-1.020		0	

Dit moet het worden -2.502 -1.238 -1.020 0

Toelichting incidentele baten en lasten > € 150.000

In aansluiting op de Notitie Structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV en de Richtlijn structurele en incidentele baten en lasten van onze toezichthouder lichten we de incidentele baten en lasten integraal toe.

Vrijval kapitaallasten uitstel vastgoedprojecten (Diverse TV)

Door het later gereedkomen van diverse vastgoedprojecten ontstaat er vrijval van kapitaallasten.

Mutaties reserves (TV 0.10)

Deze bedragen betreffen de onttrekking uit de Algemene Reserve om in de jaren 2026 t/m 2028 een sluitende begroting te krijgen.

V. Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren

Vergelijking met voorgaande begrotingsjaren

Volgt in definitieve versie.

Met ingang van de Begroting 2023 kent de gemeente Overbetuwe een nieuwe programma-indeling. Dit betekent dat de begrote lasten en baten van 2024 op programmaniveau niet goed vergelijkbaar zijn met de realisatie van 2022. Wat wel mogelijk is, is om de vergelijking op taakveldniveau te doen. De taakvelden zijn voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het totaal van de taakvelden sluit aan met de totale baten en lasten van de programma's. Onderstaand is de vergelijking opgenomen op taakveldniveau.

Met ingang van 2023 is op grond van de BBV een aantal wijzigingen doorgevoerd in het Hoofdtakveld Sociaal Domein. Er zijn een aantal taakvelden bijgekomen. Dit verklaart grotendeels de wijzigingen binnen dit Hoofdtakveld ten opzichte van voorgaande jaren.

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	Realisatie 2024			Begroting na wijziging 2025 (t/m 1e Berap-2025)			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
TV0.1 Bestuur	3.883	-1	3.882	2.572	0	2.572	2.597	0	2.597
TV0.2 Burgerzaken	1.477	-1.068	408	1.374	-986	389	1.248	-989	259
TV0.4 Overhead	19.644	-353	19.290	21.695	-1	21.694	21.431	-1	21.430
TV0.5 Treasury	194	-683	-490	149	-553	-404	-259	-538	-797
TV0.61 OZB woningen	383	-6.483	-6.100	406	-6.910	-6.504	410	-8.394	-7.984
TV0.62 OZB niet-woningen	52	-3.647	-3.595	45	-4.144	-4.100	45	-5.071	-5.026
TV0.64 Belastingen overig.	1.084	-1.572	-488	859	-1.247	-388	873	-1.259	-386
TV0.7 Alg. uitkering en overige uitk. Gemeentefonds	0	-89.970	-89.970	0	-91.682	-91.682	0	-96.661	-96.661
TV0.8 Overige baten en lasten	4.886	-4.606	280	6.914	-2.668	4.246	6.055	-2	6.053
TV0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	140	0	140	10	0	10	10	0	10
TV0.10 Mutaties reserves	2.326	-4.069	-1.744	2.181	-10.395	-8.214	201	-2.851	-2.650
Totaal Hoofdtakveld 0 Bestuur en ondersteuning	34.068	-112.453	-78.386	36.204	-118.584	-82.381	32.611	-115.765	-83.154
TV1.1 Crisbeheersing en brandweer	3.603	-4	3.599	3.861	0	3.861	4.007	0	4.007
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	1.939	-96	1.843	1.375	-129	1.246	1.336	-130	1.206
Totaal Hoofdtakveld 1 Veiligheid	5.542	-101	5.442	5.235	-129	5.106	5.344	-130	5.213
TV2.1 Verkeer en vervoer	5.811	-384	5.427	7.002	-26	6.976	6.512	-26	6.487
TV2.2 Parkeren	192	0	192	180	0	180	183	0	183
TV2.5 Openbaar vervoer	133	-9	124	103	0	103	103	0	103
Totaal Hoofdtakveld 2 Verkeer en vervoer	6.136	-393	5.743	7.285	-26	7.259	6.798	-26	6.773
TV3.1 Economische ontwikkeling	450	0	450	454	0	454	453	0	453
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	464	-60	403	98	-116	-18	116	-87	29
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	240	-189	52	255	-250	5	260	-267	-7
TV3.4 Economische promotie	0	0	0	0	-136	-136	0	-139	-139
Totaal Hoofdtakveld 3 Economie	1.154	-249	906	807	-502	305	829	-494	335
TV4.2 Onderwijshuisvesting	4.053	-40	4.013	4.877	-54	4.822	4.928	-33	4.894
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.103	-795	3.308	4.379	-676	3.703	4.253	-435	3.818

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	Realisatie 2024			Begroting na wijziging 2025			Begroting 2026		
Totaal Hoofdtakveld 4 Onderwijs	8.155	-835	7.321	9.255	-730	8.525	9.181	-468	8.713
TV5.1 Sportbeleid en activering	496	-349	148	463	-280	183	427	-240	187
TV5.2 Sportaccommodaties	3.769	-1.231	2.538	3.337	-1.239	2.098	3.303	-1.239	2.064
TV5.3 Cultuurpresentatie, - productie en participatie	676	-146	530	474	0	474	471	0	471
TV5.5 Cultureel erfgoed	232	-19	212	294	0	294	177	0	177
TV5.6 Media	1.168	-75	1.093	1.087	-70	1.017	1.115	-24	1.091
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.007	-258	4.749	5.610	-207	5.403	5.243	-217	5.025
Totaal Hoofdtakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	11.347	-2.077	9.270	11.266	-1.796	9.470	10.735	-1.720	9.014
TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.452	-2.627	4.825	7.164	-2.672	4.492	5.854	-1.664	4.190
TV6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.998	-153	3.845	0	0	0	0	0	0
TV6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO	0	0	0	731	0	731	635	0	635
TV6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	0	0	0	1.352	0	1.352	1.095	0	1.095
TV6.23 Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	0	0	0	2.174	-166	2.008	2.874	0	2.874
TV6.3 Inkomensregelingen	15.112	-11.598	3.515	14.893	-11.396	3.497	14.674	-11.922	2.753
TV6.4 WSW en beschut werk	3.650	0	3.650	4.053	0	4.053	3.957	0	3.957
TV6.5 Arbeidsparticipatie	2.090	-62	2.028	1.891	-108	1.783	1.751	0	1.751
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.453	-55	2.398	2.901	-84	2.817	3.068	-70	2.998
TV6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	5.377	-369	5.008	5.506	-262	5.244	5.749	-223	5.526
TV6.71b Begeleiding (WMO)	4.033	0	4.033	3.862	0	3.862	3.826	0	3.826
TV6.71c Dagbesteding (WMO)	777	0	777	874	0	874	785	0	785
TV6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	239	0	239	216	0	216	188	0	188
TV6.72a Jeugdzorg begeleiding	4.541	-15	4.526	0	0	0	0	0	0
TV6.72b Jeugdzorg behandeling	4.841	-34	4.807	0	0	0	0	0	0
TV6.72c Jeugdhulp dagbesteding	692	-186	506	0	0	0	0	0	0
TV6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	109	0	109	0	0	0	0	0	0
TV6.73a Pleegzorg	496	0	496	0	0	0	0	0	0
TV6.73b Gezinsgericht	865	0	865	0	0	0	0	0	0
TV6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	2.643	0	2.643	0	0	0	0	0	0
TV6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	3.640	0	3.640	0	0	0	0	0	0
TV6.74b Jeugdhulp crisis/LTA.GGZ-verblijf	982	0	982	0	0	0	0	0	0

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	Realisatie 2024			Begroting na wijziging 2025			Begroting 2026		
TV6.74c Gesloten plaatsing	313	0	313	0	0	0	0	0	0
TV6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	261	0	261	174	0	174
TV6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	11.536	0	11.536	12.935	0	12.935
TV6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	119	0	119	119	0	119
TV6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	111	0	111	111	0	111
TV6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	4.172	0	4.172	4.759	0	4.759
TV6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	647	0	647	573	0	573
TV6.791 PGB WMO	0	0	0	409	0	409	401	0	401
TV6.792 PGB Jeugd	0	0	0	430	0	430	575	0	575
TV6.81a Beschermd wonen (WMO)	101	-510	-409	671	-478	193	189	0	189
TV6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	42	-25	16	43	0	43	42	0	42
TV6.82a Jeugdbescherming	683	0	683	604	0	604	518	0	518
TV6.82b Jeugdreclassering	133	0	133	97	0	97	121	0	121
TV6.91 Coördinatie en beleid WMO	0	0	0	23	0	23	58	0	58
TV6.92 Coördinatie en beleid jeugd	0	0	0	53	0	53	230	0	230
Totaal Hoofdtakveld 6 Sociaal domein	65.265	-15.635	49.630	64.791	-15.166	49.625	65.260	-13.879	51.381
TV7.1 Volksgezondheid	2.491	-325	2.166	2.713	-238	2.475	2.777	-172	2.605
TV7.2 Riolerings	2.615	-4.063	-1.448	3.140	-4.849	-1.709	3.248	-5.062	-1.814
TV7.3 Afval	5.505	-7.494	-1.990	6.022	-8.180	-2.158	6.196	-8.448	-2.252
TV7.4 Milieubeheer	3.173	-1.109	2.064	4.479	-2.126	2.353	2.806	-931	1.875
TV7.5 Begraafplaatsen	138	-110	29	137	-104	33	142	-107	35
Totaal Hoofdtakveld 7 Volksgezondheid en milieu	13.923	-13.101	822	16.491	-15.497	994	15.170	-14.721	449
TV8.1 Ruimtelijke ordening	805	-132	673	1.165	-201	964	1.227	-207	1.020
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	634	-615	19	458	-866	-408	510	-820	-310
TV8.3 Wonen en bouwen	1.813	-2.061	-248	2.200	-1.366	834	2.118	-1.552	566
Totaal Hoofdtakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	3.252	-2.809	444	3.823	-2.433	1.390	3.855	-2.579	1.276
Saldo takvelden	148.843	-147.652	1.191	155.158	-154.864	294	149.783	-149.783	0

#

(bedragen x € 1.000) (lasten = + en baten = -)	Realisatie 2024	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2026
# op basis van de 2e Bestuursrapportage 2025 (raadsbehandeling op 4 november 2025) komt het verwachte resultaat 2025 uit op € 1.051.000 voordelig			

VI. Reserves en Voorzieningen

Stand en verloop per reserve en voorziening

	Saldo 1-1-2026			Bij	Af	Saldo 1-1-2027	Bij	Af	Saldo 1-1-2028	Bij	Af	Saldo 1-1-2029	Bij	Af	Saldo 31-12-2029
Algemene Reserve	17.177	0	2.138			15.039	0	875	14.164	0	656	13.508	369	0	13.877
Bestemmingsreserves:															
- Kapitaallasten Ambtshuis	728	0	33			695	0	34	660	0	36	625	0	37	588
- Kapitaallasten Hockeycomplex	574	0	68			505	0	68	437	0	68	368	0	68	300
- Kapitaallasten Heteren-Centrum	3.091	0	178			2.913	0	178	2.734	0	178	2.556	0	178	2.377
- Kapitaallasten kunstgras Spero	34	0	24			9	0	9	0	0	0	0	0	0	0
- Kapitaallasten sporthal HPC	1.063	0	48			1.015	0	48	967	0	48	919	0	48	872
- Kapitaallasten P&R garage Elst	359	0	6			353	0	7	347	0	7	340	0	7	333
- Kapitaallasten huisvesting	640	0	28			611	0	29	583	0	29	553	0	30	523
- Kapitaallasten Bemmelseweg	475	0	9			466	0	9	457	0	9	447	0	10	437
- Kapitaallasten spoor kruisingen Elst Noord	2.558	0	52			2.506	0	53	2.453	0	54	2.399	0	55	2.344
- Kapitaallasten Gastvrije Waaldijk	455	0	9			446	0	9	437	0	9	429	0	9	419
- Kapitaallasten optimalisatie De Pas	370	0	7			362	0	7	355	0	8	348	0	8	340
- Kapitaallasten openbare ruimte Heteren	1.141	0	22			1.119	0	22	1.097	0	23	1.074	0	23	1.051
- Kapitaallasten Molenhoekplein Valburg	1.227	0	23			1.204	0	23	1.181	0	24	1.157	0	24	1.133
- Kapitaallasten mjp's groot onderh. wegen / groen	600	0	0			600	0	0	600	0	0	600	0	0	600
- Bovenwijkse voorzieningen	3.171	pm	pm			3.171	pm	pm	3.171	pm	pm	3.171	pm	pm	3.171
- Vervanging materiaal Openbare Werken	1.868	90	203			1.754	90	184	1.660	90	184	1.566	90	185	1.470
- Stimulering bijzondere woonconcepten	190	pm	pm			190	pm	pm	190	pm	pm	190	pm	pm	190
- Afslag 38 Elst/Oosterhout	2.677	pm	pm			2.677	pm	pm	2.677	pm	pm	2.677	pm	pm	2.677
- Brede Scholen	142	111	pm			253	111	pm	364	111	pm	475	111	pm	586
- Aankoopregeling RTG	930	pm	pm			930	pm	pm	930	pm	pm	930	pm	pm	930
- Duurzaamheid	402	pm	pm			402	pm	pm	402	pm	pm	402	pm	pm	402
- Opbouw lokale infratructuur beschermd wonen	2.257	pm	pm			2.257	pm	pm	2.257	pm	pm	2.257	pm	pm	2.257
- Faciliteiten opvang	1.696	pm	pm			1.696	pm	pm	1.696	pm	pm	1.696	pm	pm	1.696
- Overhevelingen	1.562	0	1.562			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	28.210	201	2.275			26.136	201	682	25.654	201	677	25.178	201	682	24.697
Voorzieningen:															
- Wethouderspensioenen	6.042	pm	388			5.655	pm	388	5.267	pm	388	4.879	pm	388	4.491
- Nabestaandenpensioen	237	pm	27			210	pm	27	183	pm	27	156	pm	27	128
- Wachtgelden voormalige wethouders	59	0	54			4	0	4	0	0	0	0	0	0	0
- Groot-onderhoud gemeentelijke accommodaties	2.715	377	1.028			2.065	377	476	1.966	377	773	1.570	377	253	1.694
- Groot-onderhoud brede scholen	576	141	358			359	141	218	282	141	210	212	141	16	337
- Riolering	4.049	0	1.336			2.713	0	1.713	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000
Totaal voorzieningen	13.679	518	3.192			11.005	518	2.826	8.698	518	1.398	7.817	518	684	7.651

Prognose Algemene Reserve 2024

Werkelijk saldo 31-12-2024 voor resultaatbestemming	21.699
Dekking rekeningtekort 2024	-1.191
Werkelijk saldo 1-1-2025 na resultaatbestemming	20.508
Verwacht begrotingsoverschot 2025 (o.b.v. 2e Berap 2025)	1.051
<u>Onttrekkingen:</u>	
- dekking eenmalige posten jaarschijf 2025	-2.855
- storting in bestemmingsreserve overhevelingen	-1.425
- administratieve en begrotingswijzigingen 2025 t/m raad september 2025	-173
- restanten van claims uit voorgaande jaren (t/m 2024)	-1.775
<u>Stortingen:</u>	
- budgettair voordeel 2025 septembercirculaire 2025	1.846
Verwacht saldo 1-1-2026	17.177
Verwacht begrotingstekort 2026	0
<u>Onttrekkingen:</u>	
- incidentele dekking jaarschijf 2026 (Kadernota 2026)	-1.850
- aanvullende idekking jaarschijf 2026	-288
<u>Stortingen:</u>	
- (eenmalige) begrotingsposten 2026	0
Verwacht saldo 1-1-2027	15.039
Verwacht begrotingstekort 2027	0
<u>Onttrekkingen:</u>	
- incidentele dekking jaarschijf 2027 (o.b.v. Kadernota 2026)	-349
- aanvullende idekking jaarschijf 2027	-526
<u>Stortingen:</u>	
- (eenmalige) begrotingsposten 2027	0
Verwacht saldo 1-1-2028	14.164
Verwacht begrotingstekort 2028	0
<u>Onttrekkingen:</u>	
- aanvullende idekking jaarschijf 2027	-656
<u>Stortingen:</u>	
- (eenmalige) begrotingsposten 2028	0
Verwacht saldo 1-1-2029	13.508
Verwacht begrotingsoverschot 2029	369
<u>Onttrekkingen:</u>	
- incidentele dekking jaarschijf 2029	0
<u>Stortingen:</u>	
- (eenmalige) begrotingsposten 2029	0
Verwacht saldo 31-12-2029	13.877

Structurele toevoegingen en onttrekkingen per reserve

(bedragen x € 1.000)	Saldo 1-1-2026	Bij	Af	Saldo 1-1-2027	Bij	Af	Saldo 1-1-2028	Bij	Af	Saldo 1-1-2029	Bij	Af	Saldo 31-12-2029
BR kap.last. Ambtshuis	728	0	33	695	0	34	660	0	36	625	0	37	588
BR kap.last. Hockeycomplex	574	0	68	505	0	68	437	0	68	368	0	68	300
BR kap.last. Heteren-Centrum	3.091	0	178	2.913	0	178	2.734	0	178	2.556	0	178	2.377
BR kap.last. kunstgras Spero	34	0	24	9	0	9	0	0	0	0	0	0	0
BR kap.last. sporthal HPC	1.063	0	48	1.015	0	48	967	0	48	919	0	48	872
BR kap.last. P&R garage Elst	359	0	6	353	0	7	347	0	7	340	0	7	333
BR kap.last. huisvesting	640	0	28	611	0	29	583	0	29	553	0	30	523
BR kap.last. Bemmelseweg	475	0	9	466	0	9	457	0	9	447	0	10	437
BR kap.last. Spoor kruisingen	2.558	0	52	2.506	0	53	2.453	0	54	2.399	0	55	2.344
BR kap.last. Gastvrije Waaldijk	455	0	9	446	0	9	437	0	9	429	0	9	419
BR kap.last. Optimalisatie De Pas	370	0	7	362	0	7	355	0	8	348	0	8	340
BR kap.last. Openbare ruimte Heteren	1.141	0	22	1.119	0	22	1.097	0	23	1.074	0	23	1.051
BR kap.last. Molenhoekplein Valburg	1.227	0	23	1.204	0	23	1.181	0	24	1.157	0	24	1.133
BR kap.last. MJOP'sgroot onderh. wegen / groen	600	0	0	600	0	0	600	0	0	600	0	0	600
BR verv. materieel Openb. W.	1.868	90	203	1.754	90	184	1.660	90	184	1.566	90	185	1.470
BR Brede Scholen	142	111	pm	253	111	pm	364	111	pm	475	111	pm	586
Totale reserves	15.324	201	713	14.812	201	682	14.331	201	677	13.855	201	682	13.374

VII. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Algemeen:

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel.

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Deze personele lasten worden via de exploitatie verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Uitwerking Overbetuwe:

O.a. verlofaanspraken en wachtgelduitkeringen worden ten laste van het personeelsbudget geboekt en daarmee dus via de exploitatie verantwoord in het jaar van uitbetaling.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk volume heeft, zijn voorzieningen gevormd. Dit is het geval voor de wethouderspensioenen, het nabestaandenpensioen en de wachtgeldten voor voormalige wethouders.

VIII. Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	828	977	947	917	885	853
Materiële vaste activa	160.151	180.227	212.985	253.624	251.375	249.126
Financiële vaste activa	8.638	8.646	8.646	8.646	8.646	8.646
Totaal vaste activa	169.617	189.850	222.579	263.188	260.907	258.625
Vlottende activa						
Voorraden	3.474	6.700	6.700	6.700	6.700	6.700
Uitzettingen korter dan één jaar	4.936	4.950	4.950	4.950	4.950	4.950
Overlopende activa	12.810	12.800	12.800	12.800	12.800	12.800
Liquide middelen	686	656	656	656	656	656
Totaal vlottende activa	21.906	25.106	25.106	25.106	25.106	25.106
Totaal activa	191.523	214.956	247.685	288.294	286.013	283.731
PASSIVA						
Vaste financieringsmiddelen						
Eigen vermogen	50.772	44.336	41.175	39.818	38.686	38.205
Verwacht resultaat	-1.191	1.051				369
Voorzieningen	18.219	20.603	17.670	13.489	11.751	11.585
Langlopende schulden	92.500	118.510	157.835	203.982	204.571	202.567
Totaal vaste financieringsmiddelen	160.300	184.500	216.680	257.289	255.008	252.726
Vlottende passiva						
Kortlopende schulden	11.726	12.145	12.505	12.505	12.505	12.505
Overlopende passiva	19.497	18.311	18.500	18.500	18.500	18.500
Totaal vlottende passiva	31.223	30.456	31.005	31.005	31.005	31.005
Totaal passiva	191.523	214.956	247.685	288.294	286.013	283.731

De cijfers in de kolom begroting 2025 betreffen de (actuele) prognose 2025 en wijken daardoor dus af van de cijfers uit de vastgestelde Programmabegroting 2025.

PB 2025

Verschil PB25-/PB25

186.604 212.035 228.865 228.324 227.782

4.919 2.921 18.820 59.970 58.231

IX. EMU-saldo

EMU-saldo

(bedragen x € 1.000)

EMU Saldo		Begroting				
		2025	2026	2027	2028	2029
1. (+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-8.508	-2.650	-1.355	-1.132	-112
2. (-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	-20.233	-32.728	-40.609	2.281	2.282
3. (+)	Mutatie voorzieningen	-2.384	2.933	4.181	1.738	166
4. (-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3.226	0	0	0	0
5. (-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		6.115	33.011	43.435	-1.675	-2.228

(bedragen x € 1.000)

EMU Saldo referentiewaarde		Begroting				
		2025	2026	2027	2028	2029
EMU-saldo volgens berekening		6.115	33.011	43.435	-1.675	-2.228
EMU-SALDO referentiewaarde		6.933	7.312	7.312	7.312	7.312
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde			25.699	36.123		
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde		-818			-8.987	-9.540

Conclusie:

Indien het EMU saldo lager is dan de referentiewaarde wordt er meer geld uitgegeven, dan dat er binnen komt. Een te groot begrotingstekort kan bijdragen aan macro-economische instabiliteit. Hierdoor zal de gemeente maatregelen moeten gaan treffen om het begrotingstekort terug te brengen naar nihil.

X. Nieuwe investeringen 2026-2029

Nieuwe investeringen 2026-2029

Nieuwe investeringen 2026-2029						
Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Bruto inv. eenmalig	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig
Programma 1. Duurzame en gezonde samenleving						
1.	<u>Nieuwbouw zwembad en overdekte sportaccommodatie</u>					
a.	Investeringsbedrag 2026	2026	13.000.000			13.000.000
b.	Investeringsbedrag 2027	2027	13.850.000			13.850.000
2.	<u>Nieuwbouw zwembad Zetten</u>					
a.	Investeringsbedrag 2026	2026	400.000			400.000
b.	Investeringsbedrag 2027	2027	3.500.000			3.500.000
c.	Investeringsbedrag 2028	2028	3.500.000			3.500.000
Programma 2. Leefbare en bereikbare samenleving						
3.	<u>Nieuwbouw brandweergarage Oosterhout</u>					
a.	Investeringsbedrag 2026	2026	1.680.000			1.680.000
4.	<u>Ambitie Boven-Linge</u>					
b.	Jaarschijf 2026	2026	250.000			250.000
Programma 3. Interactie met de samenleving						
-						
Programma 4. Inclusieve en participatiesamenleving						
-						
Programma 5. Werkende en lerende samenleving						
5.	<u>Nieuwbouw De Meeuwenberg</u>					
a.	1e inrichting nieuwbouw	2026	59.000			59.000
6.	<u>Nieuwbouw Lyceum Elst</u>					
a.	1e inrichting nieuwbouw	2027	884.000			884.000

Nieuwe investeringen 2026-2029					
7.	<u>Tijdelijke huisvesting DS van Lingeschool</u>				
b.	Aankoop grond	2026	600.000		600.000
8.	<u>Nieuwbouw PO-school Westeraam</u>				
a.	Aankoop grond	2026	466.000		466.000
b.	Investeringsbedrag onderwijsdeel	2027	5.214.000		5.214.000
c.	Investeringsbedrag kinderopvangdeel	2027	940.000		940.000
Programma 6. Informatie en kennissamenleving					
-					
Programma 7. Financiën en bedrijfsvoering					
-					
Programma 8. Algemeen bestuur					
-					
Totalen			44.343.000	0	0
				0	44.343.000

XI. Baten en lasten per taakveld

Baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
TV0.1 Bestuur	2.597	2.548	2.548	2.548
TV0.2 Burgerzaken	1.248	1.248	1.248	1.248
TV0.4 Overhead	21.431	21.379	21.360	21.361
TV0.5 Treasury	-259	-174	-89	-2
TV0.61 OZB woningen	410	410	410	410
TV0.62 OZB niet-woningen	45	45	45	45
TV0.64 Belastingen overig.	873	873	873	873
TV0.8 Overige baten en lasten	6.055	4.255	3.763	4.336
TV0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	10	10	10	10
TV0.10 Mutaties reserves	201	201	201	201
Totaal Hoofdtakveld 0 Bestuur en ondersteuning	32.611	30.795	30.370	31.030
TV1.1 Crisbeheersing en brandweer	4.007	4.091	4.091	4.091
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	1.336	1.336	1.336	1.336
Totaal Hoofdtakveld 1 Veiligheid	5.344	5.428	5.428	5.428
TV2.1 Verkeer en vervoer	6.512	6.520	6.528	6.536
TV2.2 Parkeren	183	184	185	186
TV2.5 Openbaar vervoer	103	103	103	103
Totaal Hoofdtakveld 2 Verkeer en vervoer	6.798	6.807	6.816	6.825
TV3.1 Economische ontwikkeling	453	453	453	453
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	116	116	116	116
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	260	260	260	260
Totaal Hoofdtakveld 3 Economie	829	829	829	829
TV4.2 Onderwijshuisvesting	4.928	5.042	4.530	4.430
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.253	4.433	4.579	4.669
Totaal Hoofdtakveld 4 Onderwijs	9.181	9.475	9.109	9.099
TV5.1 Sportbeleid en activering	427	177	177	177
TV5.2 Sportaccommodaties	3.303	3.284	3.968	4.084
TV5.3 Cultuurpresentatie, - productie en partic	471	434	435	435
TV5.5 Cultureel erfgoed	177	167	167	167
TV5.6 Media	1.115	1.115	1.115	1.115
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.243	5.233	5.209	5.209
Totaal Hoofdtakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	10.735	10.410	11.070	11.187
TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.854	5.663	5.807	5.811
TV6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO	635	635	635	635
TV6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	1.095	1.095	1.095	1.095
TV6.23 Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	2.874	2.874	2.774	2.574
TV6.3 Inkomensregelingen	14.674	15.019	15.289	15.589
TV6.4 WSW en beschut werk	3.957	4.008	4.048	4.048
TV6.5 Arbeidsparticipatie	1.751	1.755	1.760	1.760
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.068	3.122	3.172	3.216
TV6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	5.749	6.103	6.299	6.224
TV6.71b Begeleiding (WMO)	3.826	3.564	3.645	3.625
TV6.71c Dagbesteding (WMO)	785	781	789	779
TV6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	188	188	188	188
TV6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	174	174	174	174
TV6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	12.935	12.699	9.901	9.846

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
TV6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	119	119	119	119
TV6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	111	111	111	111
TV6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.759	4.699	4.669	4.639
TV6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	573	573	573	573
TV6.791 PGB WMO	401	401	401	401
TV6.792 PGB Jeugd	575	575	575	575
TV6.81a Beschermde wonen (WMO)	189	189	189	189
TV6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	42	42	42	42
TV6.82a Jeugdbescherming	518	518	518	518
TV6.82b Jeugdreclassering	121	121	121	121
TV6.91 Coördinatie en beleid WMO	58	58	58	58
TV6.92 Coördinatie en beleid jeugd	230	230	230	230
Totaal Hoofdtakveld 6 Sociaal domein	65.260	65.314	63.179	63.138
TV7.1 Volksgezondheid	2.777	2.634	2.634	2.634
TV7.2 Riolerings	3.248	3.237	3.245	3.256
TV7.3 Afval	6.196	6.182	6.183	6.183
TV7.4 Milieubeheer	2.806	2.757	2.757	2.757
TV7.5 Begraafplaatsen	142	142	142	142
Totaal Hoofdtakveld 7 Volksgezondheid en milieu	15.170	14.953	14.961	14.974
TV8.1 Ruimtelijke ordening	1.227	1.228	1.230	1.231
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	510	510	510	510
TV8.3 Wonen en bouwen	2.118	2.118	2.119	2.119
Totaal Hoofdtakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	3.855	3.857	3.859	3.860
Saldo taakvelden	149.783	147.868	145.621	146.369

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
TV0.2 Burgerzaken	-989	-989	-989	-989
TV0.4 Overhead	-1	-1	-1	-1
TV0.5 Treasury	-538	-538	-538	-538
TV0.61 OZB woningen	-8.394	-8.394	-8.394	-8.394
TV0.62 OZB niet-woningen	-5.071	-5.071	-5.071	-5.071
TV0.64 Belastingen overig.	-1.259	-1.259	-1.259	-1.259
TV0.7 Alg. uitkering en overige uitk. gemeentefonds	-96.661	-95.855	-93.558	-95.023
TV0.8 Overige baten en lasten	-2	-2	-2	-2
TV0.10 Mutaties reserves	-2.851	-1.556	-1.333	-682
Totaal Hoofdtakveld 0 Bestuur en ondersteuning	-115.765	-113.665	-111.145	-111.958
TV1.2 Openbare orde en veiligheid	-130	-130	-130	-130
Totaal Hoofdtakveld 1 Veiligheid	-130	-130	-130	-130
TV2.1 Verkeer en vervoer	-26	-26	-26	-26
Totaal Hoofdtakveld 2 Verkeer en vervoer	-26	-26	-26	-26
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-87	-87	-87	-87
TV3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-267	-267	-267	-267
TV3.4 Economische promotie	-139	-139	-139	-139
Totaal Hoofdtakveld 3 Economie	-494	-494	-494	-494
TV4.2 Onderwijshuisvesting	-33	-33	-33	-33
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-435	-435	-435	-435
Totaal Hoofdtakveld 4 Onderwijs	-468	-468	-468	-468
TV5.1 Sportbeleid en activering	-240	0	0	0
TV5.2 Sportaccommodaties	-1.239	-1.239	-1.239	-1.239
TV5.6 Media	-24	-24	-24	-24
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-217	-217	-217	-217
Totaal Hoofdtakveld 5 Sport, cultuur en recreatie	-1.720	-1.480	-1.480	-1.480
TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.664	-1.469	-1.469	-1.469
TV6.3 Inkomensregelingen	-11.922	-12.267	-12.537	-12.837
TV6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-70	-74	-77	-81
TV6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	-223	-667	-667	-667
TV6.81a Beschermd wonen (WMO)				
Totaal Hoofdtakveld 6 Sociaal domein	-13.879	-14.477	-14.750	-15.054
TV7.1 Volksgezondheid	-172	0	0	0
TV7.2 Riolerings	-5.062	-5.062	-5.062	-5.062
TV7.3 Afval	-8.448	-8.448	-8.448	-8.448
TV7.4 Milieubeheer	-931	-931	-931	-931
TV7.5 Begraafplaatsen	-107	-107	-107	-107
Totaal Hoofdtakveld 7 Volksgezondheid en milieu	-14.721	-14.549	-14.549	-14.549
TV8.1 Ruimtelijke ordening	-207	-207	-207	-207
TV8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terr.)	-820	-820	-820	-820
TV8.3 Wonen en bouwen	-1.552	-1.552	-1.552	-1.552
Totaal Hoofdtakveld 8 Volkshuiv, RO en Sted. Vern.	-2.579	-2.579	-2.579	-2.579
Saldo taakvelden	-149.783	-147.868	-145.621	-146.738

XII. Ombuigingen Programmabegroting 2026

Ombuigingen Programmabegroting 2026

In deze Programmabegroting 2026 zijn ombuigingen verwerkt om tot een sluitende (meerjaren)begroting te komen. Deze zijn opgenomen in onderstaand totaaloverzicht. De raad heeft aangegeven dat zij inzicht wil hebben in de voortgang. We rapporteren in de bestuursrapportages over de voortgang van de ombuigingen.

Nr.	Naam ombuiging	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Struct.
Programma 1 - Duurzame en gezonde samenleving						
1.04	Minder hondenuitlaatplekken	65.000	65.000	65.000	65.000	Ja
1.06	ODRA	0	50.000	50.000	50.000	Ja
Programma 2 - Leefbare en bereikbare samenleving						
2.02	Herinvoering leges evenementenvergunningen	10.000	10.000	10.000	10.000	Ja
2.05	Kostendekkend maken marktgelden	16.000	16.000	16.000	16.000	Ja
2.08	Verlagen onderhoudsniveau Openbare Ruimte	50.000	150.000	200.000	250.000	Ja
2.14	Stopzetten subsidie TVAN	0	20.000	45.000	45.000	Ja
2.21	Ambities en actualisatie IKP OR	50.000	50.000	50.000	50.000	Ja
2.22	Verkeersplannen per kern	25.000	25.000	25.000	25.000	Ja
2.43	MFSC Elst	130.000	130.000	130.000	130.000	Ja
2.47	Niet toekennen inflatieclaim Onderhoud Openbare Ruimte	400.000	400.000	400.000	400.000	Ja
2.48	Overbetuwe Beweeget	0	10.000	10.000	10.000	Ja
2.51	kostendekkendheid (bouw)leges	200.000	200.000	200.000	200.000	Ja
Programma 3 - Interactie met de samenleving						
3.01	Uitvoeren veranderaanpak Participatiecultuur	30.000	30.000	30.000	30.000	Ja
3.05	Versterken inzet participatiecultuur (onderdeel van 7.2 bedrijfsv.)	50.000	50.000	50.000	50.000	Ja
Programma 4 - Inclusieve en participatiesamenleving						
4.02	Maatregelen verlagen zorgvragen Wmo en Jeugd	500.000	750.000	1.000.000	1.452.000	Ja
4.08	Innovatiebudget	70.000	70.000	70.000	70.000	Ja
4.13	Communicatiebudget STO	25.000	25.000	25.000	25.000	Ja
4.21	Lokaal maatwerk jeugdgezondheidszorg (JGZ)	110.000	110.000	110.000	110.000	Ja
4.32	Interventieteam	101.000	101.000	101.000	101.000	Ja
4.35	Valpreventie	0	75.000	75.000	75.000	Ja

Programma 5 - Werkende en lerende samenleving					
5.11	Extra screening logopedie	35.000	35.000	35.000	35.000 Ja
5.16	Schuldhelpverlening	110.000	110.000	110.000	110.000 Ja
5.19	Erfgoed	0	10.000	10.000	10.000 Ja
5.20	Muziekonderwijs	0	33.000	33.000	33.000 Ja
5.25	Uitstroom parttime werkenden	50.000	50.000	50.000	50.000 Ja
5.28	Armoedebelid	200.000	200.000	200.000	200.000 Ja
Programma 7 - Financiën en bedrijfsvoering					
7.08	Toekomstbestendige dienstverlening	35.000	35.000	35.000	35.000 Ja
7.10	ICT-projectenbudget	47.000	47.000	47.000	47.000 Ja
7.19	P-budget: max van de schaal	98.000	98.000	98.000	98.000 Ja
7.23	Heroverwegen Gratificaties en Boter bij de vis	20.000	20.000	20.000	20.000 Ja
7.24	Deelname risicobeheerfonds VNG	0	0	60.000	60.000 Ja
7.25	P-budget: afkomen opleidingsbudget	28.000	28.000	28.000	28.000 Ja
7.27	ICT eenmalige lasten	10.000	10.000	10.000	10.000 Ja
7.28	Informatieveiligheid	20.000	20.000	20.000	20.000 Ja
Programma 8 - Algemeen bestuur en regionale samenwerking					
8.02	The Economic Board	0	49.000	49.000	49.000 Ja
8.04	Bijdrage GR-en	140.000	250.000	250.000	250.000 Ja
Algemene dekkingsmiddelen, VPB en onvoorzien					
A.02	OZB opbrengst woningen en niet-woningen verhogen	774.000	1.274.000	1.525.000	1.525.000 Ja
TOTAAL		3.399.000	4.606.000	5.242.000	5.744.000

XIII Maatregelen verlagen zorgvragen

Toelichting

Inleiding

Bij het opstellen van de Kadernota 2026 is aangegeven dat om de uitgaven in het sociaal domein te beperken, vooral gekeken moet worden naar het verlagen van het aantal zorgvragen in Jeugd en Wmo (Kadernota 2026, p.102, maatregel 4.01+4.02).

Een eerste aanzet hiertoe is in 2025 al gegeven voor het realiseren van de bezuiniging € 500.000 uit de begroting 2025. Voor 2026 en verder is in de Kadernota een aanvullende besparing opgenomen, oplopend naar ongeveer €1,5 miljoen in 2029:

Nummer ombuiging 4.01+4.02

Voorstel

Maatregelen verlagen zorgvragen Wmo en Jeugd

Programma (taakveld)

4. Inclusieve en participatiesamenleving

Portefeuillehouder

E. Westerbeek en C. Teunissen

	2026	2027	2028	2029
Geraamde ombuiging (nader uitgewerkt in 4.38 t/m 4.43)	500.000	750.000	1.000.000	1.452.000
Budget	28.200.000	28.400.000	28.900.000	28.900.000

Toelichting	Binnen het sociaal domein wordt voor wat betreft het gecontracteerde zorgaanbod (Wmo en Jeugd) gewerkt middels een p (prijs) * q (kwantiteit) systematiek. De 'p' kunnen wij weinig aan doen, gemeenten zijn wettelijk verplicht reële tarieven te hanteren. Het belangrijkste sturingsinstrument voor de 'q' is de lokale toegang, in ons geval het Sociaal Team Overbetuwe. Door te sturen op kortere indicaties, minder (stapeling van) producten, striktere afspraken met andere wettelijke verwijzers, een versterking van het STO en door in onze verordening te sturen op algemene voorzieningen en groepsaanbod, inzet op het voorliggende veld en informele hulp, normaliseren en eigen kracht, en door goede regie te voeren en afspraken te maken over op- en afschalen van zorg door zorgaanbieders willen wij de genoemde ombuiging realiseren. Een nadere beschrijving van deze maatregelen zal de komende tijd worden uitgewerkt.
--------------------	--

In de Programmabegroting 2026 is deze te realiseren bezuiniging versneld en verhoogd naar:

	2026	2027	2028	2029
Geraamde ombuiging	500.000	900.000	1.250.000	1.652.000

Om dit te bereiken worden een aantal maatregelen voorgesteld. Het gaat hierbij vooral om het sturen op (kortere) indicaties, minder (stapeling van) producten, striktere afspraken met andere wettelijke verwijzers en een versterking van onze lokale toegang, het Sociaal Team Overbetuwe (STO).

Daarnaast is in de recent vastgestelde verordening sociaal domein^[1] en in de beleidsregels^[2] ingezet op meer algemene voorzieningen en groepsaanbod, voorliggend veld en informele hulp, normaliseren en eigen kracht, en het voeren van regie op (m.n. complexe) casuïstiek en het maken van afspraken met zorgaanbieders en verwijzers over het tijdig en waar mogelijk op- en afschalen van zorg.

In de Kadernota is aangegeven dat wij in aanloop naar de begroting deze maatregelen nader uitwerken. Een eerste aanzet hiertoe wordt hieronder gegeven, uitgesplitst naar algemene maatregelen om vervolgens nader in te gaan op specifieke maatregelen voor jeugd en voor Wmo.

^[1] Zie Verordening sociaal domein gemeente Overbetuwe 2024 | Lokale wet- en regelgeving op 5 november 2024 door de raad vastgesteld.

^[2] Zie Beleidsregels sociaal domein gemeente Overbetuwe 2025 | Lokale wet- en regelgeving

Algemene maatregelen

Inzet op preventie, normaliseren en versterken sociale basis

In lijn met de ingezette koers van de afgelopen jaren gaan wij ook de komende tijd door met normaliseren, preventie en het verder versterken van de sociale basis. Dit is randvoorwaardelijk om de noodzakelijke ombuigingen te kunnen realiseren. De diverse wetten in het sociaal domein^[1] vereisen dat gemeenten inwoners die dat nodig hebben ondersteunen. De vraag naar ondersteuning is de afgelopen jaren echter zodanig gegroeid dat dit voor gemeenten en zorgaanbieders zowel in financiële als personele zin steeds lastiger wordt. De groeiende vraag naar jeugdhulp (landelijk beeld, van 1 op de 20 in de jaren '90 naar 1 op de 7 jeugdigen in 2025) en Wmo (o.a. ten gevolge van vergrijzing), gecombineerd met een krappe arbeidsmarkt en financiële tekorten maakt dat hervormingen onvermijdelijk zijn. We kunnen nu eenmaal niet blijven doen wat we deden en zullen een weg moeten vinden om de schaarste zo eerlijk mogelijk te verdelen.

Normaliseren en gesprek over reikwijdte

Onderdeel van dit maatregelenpakket is het verhogen van het bewustzijn bij onszelf én bij onze inwoners dat niet alles in het leven maakbaar of oplosbaar is^[2]. Niet iedere hulpvraag heeft een individuele maatwerk zorgoplossing (maar is een oplossing in het voorliggend veld, welzijn of in het eigen netwerk veel doeltreffender). Deze maatregel raakt dan ook vooral aan de (financiering van) inzet van individuele maatwerkoplossingen door de gemeente. Inwoners kunnen altijd een beroep doen op steun vanuit het eigen netwerk, vrijwilligersorganisaties, of algemene voorzieningen.

In onze beleidsregels schrijven wij hierover:

We realiseren ons dat het leven bestaat uit zowel voorspoedige momenten als moeilijke periodes. Niet elke tegenslag vraagt direct om hulp van de gemeente of professionele ondersteuning. Ons uitgangspunt is dat mensen, gesteund door hun eigen netwerk, vaak zelf in staat zijn om passende oplossingen te vinden. Daarom stimuleren we inwoners om actief stappen te zetten om problemen te voorkomen. De rol van de omgeving is daarbij van groot belang: buurtbewoners, vrijwilligersorganisaties en lokale netwerken kunnen vaak ondersteuning bieden die dichtbij staat en goed aansluit op de persoonlijke situatie. Samen bouwen we aan een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken, ervaringen delen en gezamenlijk zoeken naar oplossingen. Deze sociale netwerken versterken het zelfredzame vermogen van mensen. De gemeente komt in beeld als de situatie zodanig is dat hulp van buitenaf echt nodig is. Dan kijken we zorgvuldig naar de persoonlijke omstandigheden, waarbij maatwerk en de samenwerking met de gemeenschap centraal staan. Iedereen is uniek, en hoewel problemen onvermijdelijk zijn in het leven, kunnen we door collectieve betrokkenheid en ondersteuning bijdragen aan het vermogen van mensen om hiermee om te gaan.

Dit enkel opschrijven in beleidsregels is onvoldoende om een daadwerkelijke verandering te realiseren. Een verandering die ook voor inwoners merkbaar zal zijn. Vanuit de gemeente zal dit vaker betekenen dat wij verwijzen naar voorliggende mogelijkheden en voorzieningen dan nu het geval is. En als we hulp bieden, zal dit vaker in groepsverband zijn dan individueel maatwerk. Daarom willen we de komende tijd nadrukkelijk hierover het gesprek aangaan. Met de professionals in onze organisatie (en dan met name de lokale toegang^[3]), maar óók met onze

^[1] Hiermee doelen wij op de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015), de Jeugdwet (Jw), de Participatiewet (Pw), de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgsv) en de Wet inburgering 2021 (Wi 2021).

^[2] Zie ook <https://sociaalweb.nl/nieuws/niet-alles-is-oplosbaar-verdragen-hoort-ook-bij-jeugdhulp>

^[3] Dit is ook nadrukkelijk onderdeel van het project 'Versterken stevige lokale teams', zie o.a. [bestuursopdracht implementatie advies inrichting sociaal domein](#)

inwoners, in de communicatie naar en bijeenkomsten met o.a. belangenverenigingen, ervaringsdeskundigen, ouderavonden, verwijzers, etc. en vindplekken (scholen, jongerencentra, consultatiebureaus, etc.).

In lijn met wat ook de afgelopen jaren in het beleidsplan 2020 – 2025 en recenter in de verordening en beleidsregels sociaal domein is ingezet, gaan wij dan ook de komende jaren door met het versterken van de sociale basis. Concreet betekent dit dat er een stevige lokale basisinfrastructuur is van welzijnswerk, onderwijs, vrijwilligersorganisaties, verenigingsleven, kerken, etc. Wij zetten in op normaliseren en communicatie daarover aan jeugdigen en hun ouders/verzorgers waarbij wij (naast naar jeugdigen/ouders/verzorgers ook naar professionals en het STO) uitstralen dat dit een veilige, laagdrempelige manier van ondersteuning biedt (en dat niet altijd professionele hulp meteen nodig is). Daarnaast optimaliseren we (het gebruik van) de sociale kaart, in de eerste plaats voor onze eigen medewerkers in de lokale toegang maar ook daarbuiten en zetten we in op een samenleving waar mensen omzien naar elkaar.

Grip aan de voorkant: versterken van de lokale toegang (STO)

De afgelopen tijd is vooruitlopend op deze maatregel al geïnvesteerd in het versterken van onze lokale toegang. Concreet betekent een sterke lokale toegang dat er voldoende ruimte moet zijn voor tijdige, goede diagnostiek aan de voorkant, kritischer en scherper indiceren waarbij normaliseren het uitgangspunt is en vanuit (voorzieningen uit) de sociale basis gekeken wordt wat iemand nodig heeft, waarbij dit niet altijd noodzakelijkerwijs professionele hulp hoeft te betekenen. Professionele zorg wordt alleen nog ingezet als dit aantoonbaar bijdraagt aan de doelen, waarbij wij (nog meer dan nu) scherp toezien op de doelmatigheid, groepsaanbod voor gaat op individueel en zoveel mogelijk verwezen wordt naar de sociale basis, algemene voorzieningen en het voorliggend veld. Dit vereist ook dat dit voorliggend veld voldoende stevig is, denk aan collectieve voorzieningen welzijn (Forte school, forte thuis bijv.) waarbij ook voldoende middelen voor moeten worden vrijgemaakt of verkregen.

Tot slot wordt om zoveel mogelijk invloed te hebben op toegang en doelmatigheid ingezet op zorg in natura door middel van gecontracteerd aanbod en maken wij afspraken met aanbieders en externe verwijzers.

Verlagen administratieve lasten en inzet nieuwe technologieën

In lijn met de door het kabinet uitgesproken ambitie uit het Aanvullend Zorg- en Welzijnakkoord (AZWA) om de zorg toegankelijk te houden ondanks de hoge vraag en toenemende kosten en arbeidsmarkttekorten, willen ook wij de komende tijd kijken naar betere samenwerking met onze partners én het efficiënter werken en inzetten van nieuwe technieken. Hierdoor kunnen processen mogelijk verkort worden of zelfs (deels) geautomatiseerd. Dit is niet alleen noodzakelijk om in tijden van krapte op de arbeidsmarkt en toenemende vraag de nodige ondersteuning te kunnen blijven bieden, het is óók noodzakelijk om *extra* tijd vrij te spelen zodat consultants hulpvragen nauwkeuriger kunnen beoordelen, maar óók waar mogelijk/nodig zélf kortdurende ondersteuning kunnen inzetten om (door)verwijzing naar zorgaanbieders te voorkomen.

Sturen op relatie externe partners

Via de regionale inkoop maken wij scherpe afspraken met zorgaanbieders. Ook gaan wij zelf in gesprek met aanbieders die zich nieuw willen vestigen in onze gemeente.

Partnerschap met zorgaanbieders^[1]: lokaal en regionaal

Op lokaal niveau onderzoeken we mogelijkheden om met zorgaanbieders die lokaal gevestigd zijn of veel zorg leveren in Overbetuwe de samenwerking te intensiveren. Dit om afspraken te maken over verkorten van zorgtrajecten, afschalen van zorg en zo efficiënter en effectiever te gaan samenwerken. Het gaat om een langdurige samenwerking waarbij partijen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het verder vormgeven van integrale zorg binnen het sociaal domein. Behalve betere zorg voor onze inwoners kunnen we op deze manier ook financiële voordelen behalen.

Regionaal zetten we in op mogelijkheden om op basis van vooraf afgesproken criteria aan aanbieders die de gewenste beweging maken (denk aan tijdig afschalen, kortere trajectduur, tijdige terugkoppeling, etc.) een voorrangspositie te geven. Om aanbieders hiertoe te verleiden is een

positieve prikkel nodig om het eventuele *negatieve* financieel effect voor de aanbieder te compenseren. Gedacht moet worden aan een groter aandeel van de verwijzingen (lokaal in te voeren) en/of een financiële beloning door een hoger tarief (dit moet bij regionaal gecontracteerd aanbod ook regionaal georganiseerd worden). Dit wordt inzet van de gesprekken met de regionale inkooporganisatie.

[\[1\]](#) Ook wel preferred partner(ship) of preferred supplier(schap) genoemd.

Groepsaanbod voorliggend

Naast beperkte financiële middelen is ook personele krapte een zorgpunt. Mede daarom zal de komende tijd steeds vaker gezocht worden naar mogelijkheden om hulp en ondersteuning groepsgewijs te bieden en dit voorliggend te maken aan individueel maatwerk. Pas als hulp in groepsverband écht niet mogelijk of niet passend is, kan gekeken worden naar individuele hulp. Wij zien dit nadrukkelijk niet als een verslechtering van het hulpaanbod, maar een logische brug tussen het inzetten op een sterke samenleving die omziet naar elkaar en individuele hulp: de kracht van hulp en ondersteuning in (begeleid) groepsverband (peergroups) is meermaals aangetoond.

Maatregelen Jeugdhulp

Grip aan de voorkant: scherper indiceren en sturen op (her)indicaties door externe verwijzers

Zonder verder ingrijpen is de toename van gemeentelijke kosten voor jeugdzorg onhoudbaar, ondanks alle, mede in relatie tot landelijke ideeën, al in gang gezette maatregelen. Wij zullen daarom de komende tijd extra scherp moeten toezien op de noodzaak, doelmatigheid, hoogte en duur van maatwerkindicaties. In lijn met de uitgangspunten van de landelijke Hervormingsagenda jeugd gaan wij ervanuit dat deze maatregelen op termijn het groeipad zullen dempen. Ook moet blijken wat het effect is van een toekomstige invoering van een eigen bijdrage jeugd door het Rijk.

Afspraken met overige wettelijke verwijzers

Om zoveel mogelijk grip te krijgen op de toegang tot zorg is het van belang dat deze via ons eigen STO loopt. Anders dan bij de Wmo zijn er bij jeugd ook andere wettelijke verwijzers: huisartsen, jeugdartsen, Raad voor Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen/Veilig Thuis. Het is van groot belang dat wij met deze partners goede relaties onderhouden en zoveel mogelijk afstemming hebben over het verwijsgedrag. Dit is in lijn met eerder ingezet beleid waaronder de Gelderse Verbeteragenda, de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Dit vergt nadrukkelijk een investering aan de voorkant. De verwachting is dat dit zichzelf ruimschoots terugverdient. In de afgelopen jaren hebben wij al gezien dat het aandeel (percentage) eigen verwijzingen relatief is gegroeid. Maar het netto aantal verwijzingen door externe verwijzers is nog steeds (te) hoog. Dit verder omlaag brengen zal de komende tijd de aandacht moeten krijgen. Specifiek geldt dit voor de (specialistische) jeugd ggz en de daarbij behorende verwijzers. Voor begeleiding en dagbesteding geldt dat de gemeente al grofweg 80 tot 90% van de verwijzingen doet.

Sturen op langlopende zorgvragen

Bij een aantal zorgproducten geldt dat deze soms langdurig worden ingezet. Hoewel het een personele inzet vergt, kan het zeker lonen om deze langlopende zorgvragen tegen het licht te houden en te kijken of er kan worden afgeschaald op basis van nieuwe richtlijnen en inzichten, zo nodig in combinatie met waakvlamondersteuning. Voor nieuwe indicaties geldt dat er vaker gekeken kan worden naar mogelijkheden om korter te indiceren en/of in de beschikking een verplicht tussenevaluatiemoment af te spreken. Dit geldt specifiek voor behandeling, begeleiding, dagbesteding, jeugd GGZ (incl. jeugd GGZ met opname en jeugd met verblijf) en gezinsgerichte jeugdhulp.

Extra inzet op goede diagnostiek aan de voorkant en normaliseren

Er wordt een extra toets ingevoerd voor aanvragen voor diagnostiek. Deze toets wordt door de gedragswetenschappers/praktijkondersteuners jeugd (POJ) uitgevoerd. Daarbij wordt kritisch gekeken naar doel en noodzaak van het uitvoeren van diagnostisch onderzoek. We kijken daarbij eerst vanuit het principe van normaliseren: uitdagingen horen bij het leven en niet elke hobbel vergt hulp van een professional of een diagnose. Naast ondersteuning vanuit het eigen netwerk, voorliggende veld, algemene voorzieningen of groepsaanbod kan ook psycho-educatie of kortdurende ondersteuning voldoende zijn.

Aanvragen jeugdhulp jonge kind (voorschoolse zorg)

Vanaf 2026 is er geen aparte rol meer weggelegd voor een voorschoolse zorgcoördinator, maar kijken jeugdconsulenten zelf kritisch mee in de beoordeling van aanvragen voor jeugdhulp voor 0-4 jarigen. Ook hier is het vertrekpunt: eigen kracht vergroten en normaliseren. Waar mogelijk wordt verwezen naar het voorliggend veld zoals het voorschoolse aanbod en/of opvoed- en gezinsondersteuning.

Crisisjeugdhulp: inzet op preventie en verbetering werkprocessen

Crisishulp is de duurste vorm van hulp en hier is moeilijk op te sturen. Toch wil iedereen, van gemeente tot zorgprofessional, en niet te vergeten de jeugdige zelf en zijn/haar omgeving, crisissen zoveel mogelijk voorkomen. In veel gevallen komt een crisissituatie niet uit het niets en is er sprake van een (vaak lange) aanloop. Door in te zetten op verbeterde werkprocessen met al onze partners (o.a. Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, Gecertificeerde instellingen) en hierin te investeren hopen wij het aantal crisissituaties ten gevolge van onvoldoende tijdige hulp en niet optimale onderlinge afstemming tussen de partners terug te dringen. Dit is in lijn met de afspraken uit

de Hervormingsagenda, de Gelderse verbeteragenda en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en moet crisisopnamen, uithuisplaatsingen, gesloten plaatsing, jeugdhulp met verblijf en inzet vanuit het Landelijk Transitie Arrangement (LTA) zoveel mogelijk voorkomen.

Maatregelen Wmo

Huishoudelijk hulp: beperken instroom, indicatieduur en indicatieomvang

Huishoudelijke hulp vanuit de Wmo behoort al jaren tot het takenpakket van gemeenten, waardoor wij zelf, maar ook andere gemeenten, diverse inzichten hebben opgedaan in hoe de kosten hiervoor te kunnen blijven beheersen. Dit is mede van belang door de steeds verder toenemende vergrijzing, het langer thuis wonen door senioren met een fysieke beperking en krapte op de arbeidsmarkt.

Om de instroom en de indicatieduur te beperken moet worden ingezet op het vergroten van de zelfredzaamheid en mobiliteit van inwoners zelf en/of hun eigen netwerk. Dit doen wij door tijdig te verwijzen naar ergo-, fysio- en oefentherapeuten voor een fysieke beoordeling, re-ablement en/of spierversterkende interventies ("powerful aging"), preventieve inzet op valpreventie en/of (her)inrichting van de woonruimte zodat de inwoner zoveel en zo lang mogelijk in staat is zelf het huishouden te blijven verzorgen[1].

Ook gaan wij het HHM-normenkader invoeren om zo beter te kunnen sturen op (uniforme) indicering[2]. Voor een deel van deze inwoners geldt dat er sprake is van uitstel, geen afstel. Maar gelet op ontwikkelingen in bijvoorbeeld zorgdomotica en wetgeving (invoering inkomensafhankelijke eigen bijdrage) kan ook uitstel uiteindelijk betekenen dat de Wmo kosten voor gemeenten op de lange termijn draagbaar blijven.

Begeleiding

Begeleiding is een Wmo-maatwerkvoorziening met een open-einde financiering. Dat betekent dat een gemeente de plicht heeft om een passende oplossing te vinden voor de ervaren beperkingen, óók als daarmee de begroting wordt overschreden.

Een aantal maatregelen zal op termijn bijdragen aan het terugdringen van de kosten:

1. Inzet op collectief aanbod: waar mogelijk een groepsgerichte benadering van individuele problematiek door meer te werken met kleine groepen (4-5 pers). Regionaal is hiermee ervaring opgedaan en zullen hiervoor producten worden ontwikkeld. Het collectief aanbod wordt daarmee voorliggend op individuele begeleiding, dat nog slechts nog bij uitzondering kan worden ingezet.
2. Stimuleren van trainingsmodules voorliggend en aanvullend op geïndiceerde ondersteuning.
3. Laagdrempelige kortdurende ondersteuning met inzet van eerstelijns maatschappelijk werk in plaats van geïndiceerde zorg.
4. Stevige monitoring van de duur van de begeleidingstrajecten op de vooraf gestelde doelen en daar waar mogelijk afschalen naar minder intensieve zorg.
5. Waakvlambegeleiding: eerder met zorgaanbieders in gesprek over waakvlambegeleiding als middel om afbouw van ondersteuning te stimuleren en daarmee zelfredzaamheid te vergroten.

Bovenstaande maatregelen worden nog niet volledig ingezet, omdat deze deels nog in ontwikkeling zijn. De effecten hiervan verwachten we in 2026 en verdere jaren. Een uitzondering is het tijdig afschalen naar minder intensieve en minder dure zorg. Daarvan zien we inmiddels enig resultaat. Een nadere analyse hiervan volgt nog.

Dagbesteding

Beïnvloedbaar zijn de instroom en de indicatieomvang van dagbesteding. Het aantal bezoekers van groepsbegeleiding is na de Coronaperiode redelijk stabiel en neemt niet echt toe, mede dankzij de aanwezigheid van de Huiskamers. Ook zien we vanaf oktober 2024 een afname van de

[1] Zie ook [Samenhangende preventiestrategie](#), Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, juni 2025

[2] Zie <https://www.hhm.nl/werk/handreiking-normenkader-huishoudelijke-ondersteuning/>

kosten. Deze afname is vooral te danken aan een daling van cliënten in de dagbesteding. Onze inzet de komende tijd is om deze trend te consolideren. Het gemiddelde geïndiceerde volume (en daadwerkelijke uitnutting ervan) is al geruime tijd constant. Hier valt mogelijk nog winst te behalen, door te sturen op kortere, lichtere indicaties, tijdig- op en afschalen en afspraken met zorgaanbieders. De toegankelijkheid en openstelling van laagdrempelige, indicatievrije ontmoetingsruimten is hierbij helpend.

Benodigde investeringen

Om bovengenoemde maatregelen te kunnen realiseren zijn een aantal (incidentele) investeringen noodzakelijk.

Algemeen: € 100.000 gedurende 2 jaar + € 200.000 gedurende 3 jaar

- Inzet op preventie, normaliseren en versterken sociale basis: hierin is de afgelopen jaren al op ingezet. Ook de komende jaren blijven wij inzetten op welzijn, ontmoeting en de kracht van de samenleving. Door dit zoveel mogelijk te ontzien bij de ombuigingen heeft het college rekening gehouden met de raadsopdracht op preventieve maatregelen zoveel mogelijk in stand te houden. We zetten de komende jaren op een consolidatie van het voorliggend veld.
- Normaliseren en gesprek over reikwijdte: als we dit goed willen doen is een investering in 'voorlichting' en communicatie over normaliseren aan te raden. Dit gaat dan om de actieve doorlopende communicatie, enkele periodieke communicatiecampagnes en het organiseren van bijeenkomsten voor inwoners. Gedacht moet worden aan een minimale investering van €25.000 voor de communicatie en nog eens minimaal €75.000 als we hier ook personele uren op willen inzetten voor intervisie en scholing. Gedacht moet worden aan een incidentele inzet van 2 jaar. Dit is te combineren met een investering op de relatie met (externe) partners en verwijzers.
- Grip aan de voorkant, versterken van de lokale toegang (STO). Ook hier is de afgelopen jaren op ingezet. Voor een deel moet dit o.a. in het kader van de Hervormingsagenda nog worden gecontinueerd. Dit is deels opgevangen in de regionale begroting, waar wij ook een bijdrage aan leveren. Als wij hier nog meer op willen inzetten en/of de extra inzet die gevraagd wordt door een strengere toetsing aan de voorkant en het werken met de verklarende analyse bij jeugd, moet gedacht worden aan een tijdelijke investering van €200.000 gedurende 3 jaar (combinatie personele inzet en opleidingsbudget). Op termijn is de verwachting dat dit zichzelf terugverdient omdat een combinatie van stevigere toegang, afspraken met overige verwijzers en meer verwijzing naar voorliggend veld, algemene voorzieningen en groepsaanbod zorgt voor een daling van de maatwerkkosten en verminderde werkdruk bij consulenten/toegang.
- Sturen op relatie externe partners. Hier is geen extra investering op nodig naast de middelen die bij "normaliseren en gesprek over reikwijdte" zijn genoemd. Dit past ook bij sturen op langlopende zorgvragen (maatregel jeugdhulp).
- Preferent aanbiederschap, lokaal en regionaal: hier is geen *extra* investering voor nodig. Dit valt binnen het reguliere takenpakket van regionaal en lokaal contractmanagement.
- Groepsaanbod voorliggend: Hiervoor is geen aanvullende investering nodig, dit valt binnen het reguliere takenpakket van contractbeheer/regiomanagement en werkinstructies aan toegang (taak teamleiders en kwaliteitsmedewerkers).

Jeugdhulp: €85.000 structureel

- Grip aan de voorkant, scherper indiceren en sturen op (her)indicaties door externe verwijzers: zie boven. Ook dit valt binnen het reguliere takenpakket van contractbeheer/regiomanagement en werkinstructies aan toegang (takenpakket teamleiders en kwaliteit). Ook past dit in de extra investering in communicatie naar partners verwijzers zoals hierboven onder algemeen genoemd.
- Afspraken met overige wettelijke verwijzers: hiervoor is geen extra investering nodig behalve dan wat hierboven al is genoemd.

- Regie voeren op (m.n. maar niet uitsluitend langlopende en complexe) zorgvragen. Dit vraagt extra investering en training aan consultants en Interventieteam medewerkers (gezinsregisseurs). Dit past binnen het genoemde budget onder algemeen/versterken lokale toegang in combinatie met de ambitie om tijd vrij te maken door elders efficiënter te werken. Wel schatten wij in dat dit niet alle extra inzet zal kunnen dekken, en er daarom extra uren voor de functie van consultant jeugd noodzakelijk zullen zijn. Dit om te zorgen dat er tijd beschikbaar is voor (o.a.) goede regievoering, kortdurende ondersteuning, toetsing aan de voorkant, afstemming met verwijzers en zorgaanbieders, etc. Gedacht moet worden aan een structurele investering van € 85.000.

- Extra inzet op goede diagnostiek aan de voorkant en normaliseren: hiervoor is de afgelopen jaren al extra budget vrijgemaakt en structureel gereserveerd (extra inzet POJ).

- Aanvragen jeugdhulp jonge kind (voorschoolse zorg): hiervoor is geen extra investering nodig dan hierboven bij verstevigen lokale toegang genoemd is.

- Crisisjeugdhulp, inzet op preventie en verbetering werkprocessen: geen extra investering noodzakelijk behalve dan hierboven genoemd onder algemeen/sturen op relatie externe partners.

Wmo

- Huishoudelijke hulp: beperken instroom, indicatieduur en indicatieomvang: maatregel ingegaan per 1 juni 2025, inclusief herindiceren lopende indicaties vanaf 1 september en tijdelijke investering van € 147.000. Het college heeft hier op 2 juli 2025 een besluit over genomen^[1]. Programma's als "powerful aging", re-ablement, valpreventie worden met Brede SPUK/Gala middelen gefinancierd. Invoering van het HHM-normenkader is inmiddels onderdeel van de reguliere werkwijze van consultants, ook de heronderzoeken zullen a.d.h.v. dit normenkader uitgevoerd worden.
- Begeleiding: inzet op strenger indiceren aan de voorkant loopt (en werpt ook al vruchten af). Past binnen reguliere taak, opleiding en aansturing en hierboven onder algemeen genoemde investeringen. Voor kortdurende ondersteuning en (woon)begeleiding: voor jeugd wordt dit opgepakt binnen het takenpakket van jeugdconsultanten en POJ'ers, extra capaciteit is geborgd binnen het hierboven genoemde. Voor Wmo moet dit worden vertaald in de (subsidie)afspraken met welzijnspartners (eerstelijns maatschappelijk werk) en zorgaanbieders (begeleiding). Het is vooralsnog onduidelijk of dit om extra investeringsmiddelen vraagt. Zo ja, dan zal dit een investering zijn die per saldo een voordeel oplevert. Waakvlambegeleiding is geborgd binnen het uitvoeringsplan Beschermd Wonen, inclusief financiële dekking.

[1] Zie [25-09-09 A20 TIC; Overgangsbeleid huishoudelijke ondersteuning 2025-2026](#)

	t/m juli (zie bijlage)	Prognose volledig jaar		
Maatregelen 2025	525.000	900.000		
	2026	2027	2028	2029
Doortrekken prognose opbrengst maatregelen 2025 (excl HH)	900.000	900.000	900.000	900.000
Reeds ingeboekte taakstelling Begroting 2025	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
Restant t.b.v. taakstelling Begroting 2026	400.000	400.000	400.000	400.000
Aanvullende besparingen:				
Besparing ambulante jeugdhulp	120.000	285.000	380.000	427.000
Besparing jeugd ggz	40.000	80.000	100.000	120.000
Besparing jeugdhulp met verblijf	60.000	120.000	150.000	180.000
Besparing Wmo maatwerk (excl HO)	40.000	100.000	130.000	160.000
Besparing HO (lagere instroom)	75.000	150.000	225.000	300.000
Besparing HO (minder minuten)	150.000	150.000	150.000	150.000
Benodigde investeringen:				
Normaliseren en gesprek over reikwijdte	-100.000	-100.000	-	-
Versterken van de lokale toegang	-200.000	-200.000	-200.000	-
Sturen op langlopende/complexere zorgvragen	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000
Saldo verwachte besparingen	500.000	900.000	1.250.000	1.652.000

Kanttekening en risico's

De benodigde ombuigingen in jaarschijf 2029 komen neer op een besparing van 3 tot 8 % t.o.v. de huidige uitgaven. Dat lijkt niet veel, maar vereist in de meeste gevallen een trendbreuk met de voorgaande jaren, waarin veelal sprake is van zowel volumegroei als stijging van tarieven per eenheid. Er is dus sprake van een hoge ambitie, waarbij het risico bestaat dat de besparing niet wordt behaald.

Daarnaast zijn er nog overige opgaven verwerkt in de begroting:

		2026	2027	2028	2029	
Begr 2025	Hervormingsagenda			€ 1.000.000	€ 1.000.000	
Meicirc 2025	Sturen optrajectduur Jeugdzorg			€ 139.000	€ 139.000	
Meicirc 2025	Indexeren opbrengst Hervormingsagenda			€ 1.033.000	€ 1.037.000	
Subtotaal		€ -	€ -	€ 2.172.000	€ 2.176.000	
Meicirc 2025	Eigen bijdrage Jeugdzorg			€ 530.000	€ 532.000	Hier staan inkomsten tegenover, dus minder groot risico
Meicirc 2023	Herinvoering eigen bijdrage Wmo HH		€ 404.860	€ 404.860	€ 404.860	
Totaal		€ -	€ 404.860	€ 3.106.860	€ 3.112.860	

De prognose voor 2025 valt negatief uit voor hoogcomplex (en dure) jeugdhulp, waar wij geen/minder invloed op hebben. Dit is in de 2e bestuursrapportage incidenteel verwerkt, omdat we ervan uitgaan dat dit een eenmalige uitschieter is. Het risico bestaat echter dat deze stijging een structureel karakter krijgt. Tot slot bestaat het risico dat de organisatiebrede raming van de indexatie voor 2026 e.v. onvoldoende is om de reële indexatie op te kunnen vangen.

Op landelijk niveau is een eigen bijdrage jeugd en een beperking van de reikwijdte jeugdwet aangekondigd. De verwachting is dat naast een direct financieel gevolg (t.g.v. de eigen bijdrage) ook indirect tot een daling in zorggebruik leidt (trendbreuk). Deze (positieve) financiële gevolgen worden ten gunste gebracht van de opgave die er ligt met betrekking tot de Hervormingsagenda (€ 2 miljoen vanaf 2028).

Tot slot

Bovengenoemde maatregelen zijn veelal in lijn met eerder ingezette acties. Aanvullende mogelijkheden zijn de afgelopen periode meermaals onderzocht. Om tot nieuwe, extra maatregelen te kunnen komen moet “out of the box” worden gedacht, waarbij wij tegen de grenzen aanlopen van wat wij in regionaal verband met onze buurgemeenten hebben afgesproken of wat door landelijke wetgeving is toegestaan. Extra maatregelen zonder minder wenselijke (bij-)effecten zullen niet snel meer gevonden worden. Wij laten de opties ambtelijk breed in beeld brengen en houden vanzelfsprekend landelijke inzichten in de gaten.

Bijlage: voorlopig resultaat eerste maatregelen 2025

Een deel van de hierboven genoemde maatregelen zijn naar aanleiding van de begroting 2025 e.v. reeds ingevoerd.

Deze maatregelen hebben in de eerste 7 maanden van 2025 een geschatte besparing van € 525.000 opgeleverd.

	Ombuigingen	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli
1.	Diagnostiek	€ 5.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 24.000	€ 28.000	€ 30.000	€ 30.000
2.	Inzet voorschoolse zorg	€ 3.000	€ 5.000	€ 12.000	€ 21.000	€ 31.000	€ 38.000	€ 44.000
3.	Langlopende zorg	-	-	-	-	-	-	-
4.	Externe verwijzers	€ 300	€ 300	€ 6.000	€ 16.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
5.	Hulp bij Huishouding	-	-	-	-	-	-	-
6.	Begeleiding	€ 37.000	€ 99.000	€ 146.000	€ 204.000	€ 274.000	€ 347.000	€ 427.000
	Totaal besparing 2025	€ 45.300	€ 113.300	€ 173.000	€ 265.000	€ 357.000	€ 439.000	€ 525.000